

ΤΜΗΜΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΓΙΑ ΣΤΕΛΕΧΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ**

Επιβλέπων Καθηγητής : Γ. ΑΛΗΦΑΝΤΗΣ

**Επιτροπή Αξιολόγησης : Δ. ΜΑΛΛΙΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
Ν. ΤΣΑΓΚΑΡΑΚΗΣ
Ν. ΦΙΛΛΙΠΑΣ**

Εισηγήτρια : Θεοδώρα Παντελαίου

Αθήνα, Ιούλιος 2004

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
-----------------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΑΥΤΩΝ – ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ

1.1 Έννοια της επιχειρήσεως – Εταιρείας	5
1.2 Πώληση – Μετατροπή – Συγχώνευση – Διάσπαση Εταιρειών.....	6
1.3 ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΠΩΛΗΣΕΩΣ Ή ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ	
1.3.1. Η έννοια της υπεραξίας επιχειρήσεως	7
1.3.2. Η φορολογία της υπεραξίας	10
1.3.3. Η λογιστική της υπεραξίας	12
1.4 ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΜΑΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ, ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΣΠΑΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ	
1.4.1 Μετατροπή εταιρειών	15
1.4.2 Συγχώνευση εταιρειών	16
1.4.3 Διάσπαση Ανωνύμων Εταιρειών	19
1.5 ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΩΝ ΣΥΓΧΩΝΕΥΜΕΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ	22
1.6 ΠΟΙΟΣ Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΣ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ ΤΟΥ αρ.9, ΤΟΥ Κ.Ν. 2190/1920	23
1.7 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	26
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΡΩΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΩΝ

2.1	ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ	32
2.2	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ	
2.2.1	Βάσει των νόμων 2190/1920 και 2166/1993	33
2.2.2	Βάσει του Ν.2190/1920 και του Ν.Δ. 1297/1972	33
2.3	ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΣ ΤΩΝ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ	
2.3.1	Βάσει των νόμων 2190/1920 και 2166/1993	34
2.3.2	Βάσει του Ν.2190/1920 και του Ν.Δ. 1297/1972	34
2.4	ΝΕΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΟΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΕΧΟΥΝ ΥΠΑΡΞΕΙ ΣΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ Ν.2601/1998	
2.4.1	Βάσει των νόμων 2190/1920 και 2166/1993	36
2.4.2	Βάσει του Ν..2190/1920 και του Ν.Δ. 1297/1972	37
2.5	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ	
2.5.1	Βάσει των νόμων 2190/190 και 2166/1993	37
2.5.2	Βάσει του Ν.2190/1920 και του Ν.Δ. 1297/1972	40
2.6	ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ	
2.6.1	Βάσει των νόμων 2190/1920 και 2166/1993	43
2.6.2	Βάσει του Ν.2190/1920 και του Ν.Δ. 1297/1972	43
2.7	ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ	
2.7.1	Βάσει των νόμων 2190/1920 και 2166/1993	43
2.7.2	Βάσει του Ν.2190/1920 και του Ν.Δ. 1297/1972	44
2.8	Φ.Π.Α	
2.8.1	Βάσει των νόμων 2190/1920 και 2166/1993	45

2.8.2	Βάσει του Ν.2190/1920 και του Ν.Δ. 1297/1972	45
2.9.	ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΕΙΣΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ	
2.9.1.	Βάσει των νόμων 2190/1920 και 2166/1993	46
2.9.2.	Βάσει του Ν.2190/1920 και του Ν.Δ. 1297/1972	46
2.10.	ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΕΙΣΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ	
2.10.1	Βάσει των νόμων 2190/1920 και 2166/1993	47
2.10.2	Βάσει του Ν.2190/1920 και του Ν.Δ. 1297/1972	49
2.11.	ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ	
2.11.1	Βάσει του νόμου 2166/1993	51
2.11.2	Βάσει του νόμου 1297/1972	53
2.12.	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΕΡΔΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΦΟΡΩΝ	55
2.13.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ: ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ & ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ Ν.Δ. 1297/1972 Ή ΤΟΥ Ν. 2166/1993	
2.13.1	Πλεονεκτήματα και των δυο νομων	61
2.13.2	Πλεονεκτήματα –Μειονεκτήματα Ν.Δ. 1297/1972	61
2.13.3	Πλεονεκτήματα –Μειονεκτήματα Ν.2166/1993	62
2.13.4	Ποιος είναι ο σκοπός των φορολογικών κινήτρων	63

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

3.1.	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΒΑΣΕΙ Ν.2515/1997	65
3.2.	ΜΟΡΦΕΣ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ	67
3.2.1	Εξαγορά μετοχών	68
3.2.2	Εξαγορά περιουσιακών στοιχείων	69

3.3. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΝΟΝΟΥ .2515/1997	70
--	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΟΔΗΓΙΑ 434/1990

4.1. Η ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΟΔΗΓΙΑ 434/1990 ΓΙΑ ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΝ, ΔΙΑΣΠΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ	72
--	----

4.2 Ν. 2578/1998: «ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΝ, ΔΙΑΣΠΑΣΕΩΝ, ΕΙΣΦΟΡΑΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ ΤΙΤΛΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.»	75
--	----

ΕΠΙΛΟΓΟΣ	78
-----------------------	----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	80
--------------------------	----

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	86
---------------------------	----

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια, το φαινόμενο της επιχειρηματικής συγκέντρωσης (εξαγορές επιχειρήσεων, συγχωνεύσεις ή απορροφήσεις εταιριών σε εθνικό και διακρατικό επίπεδο, ίδρυση πολυεθνικών εταιριών κ.τ.λ.) παρουσιάζει μεγάλη έξαρση. Παράλληλα εμφανίσθηκε η αναπτυξιακή νομοθεσία παροχής κινήτρων για τις μετατροπές και συγχωνεύσεις με σκοπό τη δημιουργία μεγάλων οικονομικών μονάδων (κυριότερα νομοθετήματα το Ν.Δ. 1297/ 1972 και ο Ν. 2166/1993).

Καθώς λοιπόν η επιχειρηματική δραστηριότητα μιας επιχείρησης συνεχίζεται υπό νέο εταιρικό φορέα, τότε σύμφωνα με την θεωρία της επιχείρησης, έχουμε μετασχηματισμό της επιχείρησης¹. Οι μετασχηματισμοί συντελούνται με μεταβίβαση ή οιονεί μεταβίβαση της εταιρικής περιουσίας.

Κατά τη μεταβίβαση ή την εισφορά στην ανώνυμη εταιρία (Α.Ε.), ή εταιρία περιορισμένης ευθύνης (Ε.Π.Ε.) των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευμένων ή μετατρεπόμενων επιχειρήσεων, προκύπτει υπεραξία κεφαλαίου, η οποία φορολογείται σύμφωνα με το αρ. 28, παρ. 3 του Ν. 2238/1994, ως κέρδος από εμπορικές επιχειρήσεις. Επίσης κατά τους μετασχηματισμούς των επιχειρήσεων μεταβιβάζονται ορισμένα περιουσιακά στοιχεία (ακίνητα, μετοχές, αυτοκίνητα κ.τ.λ.) για τις μεταβιβάσεις των οποίων η φορολογία εισοδήματος προβλέπει τη παρακράτηση και καταβολή φόρου εισοδήματος (παράρτημα 1). Εκτός, όμως, από το φόρο εισοδήματος, ορισμένες άλλες φορολογίες (όπως η φορολογία μεταβιβάσεως ακινήτων, η φορολογία συγκέντρωσης κεφαλαίου, η φορολογία προστιθέμενης αξίας κ.τ.λ. - παράρτημα 2) επιβάλουν πρόσθετες φορολογίες κατά τους μετασχηματισμούς των επιχειρήσεων.

Οι Κυβερνήσεις στην χώρα μας, στην προσπάθεια τους να δημιουργήσουν πρόσφορο έδαφος για την ίδρυση μεγάλων οικονομικών μονάδων, θέσπισαν

δύο νομοθετήματα, με τα οποία χορήγησαν φορολογικά κίνητρα για μετασχηματισμούς μικρών επιχειρήσεων και δημιουργία μεγάλων.

Φορολογικά κίνητρα και διευκολύνσεις για την πραγματοποίηση συγχωνεύσεων μεταξύ των επιχειρήσεων στη χώρα μας παρέχονται κατά κύριο λόγο με το Ν.Δ. 1297/1972², οι διατάξεις του οποίου α) εφαρμόζονται σε συνδυασμό με τις διατάξεις του Κ.Ν. 2190/1920, οι οποίες από μόνες τους δεν παρέχουν κανενός είδους πλεονεκτήματα, β) έχουν διατηρηθεί σε ισχύ και εφαρμόζονται αναλογικά στις προβλεπόμενες από την παρ.1 του άρθρου 3 του Ν. 2578/98 πράξεις με τις οποίες ενσωματώνεται στο εσωτερικό μας δίκαιο το περιεχόμενο των διατάξεων της υπ' αριθμό 90/434/23.7.1990 Οδηγία σχετικά με το κοινό φορολογικό καθεστώς για τις συγχωνεύσεις, διασπάσεις, εισφορές ενεργητικού και ανταλλαγές τίτλων που αφορούν εταιρείες διαφορετικών κρατών μελών της Ε.Ε.

Στη συνέχεια, με το Ν 2166/1993 που, αν και αναμενόταν, ότι θα μετέφερε την Κοινοτική Οδηγία στο εσωτερικό μας δίκαιο, διότι ο Έλληνας νομοθέτης είχε υποχρέωση να εναρμονιστεί με τις διατάξεις της Οδηγίας 434/1990, η οποία είχε ήδη εκδοθεί για το συγκεκριμένο ζήτημα του ενιαίου φορολογικού καθεστώτος των συγχωνεύσεων, αφενός μεν παρατάθηκε η ισχύς των διατάξεων του Ν.Δ. 1297/1972 για μετατροπές ή συγχωνεύσεις επιχειρήσεων³ και αφετέρου δημιουργήθηκε ένα καινούργιο θεσμικό πλαίσιο για τη διευκόλυνση των επιχειρήσεων που θέλουν να συγχωνευθούν ή να μετατραπούν σε Ανώνυμες Εταιρείες ή Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης, το οποίο διακρίνεται για την απλότητά του, τη συντομία του και την εξάλειψη των χρονοβόρων διαδικασιών.

Πολύ αργότερα και όταν η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων πέτυχε την καταδίκη του Ελληνικού κράτους από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών

---

¹ Ο όρος «μετασχηματισμός» δεν είναι νομικός όρος Ε. Περάκης, Το Δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας, Τόμος Όγδοος, Μετασχηματισμοί Εταιρειών, 2001, σελ. 30 - 31

² Όπως ισχύει μετά τις τροποποιήσεις από τους νόμους 849/78, 1591/86, 1737/87, 1828/89, 1882/90, 2000/91 & 2644/98

³ Μέχρι 31/12/1996, μέχρι 31/12/2000, όπως παρατάθηκε με την παρ. 13 των Ν.2459/1997 και μέχρι 31/12/2002 όπως παρατάθηκε με την παρ. 11 του αρ.6 του Ν.2873/2000, μέχρι 31/12/2005 όπως παρατάθηκε με το αρ. 11, παρ. 2, του Ν. 3091/2002

Κοινοτήτων για τη μη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο όπως είχε υποχρέωση να κάνει, με την 8/1997 απόφαση του Δ.Ε.Κ., ψηφίστηκε ο Ν. 2578/1998 με τον οποίο εντάχθηκε αμέσως η Οδηγία στο Ελληνικό Δίκαιο.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναλυθούν τα φορολογικά κίνητρα για τους μετασχηματισμούς αυτούς κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο βάση των δύο νομοθετημάτων που αναφέρθηκαν πιο πάνω και να σχολιαστούν τόσο τα πλεονεκτήματα όσο και τα πιθανά μειονεκτήματα αυτών, ώστε τελικά να δούμε τα πραγματικά οφέλη για τις εκάστοτε οικονομικές μονάδες. Επίσης, θα αναφερθούμε στα φορολογικά κίνητρα κατά τους μετασχηματισμούς Πιστωτικών Ιδρυμάτων αλλά και θα δούμε συνοπτικά το φορολογικό καθεστώς των συγχωνεύσεων, διασπάσεων των εταιριών διαφορετικών κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο πρώτο κεφάλαιο επιχειρείται η αποσαφήνιση των εννοιών της εταιρείας και της επιχείρησης, αλλά και μια πρώτη προσπάθεια επαφής με τους μετασχηματισμούς, τα είδη, τις ειδικές διατάξεις της νομοθεσίας μας, τα περιεχόμενα και αποτελέσματα της ειδικής νομοθετικής ρύθμισης αυτών. Θα αναφέρουμε την Υπεραξία της Επιχειρήσεως αλλά και τέλος θα κάνουμε μια συνοπτική αναφορά στον τρόπο εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των μετασχηματιζόμενων εταιριών όπως γίνεται από την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του αρ. 9, του Κ.Ν. 2190/1920.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, αναφέρονται τα φορολογικά κίνητρα που παρέχονται στις υπό μετασχηματισμό επιχειρήσεις βάσει των δύο νομοθετημάτων, του Κ.Δ. 1297/12972 και του Ν. 2166/1993 καθώς και ένα παράδειγμα που αποδεικνύει ότι το όφελος των εταιριών από αυτή τη διαδικασία, είτε με τον ένα νόμο είτε με τον άλλο είναι σημαντικό.

Στο τρίτο κεφάλαιο, θα δούμε τους μετασχηματισμούς των Πιστωτικών Ιδρυμάτων, μια διαδικασία παρεμφερή με τους μετασχηματισμούς επιχειρήσεων. Θα αναφερθούν οι μορφές της συγχώνευσης των πιστωτικών ιδρυμάτων αλλά και τα φορολογικά κίνητρα βάσει του Ν. 2515/1997.

Τέλος η εργασία θα ολοκληρωθεί με το κεφάλαιο τέσσερα, στο οποίο, θα δούμε την Κοινοτική Οδηγία 434/1990, για το φορολογικό καθεστώς των συγχωνεύσεων, διασπάσεων των εταιρειών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Οδηγία αυτή εφαρμόζεται αδιακρίτως σε όλες τις πράξεις συγχώνευσης, διάσπασης, εισφοράς ενεργητικού και ανταλλαγής μετοχών και είναι αναγκαία για να δημιουργηθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συνθήκες ανάλογες με τις αυτές που επικρατούν σε μια εσωτερική αγορά, με αποτέλεσμα να εξασφαλιστεί έτσι η σωστή και ομαλή λειτουργία της Κοινής Αγοράς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΑΥΤΩΝ – ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ

1.1 ΈΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ – ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ.

Μπορούμε να ορίσουμε, γενικά, την επιχείρηση ως ένα αυτοτελή οργανισμό ¹, ο οποίος με σειρά πράξεων και ενεργειών, οικονομικής φύσεως, αποβλέπει στον εφοδιασμό της αγοράς με αγαθά ή υπηρεσίες με σκοπό το κέρδος.

Από τον ορισμό αυτό, που δίνει η οικονομική επιστήμη συνάγεται ότι :

1. Η επιχείρηση πρέπει να είναι συνταγμένη σε ένα οργανικό σύνολο, το οποίο επιδιώκει και εκτελεί σειρά οικονομικών πράξεων με συνέπεια και ορισμένο σκοπό.
2. Οι πράξεις και οι ενέργειες της επιχειρήσεως έχουν οικονομικό χαρακτήρα. Συνεπώς και οργανισμοί ακόμη ολόκληροι δεν είναι δυνατόν να θεωρηθούν ότι αποτελούν επιχειρήσεις, εφόσον στην όλη συμπεριφορά τους δεν προέχει το οικονομικό στοιχείο.
3. Οι πράξεις της επιχειρήσεως (μεταξύ των οποίων και κυρίως η παραγωγή) διενεργούνται για λογαριασμό της απρόσωπης αγοράς. Άρα η έκβαση αυτών είναι αβέβαιη και σε αυτό συνίσταται ο επιχειρηματικός κίνδυνος.
4. Το κίνητρο των επιχειρηματικών πράξεων είναι το κέρδος, το οποίο κατά τις γνωστές θεωρίες της φιλελεύθερης οικονομικής σχολής – καλύπτει την αμοιβή του ιδίου κεφαλαίου, την εξασφάλιση αυτού από τον επιχειρηματικό κίνδυνο, την ανταμοιβή του επιχειρηματία για τους κόπους που καταβάλλει κ.λ.π.

5. Η επιχείρηση – και όταν είναι νομικώς άτυπη – έχει οικονομική αυτοτέλεια. Αυτό σημαίνει ότι τίθενται στη διάθεση της και προς εκπλήρωση του σκοπού της, ορισμένα μέσα, τα κεφάλαια αυτής.

Πολύ κοντά με τον παραπάνω ορισμό βρίσκεται και η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων, σύμφωνα με την οποία, ως επιχείρηση νοείται το σύνολο των πραγμάτων, δικαιωμάτων υποχρεώσεων και πραγματικών καταστάσεων, τα οποία έχουν οργανωθεί σε οικονομική ενότητα από ένα φυσικό νομικό πρόσωπο (τον επιχειρηματία), που επιδιώκει την επίτευξη κερδοσκοπικού, γενικώς αποτελέσματος. (Α.Π. 650/82 Τμ. Β', 588/66, Φορ. Πρωτ. Αθηνών 750 1/73).

Κατά τις Γενικές Αρχές του δικαίου των συναλλαγών, επιχείρηση νοείται το σύνολο πραγμάτων, δικαιωμάτων, άυλων αγαθών ή πραγματικών καταστάσεων (όπως πελατεία, φήμη, πίστη στις συναλλαγές κτλ.) που έχουν οργανωθεί σε οικονομική ενότητα από τον επιχειρηματία².

1.2 ΠΩΛΗΣΗ – ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ – ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ – ΔΙΑΣΠΑΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Κατά τη διάρκεια της εταιρικής ζωής η εταιρεία μπορεί να πωληθεί ή να μετατραπεί σε άλλο εταιρικό τύπο, ή να συγχωνευθεί με άλλη εταιρεία, ή να διασπασθεί σε δύο ή περισσότερες εταιρείες.

Σχετικά με την πώληση της επιχείρησης, όπως αυτή ορίστηκε πιο πάνω, από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 361, 479 και 513 του Αστικού Κώδικα συνάγεται ότι, με βάση την αρχή της ελευθερίας των συμβάσεων, οι συμβαλλόμενοι μπορούν να συμφωνήσουν την πώληση ολόκληρης της επιχείρησης ή και μέρος αυτής, π.χ. σε περίπτωση πωλήσεως καταστήματος επιχειρήσεως³ (παράρτημα 3).

---

¹ Με τον όρο «οργανισμός» εδώ νοείται «οικονομική ενότητα»

² Εφ. Θεσ/κης, 2955/1997, Δελτίο Συνδέσμου Α.Ε. και Ε.Π.Ε. 1998 σελ. 438 και Α.Π. 736/2002 Δελτίο Συνδέσμου Α.Ε. και Ε.Π.Ε. 2003 σελ. 534.

³ Εφ. Θεσ/κης, 2955/1997, Δελτίο Συνδέσμου Α.Ε. και Ε.Π.Ε. 1998 σελ. 438

Σχετικά όμως με τη μετατροπή, συγχώνευση και διάσπαση των εταιρειών και εν γένει επιχειρήσεων, θα πρέπει να έχουμε υπόψη:

1. Τις από το νόμο προβλεπόμενες για αυτές ειδικές διατάξεις και

2. Τις φορολογικές συνεπείς (κίνητρα) αυτών, δηλ. τις παρεχόμενες φορολογικές διευκολύνσεις και απαλλαγές στη μετατροπή, συγχώνευση και διάσπαση των εταιρειών και γενικά των επιχειρήσεων.

Ειδικότερα :

1.3 ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΠΩΛΗΣΕΩΣ Ή ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ

1.3.1. Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΣ

Κατά τη πώληση ή το μετασχηματισμό επιχείρησης σχεδόν, σε όλες τις περιπτώσεις, καταβάλλεται τίμημα πωλήσεως μεγαλύτερο της πραγματικής αξίας της επιχείρησης ⁴. Η θετική αυτή διαφορά ονομάζεται «Υπεραξία Επιχειρήσεως», (ή Goodwill ή κατά τα συναλλακτικά ήθη «αέρας»).

Ο «αέρας» αναφέρεται, κατά τα συναλλακτικά ήθη, στην αξία που η επιχείρηση έχει ως σύνολο πραγμάτων, άυλων αγαθών ή άλλων πραγματικών καταστάσεων (πελατεία, φήμη, πίστη στις συναλλαγές), που έχουν οργανωθεί σε οικονομική ενότητα, από την οποία και μπορεί να ωφεληθεί άλλος, ο οποίος θα ασκήσει την ίδια επιχείρηση ⁵ (παράρτημα 3).

Επομένως, όταν πωλείται μια επιχείρηση, ο πωλών επιχειρηματίας υπολογίζει το τίμημα πωλήσεως, με βάση τα εξής στοιχεία:

α) Από την πραγματική αξία των πωλούμενων επιμέρους περιουσιακών στοιχείων (ενσώματων και ασώματων, αποθεμάτων, απαιτήσεων, συμμετοχών, χρεογράφων και διαθέσιμων μειουμένου, του συνόλου αυτών,

⁴ «Λογιστής», Μάρτιος 2004, «Η Λογιστική της Υπεραξίας της Επιχείρησης», Γεωργ. Αληφαντής

⁵ Εφ. Θεσ/κης, 2955/1997, Δελτίο Συνδέσμου Α.Ε. και Ε.Π.Ε. 1998 σελ. 438

με την αξία των υποχρεώσεων (βέβαιων και ενδεχόμενων). Η πραγματική αξία των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων απεικονίζει την αξία με την οποία αυτά μεταβιβάζονται κατά τις συναλλαγές και εκτιμάται από ανεξάρτητους εκτιμητές π.χ. εμπειρογνώμονες της επιτροπής του αρ. 9 του Ν. 2190/ 1920. Επομένως, εάν ένα μηχάνημα στα βιβλία της επιχείρησης έχει αξία κτίσεως ευρώ 1.000,00, αποσβέσεις μέχρι την ημερομηνία πώλησης ευρώ 600,00 και αναπόσβεστο υπόλοιπο ($1.000,00 - 600,00 =$) ευρώ 400,00 και η πραγματική αξία στις συναλλαγές του άνω μηχανήματος είναι ευρώ 700,00, τότε η επιχείρηση αναπροσαρμόζει το αναπόσβεστο υπόλοιπο από ευρώ 400,00 σε ευρώ 700,00 αυξάνοντας, συγχρόνως, κατά ευρώ 300,00 τα κεφάλαιά της. Δηλαδή, κατά την πώληση μιας επιχείρησης, τα επιμέρους περιουσιακά στοιχεία δεν πωλούνται στις λογιστικές αξίες αλλά στις τρέχουσες πραγματικές. Εξαιρέση αποτελούν οι μετασχηματισμοί του Ν. 2166/993, όπου οι μεταβιβάσεις των περιουσιακών στοιχείων των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων γίνονται με τις λογιστικές αξίες τους.

β) Από την αξία της ωφέλειας την οποία η επιχείρηση παράγει: Η ωφέλεια αυτή ονομάζεται υπεραξία επιχειρήσεως (ή αέρας ή Goodwill). Η υπεραξία της επιχείρησης στηρίζεται στην εκτίμηση για την ικανότητά της να πραγματοποιεί υψηλά κέρδη. Η εκτίμηση για τα υψηλά κέρδη βασίζεται σε πραγματικές καταστάσεις όπως πελατεία, φήμη, πίστη στις συναλλαγές κτλ. Εάν μια αεροπορική επιχείρηση κατά τη διάρκεια των ετών που λειτουργεί δεν έχει κανένα ατύχημα με αποτέλεσμα το επιβατικό κοινό να την προτιμά στις μεταφορές του, εκτός από τα αεροπλάνα και την ικανότητα της επιχείρησης να παράγει κέρδη, κυρίως λόγω της καλής της φήμης και της εκτεταμένης πελατείας της που επί σειρά ετών έχει δημιουργήσει η προσπάθεια του προσωπικού της για μηδενικό συντελεστή ατυχημάτων. Δηλαδή, ο νέος ιδιοκτήτης αγοράζει δυο περιουσιακά στοιχεία: ένα που είναι βέβαιο ότι υπάρχει εφόσον είναι καταχωρημένο στα λογιστικά βιβλία και η επιχείρηση έχει την κυριότητά του ή το δικαίωμα χρήσης του (δηλ. τα αεροπλάνα) και ένα άλλο το οποίο είναι εκτιμώμενο κατά το χρόνο της αγοράς και αφορά τα κέρδη τα οποία η αεροπορική επιχείρησης αναμένεται ότι θα έχει την ικανότητα να παράγει μετά την απόκτησή της.

Το Ε.Γ.Λ.Σ. καθορίζει τις πραγματικές καταστάσεις, στις οποίες πρέπει να στηρίζεται η εκτίμηση της επιχείρησης να πραγματοποιεί υψηλά κέρδη ως εξής:

« Η υπεραξία της οικονομικής μονάδας στηρίζεται στην εκτίμηση για την ικανότητά της να πραγματοποιεί υψηλά κέρδη λόγω κυρίως της καλής της φήμης, της εκτεταμένης πελατείας, της μεγάλης πίστωσης στην αγορά, της καλής οργανώσεως, της ιδιαίτερής της εξειδικεύσεως στην παραγωγή ορισμένων αγαθών, της καλής προοπτικής ανάπτυξης του κλάδου στον οποίο ανήκει, των εξαιρετικών πλεονεκτημάτων της θέσης όπου είναι εγκατεστημένη, της υψηλής στάθμης των στελεχών που απασχολεί (επιστημονική κατάρτισης, εμπειρία) και του κύρους, δυναμικού και αποτελεσματικότητας του διοικητικού και διευθυντικού της μηχανισμού (Ε.Γ.Λ.Σ. παρ. 2.2.110. περ. 3)».

Ένα άλλο στοιχείο αξιοσημείωτο για έρευνα είναι για πόσα έτη θα γίνει εκτίμηση των μελλοντικών κερδών. Η αξία της ωφέλειας ή υπεραξία της επιχειρήσεως αποτιμάται από το φορολογικό νόμο ως η αξία των εκτιμώμενων κερδών μέχρι τις πέντε επόμενες χρήσεις⁶.

Επίσης βάσει της Ελληνικής νομοθεσίας η αγορασθείσα υπεραξία της επιχειρήσεως αποτελεί άυλο περιουσιακό στοιχείο το οποίο αποσβένεται το αργότερο εντός πέντε ετών (Ε.Γ.Λ.Σ. παρ. 2.2.110. περ. 3 και άρθρο 43, παρ 4β, Ν 2190/1920).

Τέλος τα Διεθνή Λογιστικά πρότυπα αναφέρουν ότι η άνω υπεραξία μπορεί να αποσβεσθεί μέχρι είκοσι έτη.

Βάσει όλων το παραπάνω προκύπτει ότι ο βασικός χρόνος εκτίμηση των μελλοντικών κερδών είναι τα πέντε επόμενα έτη εκτός εάν βάσει πραγματικών και αξιόπιστων στοιχείων δικαιολογείται διαφορετική χρονική πρόβλεψη.

---

⁶ Άρθρο 13, Ν.2238/1994 και απόφαση Υπ. Οικονομικών 1030366/Πολ 1053/2003 και Μελέτη στο «Λογιστή», Δεκέμβριος 2003 & Ιανουαρίου – Φεβρουαρίου 2004.

Ο υποψήφιος αγοραστής πρόκειται να αγοράσει δυο περιουσιακά στοιχεία της πωλούμενης επιχείρησης: τα βέβαια, όπως αυτά απεικονίζονται στις πρόσφατες οικονομικές καταστάσεις που ο πωλητής έχει συντάξει, και τα εκτιμώμενα μελλοντικά κέρδη.

Τα βέβαια περιουσιακά στοιχεία επαληθεύονται από έλεγχο ορκωτών ελεγκτών, καθώς και από τις έγγραφες εκθέσεις νομικών και φορολογικών συμβούλων. Εάν π.χ. μέχρι την ημερομηνία μεταβίβασης της επιχείρησης, αυτή δεν έχει ελεγχθεί τις τελευταίες χρήσεις από τις φορολογικές αρχές με αποτέλεσμα μια πρόβλεψη για την ενδεχόμενη αυτή υποχρέωση προς το Δημόσιο να είναι επιβεβλημένη, οι άνω οικονομικές καταστάσεις αναμορφώνονται με αύξηση των ενδεχόμενων υποχρεώσεων (προβλέψεις) και με ισόποση μείωση των ιδίων κεφαλαίων της πωλούμενης επιχείρησης.

Τα εκτιμώμενα περιουσιακά στοιχεία βασίζονται σε απολογιστικά και προϋπολογιστικά στοιχεία της επιχείρησης. Τα απολογιστικά στοιχεία προκύπτουν από τα αποτελέσματα χρήσεως των τελευταίων πριν τη μεταβίβαση χρήσεων. Τα προϋπολογιστικά στοιχεία βασίζονται σε εκτιμήσεις της διοίκησης της επιχείρησης. Ένα υπάρχει πραγματικό ελάττωμα ή λείπει συμφωνηθείσα ιδιότητα του πωλούμενου, έχει, μεταξύ των άλλων, ο αγοραστής το δικαίωμα να ζητήσει τη μείωση του τιμήματος. Με την αξίωσή του αυτή ο αγοραστής επιδιώκει την ελάττωση του τιμήματος που συμφωνήθηκε με την επιστροφή μέρους που καταβλήθηκε ή με την άφεση μέρους του οφειλόμενου ακόμη, κατά το ποσό κατά το οποίο το πωληθέν είναι μικρότερης αξίας⁷ (παράρτημα 3).

1.3.2. Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ

Η υπεραξία της επιχείρησης είναι μια ωφέλεια την οποία αποκτά ο πωλητής κατά την πώληση της επιχείρησής του. Η ωφέλεια αυτή, ως μεμονωμένη πράξη δεν έχει τα στοιχεία του εισοδήματος. Αποτελεί ωφέλεια ή κέρδος, αν

---

⁷ Εφ. Θεσ/κης, 2955/1997, Δελτίο Συνδέσμου Α.Ε. και Ε.Π.Ε. 1998 σελ. 438

και δεν συγκεντρώνει τα εννοιολογικά γνωρίσματα αυτού. Παρόλα αυτά, υπόκειται σε φορολογία ως εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις, φορολογούμενο αυτοτελώς κατά ρητή διάταξη του αρ. 13, παρ. 1, περ α, του Ν 2238/1994.

Όπως ήδη αναφέραμε, κατά την εκχώρηση εμπορικής επιχείρησης, επωνυμίας κτλ., εισπράττεται κάποιο χρηματικό ποσό πέρα από την καθαρή περιουσία δηλαδή πέρα από την αξία που έχουν τα επιμέρους μεταβιβαζόμενα πραγματικά περιουσιακά στοιχεία. Η διαφορά ανάμεσα στη μεταβιβαζόμενη αξία και την αρχική πραγματική αξία αποτελεί την υπεραξία της επιχείρησης που μεταβιβάζεται (αέρα, Goodwill), οφείλεται δε στην καλή πορεία της επιχείρησης και τη φήμη και πελατεία της. Η υπεραξία αυτή φορολογείται με συντελεστή 20% εκτός αν πωλείται σε συγγενή α΄ ή β΄ βαθμού, οπότε φορολογείται με συντελεστή 1,2% και 2,4% αντίστοιχα. Υπόχρεος για την παρακράτηση του φόρου είναι ο πωλητής ο οποίος επιβαρύνεται με τον άνω φόρο εισοδήματος. Στην περίπτωση που ο πωλητής δεν υποβάλει δήλωση και δεν καταβάλει τον άνω φόρο εισοδήματος, τότε ο αγοραστής είναι αλληλέγγυος και εις ολοκλήρον συνυπεύθυνος με τον πωλητή για την πληρωμή του φόρου που οφείλεται.

Με την καταβολή του άνω φόρου εισοδήματος εξαντλείται, κατ' αρχήν, η φορολογική υποχρέωση του πωλητή. Εάν, όμως, ο πωλητής είναι πρόσωπο της παρ. 1 του αρ. 101 του Ν 2238/1994 (ανώνυμες εταιρείες, Ε.Π.Ε. κτλ.), με εξαίρεση τις τραπεζικές και ασφαλιστικές επιχειρήσεις, με την καταβολή του άνω φόρου εισοδήματος δεν εξαντλείται η φορολογική υποχρέωση των δικαιούχων, αλλά τα εισοδήματα αυτά φορολογούνται με τις γενικές διατάξεις, δηλαδή η πωληθείσα υπεραξία συναθροίζεται με τα λοιπά εισοδήματα π.χ. της ανώνυμης εταιρείας και το σύνολο αυτών φορολογείται με το συντελεστή φορολόγησης των κερδών της ανώνυμης εταιρείας π.χ. 35% όπου από τον προκύπτοντα φόρο εισοδήματος επί των κερδών συμψηφίζεται ο καταβληθείς φόρος επί της υπεραξίας 20%⁸.

---

⁸ άρθρο 3, παρ. 6, Ν. 3090/2002. Υπ. Οικονομικών 1021577/ πολ. 1038//2003, Λογιστής 2003, σελ 560

Στην περίπτωση που πωλητής είναι τραπεζική ή ασφαλιστική επιχείρηση, τότε η άνω ωφέλεια είναι εισόδημα φορολογούμενου αυτοτελώς με αποτέλεσμα το μέρος αυτής της υπεραξίας που δεν διανέμεται στους μετόχους και στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου, στους διευθυντές και το προσωπικό να μην φορολογείται, προσωρινά, με τις γενικές διατάξεις και για το λόγο αυτό πρέπει να εμφανίζεται σε λογαριασμό «αφορολόγητου αποθεματικού»

Όπως ήδη αναφέρθηκε, η ωφέλεια της υπεραξίας καθορίζεται ως η διαφορά ανάμεσα στο τίμημα πωλήσεως και της πραγματικής αξίας της επιχείρησης. Το Δημόσιο για να διαφυλάξει τα δικαιώματά του, με την απόφαση του Υπ. Οικονομικών 103036/πολ. 1053/2003 καθόρισε πως προσδιορίζεται το ελάχιστο τίμημα πωλήσεως κατά τη μεταβίβαση επιχειρήσεων κάτω από το οποίο, κατά τη φορολογική νομοθεσία, δεν μπορεί να πωληθεί μια επιχείρηση. Εάν, όμως, από τα έγγραφα μεταβίβασης προκύπτει μεγαλύτερη αξία πώλησης της επιχείρησης, τότε ως αξία μεταβίβασης λαμβάνεται η μεγαλύτερη αξία⁹.

Σημειώνεται ότι, σε περίπτωση που η αποτίμηση της περιουσίας έχει γίνει από την επιτροπή του αρ. 9 του Κ.Ν. 2190/1920, η εκτίμηση της επιτροπής αυτής είναι δεσμευτική για τον προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ¹⁰.

1.3.3. Η ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ

Στο λογαριασμό 16.00 «Υπεραξία Επιχειρήσεως» (Goodwill), παρακολουθείται η υπεραξία που δημιουργείται κατά την εξαγορά η συγχώνευση ολόκληρης οικονομικής μονάδας και που είναι ίση με τη διαφορά μεταξύ του ολικού τμήματος αγοράς και της πραγματικής αξίας των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων. Στην περίπτωση συγχωνεύσεως η πραγματική αξία της οικονομικής μονάδας προσδιορίζεται κατά τη διαδικασία που ορίζει το άρθρο 9 του Ν. 2190/1920¹¹.

⁹ σχετική μελέτη Λογιστή, Δεκεμβρίου 2003 και Ιανουαρίου, Φεβρουαρίου 2004.

¹⁰ Υπ. Οικονομικών 1039171/πολ. 1180/1994, Ν.Σ.Κ. 152/1994, «Λογιστής» 1994, σελ. 1504

¹¹ Ε.Γ.Α.Σ. παρ. 2.2.110. περ. 3 και άρθρο 43, παρ 4, περ. β, Ν 2190/1920.

Το Ε.ΣΥ.Λ με τη γνωμοδότηση 249/1995¹² γνωστοποίησε, ότι αν η παραπάνω χρεωστική διαφορά αντιπροσωπεύει, με βάση πάντοτε τις διατάξεις και τις αρχές του Ε.Γ.Λ.Σ. και του Ν.2190/1920, υπεραξία επιχειρήσεως (Goodwill) καταχωρείται στη χρέωση του λογαριασμού:

Κωδικός   Λογαριασμός

Υπεραξία επιχειρήσεως (Goodwill)

Η διαφορά αυτή θα αποσβεσθεί είτε εφάπαξ, είτε τμηματικά και ισόποσα σε περισσότερες χρήσεις, οι οποίες δεν είναι δυνατόν να υπερβαίνουν τα πέντε έτη.

Κωδικός   Λογαριασμός

Έκτακτες ζημιές

Διαφορά προκύπτουσα από το μετασχηματισμό, Ν. 2166/1993.

Δεν αντιπροσωπεύει Goodwill το ποσό που καταβλήθηκε ως «αέρας» σε πωλητές επιχείρησης βάσει ψευδών διαβεβαιώσεων των τελευταίων περί μεγάλης πελατείας και μεγάλου τζίρου της πωλούμενης επιχείρησης αποκρύπτοντας ταυτόχρονα τα σημαντικά μειονεκτήματα αυτής τα οποία έχουν ως επακόλουθο μικρή πελατεία και ελάχιστο τζίρο¹³.

Τα πιο πάνω εφαρμόζονται ανάλογα και στη περίπτωση, που η απορροφώσα ανώνυμη εταιρεία κατέχει μέρος των μετοχών της απορροφούμενης ανώνυμης εταιρείας. Βέβαια στις περιπτώσεις αυτές, για το μέρος του εισφερόμενου κεφαλαίου της απορροφούμενης ανώνυμης εταιρείας που ανήκει σε τρίτους, θα γίνει αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της απορροφώσας ανώνυμης εταιρείας και οι εκδιδόμενες μετοχές θα λαμβάνονται από τρίτους¹⁴.

Από τις ανωτέρω διατάξεις προκύπτουν τα εξής:

---

¹² Λογιστής 1995, σελ. 1508.

¹³ Α.Π. 224/2002, Νομικό βήμα 2002, σελ 907.

¹⁴ Υπουργείο Οικονομικών 1039799/πολ. 1080/1994, Λογιστής 1994, σελ. 780.

α) Στο λογαριασμό 16.00 «Υπεραξία επιχειρήσεως» καταχωρείται μόνο το κόστος κτήσεως της υπεραξίας που καταβλήθηκε κατά την εξαγορά ολόκληρης της οικονομικής μονάδας. Πρόκειται για άμεση εξαγορά οικονομικής μονάδας ή συγχώνευση δια εξαγοράς, όπου οι πωλητές λαμβάνουν το τίμημα πωλήσεως και μεταβιβάζουν στους αγοραστές την κυριότητα ολόκληρης της πωλούμενης μονάδας, η οποία μετά την πώληση παύει να υπάρχει ως αυτοτελής οικονομική μονάδα. Ως υπεραξία ορίζεται η διαφορά μεταξύ του τιμήματος αγοράς της εξαγοραζόμενης οικονομικής μονάδας και της πραγματικής αξίας των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων αυτής. Στην έννοια της οικονομικής μονάδας περιλαμβάνεται ολόκληρη επιχείρηση ή κατάσταση αυτής ή κλάδος επιχείρησης ή εμπορικό κατάστημα εφόσον οι αυτοτελείς αυτές οικονομικές μονάδες παράγουν κέρδη ¹⁵.

β) Εκτός, όμως, από την άνω περίπτωση της άμεσης εξαγοράς οικονομικής μονάδας ή συγχώνευση δι εξαγοράς, ο αγοραστής μια επιχείρησης μπορεί να αγοράσει από τους πωλητές τους τίτλους με τους οποίους οι τελευταίοι είναι ιδιοκτήτες της οικονομικής μονάδας (π.χ. μετοχές, εταιρικές μερίδες κτλ.).

Στην περίπτωση αυτή, το περιουσιακό στοιχείο το οποίο ο αγοραστής δεν είναι η οικονομική μονάδα αλλά οι μετοχές, τα εταιρικά μερίδια κτλ. Τίτλοι βάσει των οποίων οι πωλητές είναι ιδιοκτήτες της οικονομικής μονάδας. Κατά την αγορά των άνω τίτλων συνήθως καταβάλλεται ένα ποσό μεγαλύτερο της πραγματικής αξίας των τίτλων, όπως αυτή προσδιορίζεται βάσει της πραγματικής αξίας των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων της οικονομικής μονάδας.

Ολόκληρο το άνω τίμημα αγοράς των τίτλων, ο αγοραστής θα εμφανίσει στα λογιστικά βιβλία ως κόστος κτήσεως των τίτλων. Όταν στο μέλλον ο αγοραστής συγχωνεύσει δι' απορροφήσεως την άνω οικονομική μονάδα, τότε η παραπάνω καταβληθείσα υπεραξία θα λογιστικοποιηθεί στα βιβλία του.

---

¹⁵ Α.Π. 736/2002 Δελτίο Συνδέσμου Α.Ε. και Ε.Π.Ε 2003 σελ. 534, Εφ. Θεσ/κης, 2955/1997, Δελτίο Συνδέσμου Α.Ε. και Ε.Π.Ε. 1998 σελ. 438 και Υπ. Οικονομικών 1008293/πολ. 1103/1990 Λογιστής 1990 σελ 915.

1.4 ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ ΜΑΣ ΓΙΑ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ, ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΣΠΑΣΗ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

1.4.1 ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Κατά τη διάρκεια της εταιρείας με νομική προσωπικότητα ο νόμος επιτρέπει στους εταίρους αυτής, κατά τη νόμιμο διαδικασία και σε ορισμένους εταιρικούς τύπους, χωρίς να καταργείται το νομικό πρόσωπο και χωρίς να ακολουθεί εκκαθάριση και διανομή της εταιρικής περιουσίας, να αποφασίσουν να μεταβάλουν την εταιρική της μορφή σε άλλο εταιρικό τύπο.

Στη περίπτωση αυτή μιλάμε για μετατροπή ή μετασχηματισμό εταιρείας
Για τη μετατροπή εταιρειών η κειμένη νομοθεσία μας προβλέπει τις ακόλουθες περιπτώσεις :

- 1.) Το άρθρο 51 του Ν. 3190/1955 για τις ΕΠΕ ήταν το πρώτο που εισήγαγε διατάξεις για την μετατροπή ΑΕ σε ΕΠΕ. Το β.δ. 174/1963 το οποίο κωδικοποίησε τις διατάξεις του Νόμου 2190/1920, έθεσε το άρθρο αυτό στον Κ.Ν 2190/1920, ως άρθρο 66 αυτού.
- 2.) Το άρθρο 32 του ν.δ. 4237/1962 εισάγε διατάξεις για την μετατροπή ΕΠΕ σε ΑΕ. Το β.δ. 174/1963 έθεσε το άρθρο αυτό στον Κ.Ν. 2190/1920 ως άρθρο 67 αυτού.
- 3.) Το άρθρο 53 του Ν.3190/1955 για τις ΕΠΕ εισήγαγε διατάξεις για την μετατροπή ομορρύθμου και ετερορρύθμου εταιρείας σε ΕΠΕ.
- 4.) Τα αρ. 17 του Ν. 2339/2995 εισάγει διάταξη για τη μετατροπή Ο.Ε. σε Α.Ε. Τη διάταξη αυτή την έθεσε στο αρ. 67 του Ν. 2190/1920.

Με τις διατάξεις αυτές εξαντλείτε η κειμένη νομοθεσία για την μετατροπή εταιρειών. Φανερό ότι, οι διατάξεις αυτές δεν καλύπτουν όλες τις ενδεχόμενες περιπτώσεις μετατροπής εταιρειών και ειδικότερα δεν ρυθμίζονται με ειδικές διατάξεις.

- 1.) Μετατροπή από ομόρρυθμο σε ετερόρρυθμο και αντίστροφα.
- 2.) Μετατροπή από Ε.Π.Ε σε ομόρρυθμο και ετερόρρυθμο.
- 3.) Μετατροπή από ομόρρυθμο ή ετερόρρυθμο σε Α.Ε. και αντίστροφα

Βάσει των γενικών αρχών του δικαίου και της ελευθέριας των συμβάσεων, οι συναλλασσόμενοι μπορούν να καταλήξουν σε οποιαδήποτε άλλη μορφή, εφόσον όμως χρησιμοποιούν την κειμένη νομοθεσία, δηλ. τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα και της εμπορικής νομοθεσίας κατά τη διαδικασία της εφαρμογής αυτών των αρχών

1.4.2 ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

Κατά τη διάρκεια της εταιρείας είναι ενδεχόμενο μια ή περισσότερες εταιρείες να λυθούν και χωρίς να εκκαθαριστούν και να εξαγοραστούν ή να απορροφηθούν από μια άλλη ή να συστήσουν μεταξύ των μια να εταιρεία.

Για την συγχώνευση εταιρειών η κειμένη νομοθεσία μας προβλέπει σήμερα συγχώνευση ΕΠΕ και συγχώνευση Α.Ε.

Ειδικότερα :

- 1) Ο Ν. 3190/1955 για τις ΕΠΕ προβλέπει: για την συγχώνευση ΕΠΕ στα άρθρα του 54 και 55, είτε δια της συστάσεως νέας ΕΠΕ, είτε δια απορροφήσεως από μια άλλη ΕΠΕ άλλης ή άλλων εταιριών του εταιρικού αυτού τύπου.
- 2) Η Τρίτη Οδηγία της Ε.Ο.Κ για τις εταιρείες ρύθμισε συστηματικά τη συγχώνευση Α.Ε. Το Π.Δ 498/1987 προσάρμοσε το δίκαιό μας για την συγχώνευση Α.Ε. σύμφωνα με τις διατάξεις της Τρίτης Οδηγίας της Ε.Ο.Κ., καταργώντας τις ατελείς διατάξεις των άρθρων 68-69 Κ.Ν 2190 (ν>5261/1931, περί συγχωνεύσεως Α.Ε.) και εισάγοντας τις νέες διατάξεις των άρθρων 68-80 Κ.Ν 2190/1920 που ελήφθησαν από Την Τρίτη αυτή Οδηγία (κατ' ουσία αποτελούν μετάφραση των διατάξεων της Τρίτης Οδηγίας). Οι νέες αυτές

διατάξεις περί συγχωνεύσεως (άρθρα 68-80 Κ.Ν 2190/1920), προβλέπουν τα κάτωθι είδη συγχωνεύσεως Α.Ε :

Α. Την συγχώνευση δια εξαγοράς.

Ορισμός Εξαγοράς: εξαγορά είναι η πράξη με την οποία μια ή περισσότερες ανώνυμες εταιρείες (εξαγοραζόμενες) μεταβιβάζουν, μετά από λύση τους χωρίς να ακολουθήσει εκκαθάριση, σε άλλη (εξαγοράζουσα), το σύνολο της περιουσίας τους, (ενεργητικό ή παθητικό), έναντι απόδοσης στους μετόχους των εξαγοραζόμενων εταιριών του αντίτιμου των δικαιωμάτων τους (εξαγορά). Για την πράξη της εξαγοράς εφαρμόζονται οι διατάξεις των άρθρων 69 έως 77 (άρθρο 79, παρ. 1, του Κ.Ν. 2190/1920). Για την εφαρμογή αυτών, σαν απορροφούμενη εταιρείας εννοούνται οι εταιρείες που εξαφανίζονται (εξαγοραζόμενες) και σαν απορροφούσα εταιρεία νοείται η εξαγοράζουσα (άρθρο 79, παρ. 2, Κ.Ν. 2190/1920).

Για την εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευόμενων εταιρειών, συντάσσεται έκθεση από τη γενική Συνέλευση των μετόχων των εταιρειών αυτών, από Επιτροπή εμπειρογνομόνων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 του Κ.Ν. 2190/1920, (σχετικά με την Επιτροπή Εμπειρογνομόνων, βλέπ. παρ 1.6 και 1.7 πιο κάτω).

Στην μορφή αυτή, συγχώνευση με εξαγορά, δεν προκύπτει θέμα ανταλλαγής των μετοχών αφού η μεταβίβαση του συνόλου της περιουσίας της εξαγοραζόμενης Α.Ε. θα γίνει έναντι απόδοσης στους μετόχους του αντίτιμου των δικαιωμάτων τους και δεν θα έχουμε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της εξαγοράζουσας εταιρείας ¹⁶.

Η υπεραξία που δημιουργείται κατά την εξαγορά ή συγχώνευση ολόκληρης οικονομικής μονάδας και η οποία είναι ίση με τη διαφορά ολικού τιμήματος αγοράς και της πραγματικής αξίας των επιμέρους περιουσιακών στοιχείων, παρακολουθείται εφάπαξ ή τμηματικά και ισόποσα στο λογαριασμό 16.00 «υπεραξία επιχείρησης, (Goodwill)» και αποσβένεται είτε εφάπαξ, είτε τμηματικά και ισόποσα σε περισσότερες από μια χρήσεις, οι οποίες δεν είναι

---

¹⁶ αρ. 71, του Κ.Ν. 2190/1920, Υπ. Εμπορίου Κ3/2371/18.3.988.

δυνατόν να υπερβαίνουν τα πέντε έτη, (Ε.Γ.Λ.Σ. παρ. 2.2.110), ενώ τα διεθνή Λογιστικά Πρότυπα επιτρέπουν να αποσβεσθεί εντός είκοσι (20) ετών.

Εξαγορά επιχειρήσεως με αρνητική καθαρή θέση: το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει κρίνει ότι πρόκειται εξαγορά ζημιών της εξαγοραζόμενης από την εξαγοράζουσα. Εάν, στη συνέχεια, η εξαγοράζουσα προβαίνει σε απόσβεση των ζημιών αυτών, η απόσβεση αυτή δεν εκπίπτει φορολογικά επειδή βάσει των αρχών της φορολογίας εισοδήματος, η προκύπτουσα ζημιά στο τέλος της διαχειριστικής χρήσεως μπορεί να μεταφερθεί για συμψηφισμό στις πέντε επόμενες διαχειριστικές χρήσεις υπό την προϋπόθεση ότι η επιχείρηση εξακολουθεί να ασκείται από το ίδιο πρόσωπο. Συνεπώς, επί εξαγοράς ανωνύμου εταιρείας από άλλη, η εξαγοράζουσα δεν μπορεί να μεταφέρει τη ζημιά της εξαγορασθείσας, αδιαφόρως, εάν εξομοιώνεται κατά τα άρθρα 68, παρ. 1 και 69, παρ1, του Κ.Ν. 2190/1920 προς καθολικό διάδοχο αυτής, (Σ.τ.Ε. 845/1984).

Β. Την συγχώνευση με απορρόφηση, στην οποία μια η περισσότερες Α.Ε (απορροφούμενες), οι οποίες λύνονται χωρίς να ακολουθεί εκκαθάριση τους, μεταβιβάζουν σε άλλη υπάρχουσα ανώνυμη εταιρία (απορροφούσα), το σύνολο της περιουσίας τους (ενεργητικό και παθητικό) έναντι απόδοσης στους μετόχους της των μετοχών που εκδίδονται από την απορροφούσα, λόγω της επερχόμενης αυξήσεως του κεφαλαίου της (δεν αποκλείεται καταβολή ενός χρηματικού ποσού που να υπέρβαινε το 10% της ονομαστικής αξίας των μετοχών που αποδίδονται στους μετόχους των απορροφούμενων εταιρειών), (άρθρα 68-77).

Ιδιαίτερο είδος απορροφήσεως εταιρείας από άλλη είναι εκείνο στο οποίο μια η περισσότερες εταιρείες μεταβιβάζουν μετά από λύση τους χωρίς να επακολουθήσει εκκαθάριση, το σύνολο των μετοχών τους (100%) (άρθρο 78).

Τέλος εξομοιώνεται με την συγχώνευση με απορρόφηση η πράξη με την οποία μια η περισσότερες Α.Ε. (εξαγοραζόμενες) μεταβιβάζουν, μετά από λύση τους χωρίς να επακολουθήσει εκκαθάριση, σε άλλη (εξαγοράζουσα) το σύνολο της περιουσίας τους (ενεργητικό και παθητικό) έναντι απόδοσης

στους μετόχους των εξαγοραζόμενων εταιριών του αντιτίμου των δικαιωμάτων τους (εξαγοράς), (άρθρο 79).

Γ. Την συγχώνευση με σύσταση νέας ανώνυμης εταιρίας, στην οποία δυο η περισσότερες Α.Ε., που λύνονται χωρίς να ακολουθήσει εκκαθάριση τους, μεταβιβάζουν σε Α.Ε. που συνιστούν το σύνολο της περιουσίας τους (ενεργητικό και παθητικό), έναντι απόδοσης στους μετόχους τους μετοχών που εκδίδονται από την νέα εταιρία και, ενδεχομένως ενός χρηματικού ποσού σε μετρητά προς συμψηφισμό μετοχών που δικαιούνται, και το οποίο δε μπορεί να υπερβαίνει το 10% της ονομαστικής αξίας των μετοχών που αποδίδονται στους μετόχους των λυόμενων εταιριών προς συμψηφισμό των μετοχών τις οποίες δικαιούνται (άρθρα 68 και 80).

Με τις πιο πάνω διατάξεις που ρυθμίζεται ειδικώς η συγχώνευση Ε.Π.Ε μεταξύ τους και η συγχώνευση Α.Ε μεταξύ τους, η κειμένη νομοθεσία δεν εξαντλεί όλες τις ενδεχόμενες περιπτώσεις συγχωνεύσεως εταιριών.

Ειδικότερα με τις πιο πάνω διατάξεις δεν ρυθμίζονται ειδικές διατάξεις :

Η συγχώνευση ομορρυθμού ή ετεορρυθμού με ομόρρυθμο ή ετεορρυθμο.

Επίσης, η κειμένη νομοθεσία μας δεν έχει ειδικές διατάξεις για συγχώνευση ατομικής ή ατομικών επιχειρήσεων με προσωπικές εταιρίες (ομόρρυθμες ή ετεορρυθμες) ή με Ε.Π.Ε. ή Α.Ε.

1.4.3 ΔΙΑΣΠΑΣΗ ΑΝΩΝΥΜΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

Ο θεσμός της διασπάσεως των ανωνύμων εταιριών, που ουσιαστικά είναι ο αντίποδας της συγχωνεύσεως, ήταν άγνωστος στη νομοθεσία μας. Η Έκτη Οδηγία της Ε.Ο.Κ για τις εταιρείες προβλέπει και ρυθμίζει συστηματικά τη διάσπαση των Α.Ε. Η Έκτη αυτή Οδηγία κατέστη εσωτερικό μας δίκαιο με το Π.Δ. 498/1987, το οποίο πρόσθεσε τα άρθρα 81-89 στον Κωδ.Ν 2190/1920. υπάρχουν δυο είδη διάσπασης : η *Αμιγής Διάσπαση ή διάσπαση με σύσταση νέων εταιριών* (άρθρα 81 έως 88, Ν 2190/1920) και η *Μη αμιγής Διάσπαση ή διάσπαση με απορρόφηση* (άρθρα 81 έως 87 και 89, Ν 2190/1920).

Σχετικά με την Αμιγής διάσπαση, συνίσταται όταν από τα περιουσιακά στοιχεία μια εταιρείας δημιουργούνται/ ιδρύονται π.χ. δυο νέες (ή επωφελούμενες) ανώνυμες εταιρείες. Όμως, τις μετοχές των επωφελούμενων εταιρειών δεν τις λαμβάνει ως ιδρυτής η διασπώμενη ανώνυμη εταιρεία, αλλά οι μέτοχοί της οι οποίοι μετά τη διάσπαση: α) έγιναν μέτοχοι των επωφελούμενων εταιρειών και β) έπαυσαν να είναι μέτοχοι της διασπώμενης εταιρείας αφού αυτοί μετά τη διάσπαση διαλύεται και οι μετοχές της ακυρώνονται. Σημειωτέων ότι, η Αμιγής διάσπαση δεν λαμβάνεται υπόψη με τον Ν.2166/1993 γιατί δεν υπάρχει τουλάχιστον ένας ισολογισμός.

Όσων αφορά την Μη Αμιγής διάσπαση, συνίσταται όταν μια ανώνυμη εταιρεία συνεισφέρει τα περιουσιακά της στοιχεία π.χ. σε δυο υφιστάμενες (ή επωφελούμενες) ανώνυμες εταιρείες. Οι νέες ανώνυμες εταιρείες προβαίνουν σε ισόποση, με την εισφερόμενη καθαρή θέση, αύξηση κεφαλαίου, όμως τις μετοχές που προέρχονται από την αύξηση κεφαλαίου δεν τις λαμβάνει ως ιδρυτής η διασπώμενη ανώνυμη εταιρεία, αλλά οι μέτοχοί της οι οποίοι μετά τη διάσπαση: α) έγιναν μέτοχοι των επωφελούμενων εταιρειών και β) έπαυσαν να είναι μέτοχοι της διασπώμενης εταιρείας αφού μετά τη διάσπαση διαλύεται και οι μετοχές της ακυρώνονται. Σημειωτέων ότι, η Μη Αμιγής διάσπαση, μπορεί να λάβει χώρα βάσει και των δυο διατάξεων Ν. 1297/1972 και 2166/1993, αρκεί να έχει συνταχθεί ένας τουλάχιστον ισολογισμός.

Η διάσπαση Α.Ε. με τις νέες αυτές διατάξεις (81-89) διακρίνεται:

Α. Σε διάσπαση με απορρόφηση, με την οποία μια ανώνυμη εταιρία (διασπώμενη), λύεται χωρίς να ακολουθήσει εκκαθάρισή της και μεταβιβάζει σε άλλες υφιστάμενες (επωφελούμενες) ανώνυμες εταιρίες, το σύνολο της περιουσίας της (ενεργητικό και παθητικό), έναντι απόδοσης στους μετόχους της των μετοχών που εκδίδουν οι επωφελούμενες εταιρίες (και ενδεχομένως ενός μικρού χρηματικού ποσού προς συμψηφισμό των μετοχών τις οποίες δικαιούνται βλ. άρθρα 81 και 82-86).

Η διάσπαση αυτή προβλέπεται από τα άρθρα 20-86 Κ.Ν 2190/1920, το δε άρθρο 87 ιδίου νόμου ρυθμίζει κατά τρόπο ιδιόμορφο και με απλοποιημένη

κάπως διαδικασία, την διάσπαση της εταιρείας οι μετοχές της οποίας κατέχονται κατά 100% από τις επωφελούμενες εταιρείες.

Β. Σε απορρόφηση θυγατρικής από τη μητρική της η οποία κατέχει το σύνολο των τίτλων του εταιρικού της κεφαλαίου. Με την απορρόφηση επέρχεται μεταβίβαση του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων (ενεργητικό και παθητικό) της θυγατρικής στην μητρική της συνέπεια λύσης αυτής χωρίς να επέλθει εκκαθάριση.

Γ. Σε διάσπαση με σύσταση νέων εταιριών, με την οποία μια Α.Ε. (διασπώμενη) η οποία λύεται, χωρίς να ακολουθήσει εκκαθάριση, μεταβιβάζει σε άλλες Α.Ε. που συνιστώνται ταυτόχρονα (επωφελούμενες) το σύνολό της περιουσίας της (ενεργητικό και παθητικό), έναντι απόδοσης στους μετόχους της, μετοχών εκδιδομένων από τις επωφελούμενες εταιρείες και ενδεχομένως καταβολής ενός μικρού ποσοστού σε μετρητά, προς συμψηφισμό των μετοχών τις οποίες δικαιούνται.(άρθρο 81 και 88).

Δ. Σε διάσπαση με απορρόφηση και σύσταση νέων Α.Ε., με την οποία μια Α.Ε. (διασπώμενη), η οποία λύεται χωρίς να ακολουθήσει εκκαθάρισή της, μεταβιβάζει μερικώς σε άλλες υφιστάμενες ανώνυμες εταιρίας (επωφελούμενες με σύσταση), το σύνολο της περιουσίας της (ενεργητικό και παθητικό), έναντι απόδοσης στους μετόχους της μετοχών εκδιδομένων από τις επωφελούμενες εταιρίες και ενδεχομένως μικρού χρηματικού ποσού σε μετρητά προς συμψηφισμό των μετοχών τις οποίες δικαιούνται.(άρθρα 81 και 89). Η νομοθεσία μας δε προβλέπει περιπτώσεις διασπάσεως άλλων εταιριών ή επιχειρήσεων πλην της άνω διασπάσεως Α.Ε και στην πράξη ήταν και είναι και σήμερα άγνωστος, ήδη, δε, θα εφαρμοστεί βάσει των διατάξεων του Κ.Ν 2190/1920 (άρθρα 81-89) αλλά μόνον Α.Ε.

Ε. Σε εισφορά ενεργητικού, είναι η πράξη με την οποία μια εταιρία ,χωρίς να λυθεί εισφέρει το σύνολο του ενεργητικού της ή έναν ή περισσότερους κλάδους της δραστηριότητά της σε μια άλλη εταιρία (προϋπάρχουσα ή νέα) έναντι παράδοσης εκδιδομένων παραστατικών τίτλων του εταιρικού κεφαλαίου.

Στ. Σε ανταλλαγή τίτλων, είναι η πράξη με την οποία μια εταιρία Α αποκτά συμμετοχή στο κεφαλαίο (μετοχές) άλλης εταιρίας Β, σε ποσοστό το οποίο της παρέχει την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου της εταιρείας αυτής, έναντι παροχής στους εταίρους της Β εταιρίας, σε αντάλλαγμα των τίτλων τους, παραστατικών τίτλων του επικουρικού κεφαλαίου της Α και, ενδεχομένως έναντι καταβολής συμφηφιστικού ποσοστού σε μετρητά το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10% της ονομαστικής αξίας των τίτλων αυτών ή της λογιστικής αξίας τους σε περίπτωση που οι τίτλοι δεν έχουν ονομαστική Αξία.

1.5 ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΩΝ ΣΥΓΧΩΝΕΥΜΕΝΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ.

Σύμφωνα με το αρ. 71 του Ν.2190/1920, προβλέπονται ότι :

1. Για την εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευόμενων εταιριών, συντάσσεται έκθεση προς τη γενική συνέλευση των μετόχων των εταιριών αυτών, από επιτροπή εμπειρογνομόνων, σύμφωνα με τις διατάξεις του αρ. 9. Η επιτροπή αυτή, που ορίζεται έπειτα από κοινή αίτηση των συγχωνευόμενων εταιριών, εξετάζει επίσης και τους όρους που περιλαμβάνονται στο σχέδιο σύμβασης της συγχώνευσης.

2. Στην έκθεσή της η επιτροπή εμπειρογνομόνων υποχρεούται να αναφέρει αν, κατά τη γνώμη της, η σχέση ανταλλαγής των μετοχών της ή των απορροφούμενων εταιριών προς τις μετοχές που εκδίδει η απορροφούσα εταιρία είναι δίκαιη και λογική. Στην ίδια έκθεση πρέπει να περιλαμβάνονται τουλάχιστον οι εξής πληροφορίες :

(α) Η αξία της εισφερόμενης εταιρικής περιουσίας στο σύνολο της (ενεργητικό και παθητικό) για τη μεταβολή του κεφαλαίου της απορροφούσας εταιρίας την οποία συνεπάγεται η συγχώνευση, και τα στοιχεία που προβλέπονται στο αρ. 9, παρ. 2, εδ. Δεύτερο.

(β) Η μέθοδος ή οι μέθοδοι που υιοθετήθηκαν για τον καθορισμό της προτεινόμενης σχέσης ανταλλαγής των μετοχών.

(γ) Δήλωση για το αν η μέθοδος ή οι μέθοδοι που υιοθετήθηκαν είναι κατάλληλες για την ή τις συγκεκριμένες περιπτώσεις, τις αξίες που προέκυψαν από τη εφαρμογή κάθε μεθόδου και γνώμη για τη βαρύτητα που αποδόθηκε σε ορισμένες μεθόδους για τον προσδιορισμό των αξιών αυτών, καθώς και περιγραφή των τυχόν δυσκολιών, που προέκυψαν κατά την εκτίμηση.

3. Κάθε εμπειρογνώμονας, μέλος της επιτροπής της παρ. 1, έχει το δικαίωμα να λαμβάνει από τις συγχωνευμένες εταιρίες οποιαδήποτε πληροφορία ή έγγραφο χρήσιμο για τη διεκπεραίωση του έργου της επιτροπής, καθώς και να διενεργεί όλες τις απαραίτητες έρευνες και να προβαίνει στους αναγκαίους ελέγχους.

1.6 ΠΟΙΟΣ Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΣ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΝΩΝ ΤΟΥ αρ. 9, ΤΟΥ Κ.Ν. 2190/1920;

Σκοπός της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων είναι η εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των εταιριών που συμμετέχουν στην συγχώνευση και ορίζεται μετά από κοινή αίτηση αυτών των εταιριών. Η έκθεση που συντάσσεται είναι κ αφορά στην πράξη της συγχώνευσης στο σύνολό της (ο ορισμός της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων, μπορεί να παρακαμφθεί με την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 2166/1993). Η έκθεση πρέπει να είναι γραπτή (αρ. 73, παρ. 1, Ν. 2190/1920), ώστε να λάβει γνώση καθένας από τους μετόχους των συγχωνευόμενων εταιριών, στην έδρα κάθε εταιρίας που μετέχει στην συγχώνευση.

Το αποτέλεσμα της μεθόδου αποτίμησης της αξίας της επιχείρησης (παρόλο που δεν συνιστά νομικό θέμα), είναι ζήτημα που θα εκτιμήσει ελεύθερα ο δικαστής ουσίας, ο οποίος θα εξετάσει τις προϋποθέσεις και τα αποτελέσματα της εφαρμογής της συγκεκριμένης μεθόδου αποτίμησης που επιλέγηκε.

Η εκτίμηση για τον προσδιορισμό της αξίας της τεχνογνωσίας, της επαγγελματικής εμπειρίας του προσωπικού, της φήμης και πελατείας της και γενικά όλων των στοιχείων εκείνων που λαμβάνονται υπόψη ως περιουσιακά στοιχεία της συγχωνευόμενης ή εξαγοραζόμενης εταιρίας, ή ότι το δικαίωμα ή η διάρκεια της σχέσης που εκφράζουν, είναι χρονικά περιορισμένο, δεν έχει σημασία, αρκεί να είναι εφικτή η χρηματική τους αποτίμηση. Η εκτίμηση, για τον προσδιορισμό της αξίας αυτών των στοιχείων, θα σταθμίσει και την αξία που τα συγκεκριμένα περιουσιακά στοιχεία θα έχουν στην συγχωνεύουσα (εξαγοράζουσα) επιχείρηση, με βάση το σκοπό της, διότι άλλη αξία μπορεί να έχουν για αυτήν την εταιρία, σε σχέση με την συγχωνευόμενη (εξαγοραζόμενη).

Στην καθαρή θέση της απορροφώσας και της απορροφώμενης εταιρίας, δεν περιλαμβάνεται το goodwill καθεμίας από αυτές τις εταιρίες. Επομένως, για το goodwill, δεν εκδίδονται μετοχές. Απλώς αυτό λαμβάνεται υπόψη για το προσδιορισμό της σχέσης ανταλλαγής των μετοχών.

Η Επιτροπή Εμπειρογνομόνων συντάσσει έκθεση προς τη Γενική Συνέλευση, στην οποία περιέχονται:

- (α) εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των εταιριών που μετέχουν στην συγχώνευση, σύμφωνα με το αρ. 9. Ν. 2190/1920,
- (β) δήλωση ότι εξεταστήκανε οι όροι του σχεδίου σύμβασης και συγχώνευσης
- (γ) κρίση, εάν η σχέση ανταλλαγής είναι δίκαιη, εύλογη, και λογική και,
- (δ) τις πληροφορίες που αναγράφονται στην παρ. 3, του αρ.1971

Από τη διατύπωση του άρθρου 71 παρ. 2 ν. 2190/20 ,προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν καθορίζει η ίδια τις σχέσης ανταλλαγής, αλλά εκτιμά αυτή τη σχέση. Ομοίως, στην έκθεση της Επιτροπής αναφέρονται οι μέθοδοι που υιοθετήθηκαν για τον καθορισμό της σχέσης ανταλλαγής και δήλωση, σχετικά

με την καταλληλότητα αυτών των μεθόδων, σε σχέση με τις υφιστάμενες συνθήκες κάθε περίπτωσης. Η επιτροπή όμως προβαίνει η ίδια σε εκτίμηση της περιουσίας των εταιριών που μετέχουν στη συγχώνευση. Με βάση αυτή την εκτίμηση, θα καθοριστεί και η αξία της εισφερόμενης στη συγχωνεύουσα εταιρία περιουσίας, ώστε να προσδιοριστεί και το ύψος της ενδεχόμενης αύξησης του κεφαλαίου της. Η εκτίμηση της περιουσίας, η οποία συνιστά αρμοδιότητα της Επιτροπής Εμπειρογνωμόνων, οφείλει να διακρίνεται από τη κρίση για τη σχέση ανταλλαγής, η οποία προτείνεται από το διοικητικό συμβούλιο και καθορίζεται, οριστικά από τη γενική συνέλευση. Το βάρος για την πρώτη, την εκτίμηση τίθεται στην Επιτροπή, ενώ για τη δεύτερη, στο διοικητικό συμβούλιο ή στη γενική συνέλευση.

Επομένως, η κρίση της Επιτροπής, ως προς τη σχέση ανταλλαγής, δε δεσμεύει το διοικητικό συμβούλιο, το οποίο δικαιούται να εμμένει στη θέση του, σε αυτό το σημείο, παραπέμποντας το ζήτημα, για την τελική επίλυση, στη γενική συνέλευση που θα αποφασίσει τη συγχώνευση. Δε θα πρέπει να εξάλλου να αγνοείται το γεγονός ότι το ύψος της αύξησης κεφαλαίου της συγχωνεύουσας εταιρίας θα καθοριστεί με βάση την εκτίμηση της Επιτροπής. Αντίθετα αν η Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων καταλήξει σε διαφορετικά συμπεράσματα, σε σχέση με αυτά που διατυπώνονται στο σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης και στην έκθεση του διοικητικού συμβουλίου, ως προς την εκτίμηση της περιουσίας των εταιριών που μετέχουν στη πράξη, το διοικητικό συμβούλιο θα είναι υποχρεωμένο να τροποποιήσει το σχέδιο, ώστε να ακολουθήσει την άποψη της Επιτροπής. Επομένως, από πρακτικής άποψης, καταλήγει να είναι ορθότερη. Σημειώνεται ότι στη περίπτωση κατά την οποία η Επιτροπή του αρ. 9 αποτιμά την περιουσία της εταιρίας ευμενέστερα για τους δανειστές της εταιρίας, όταν δηλαδή η αξία της εταιρίας αποτιμάται ως μεγαλύτερη από αυτή στη οποία καταλήγει το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης, η διαδικασία μπορεί να συνεχιστεί με βάση το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης. Αντίθετα, σύμφωνα με αυτήν την άποψη, εάν η αποτίμηση καταλήγει να είναι δυσμενέστερη για τους δανειστές της εταιρίας, από ότι η αποτίμηση με βάση το σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης, εάν δηλαδή η περιουσία της εταιρίας αποτιμάται χαμηλότερα στην έκθεση της επιτροπής του άρθρου 9, θα πρέπει να τροποποιηθεί το σχέδιο σύμβασης

συγχώνευσης, ώστε να εκφράζει τουλάχιστον τις θέσεις της επιτροπής. Αυτή η άποψη η οποία δίδει το βάρος στην προστασία των δανειστών, παρά των μετοχών, διαφοροποιεί ωστόσο, χωρίς πειστική αιτιολογία, την νομική αξία της έκθεσης, ανάλογα με το περιεχόμενό της.

1.7 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΡΥΘΜΙΣΕΩΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

1. Με τις ειδικές διατάξεις του νόμου για τη μετατροπή ομορρύθμου ή ετερορρύθμου εταιρείας σε Ε.Π.Ε (άρθρο 53 Ν.3190), μετατροπή Α.Ε σε Ε.Π.Ε (άρθρο 51 Ν. 3190, ήδη άρθρο 66 Κ.Ν 2190) και μετατροπή Ε.Π.Ε σε Α.Ε (άρθρο 32 Ν. 3190 και ήδη άρθρο 67 Κ.Ν 2190), από της συντελέσεως των διατυπώσεων, δημοσιεύσεων κ.ά. η μετατρεπόμενη εταιρεία συνεχίζεται υπό τον τύπο της εταιρείας στην οποία μετατρέπεται, χωρίς να γίνει εκκαθάριση της περιουσίας της και οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται χωρίς να επέρχεται διακοπή των δικών, ως εκ της μετατροπής και χωρίς να απαιτείται ουδεμία ειδικότερη διατύπωση για την συνέχισή τους.

Κατά τον τρόπο αυτό η νομική προσωπικότητα της μετατρεπόμενης εταιρείας συνεχίζεται, απλώς δε με τη μετατροπή αυτή μεταβάλλει το νομικό της ένδυμα με τις εκ τούτου συνέπειες.

2. Με τη συγχώνευση εταιριών από της συντελέσεως των διατυπώσεων και δημοσιεύσεων και ήδη για τις ανώνυμες εταιρίες, από της καταχωρίσεως του συμβολαίου συγχωνεύσεως κ.λ.π στο Μητρώο Α.Ε, η νέα εταιρεία ή εκείνη στην οποία υπήχθη άλλη εταιρεία υποκαθίσταται αυτοδικαίως σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της συγχωνευθείσας εταιρείας, αυτή δε η μεταβίβαση εξομοιώνεται με καθολική διαδοχή (παλιός όρος στην καθαρεύουσα «οιονεί καθολική διαδοχή»). Η απορροφούμενη ή επί συστάσεως νέας Α.Ε., οι συγχωνευόμενες (απορροφόμενες, εξαφανιζόμενες), λύνονται, παύουν να υπάρχουν και χωρίς να γίνει εκκαθάριση της περιουσίας τους μεταβιβάζεται το σύνολό τους (ενεργητικό και παθητικό) στην απορροφούσα ή νέα εταιρία. Οι εκκρεμείς δίκες συνεχίζονται αυτοδικαίως από

την απορροφούσα ή νέα εταιρία, χωρίς να χρειάζεται καμία ειδικότερη διατύπωση για την συνέχιση και δήλωση επαναλήψεως τους.

Εφόσον η κειμένη νομοθεσία απαιτεί ορισμένες διατυπώσεις για την μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων απαιτούνται και αυτές επί συγχωνεύσεως, ως ιδίως επί ακινήτων συμβολαίου, περιγραφή ακινήτου κ.λ.π. και μεταγραφή αυτού κ.α. Η μεταβίβαση της περιουσίας επέρχεται βεβαίως, μετά την τηρήσει των νόμιμων διατυπώσεων, αλλά η απορροφούσα ή η νέα εταιρία, αποκτούν το σύνολο της περιουσίας της απορροφόμενης, συγχωνευμένων εταιριών επί συστάσεως εταιρίας, ώστε εάν πράγματι δεν αναφέρετε στη σύμβαση αυτό, εκ του νόμου περιέχεται στην άλλη εταιρεία.

Όλες οι πιο πάνω περιπτώσεις μετατροπής και συγχωνεύσεως που διέπονται από ειδική νομοθετική ρύθμιση και από αυτή κατά τρόπο συστηματικό ρυθμίζονται, η διαδικασία και τα αποτελέσματα (συνέπειες) αυτών, αποτελούν τη λεγόμενη γνήσια ή κατά τα κυριολεξία μετατροπή (μετασχηματισμό) και συγχώνευση, και αυτό σε αντιδιαστολή προς τη λεγόμενη καταχρηστική μετατροπή και συγχώνευση εταιριών η οποία αναφέρεται και προσδιορίζει όλες εκείνες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η μετατροπή και συγχώνευση εταιριών δεν προβλέπεται και δεν ρυθμίζεται ειδικώς και συστηματικός από τη νομοθεσία μας.

Στη τελευταία αυτή περίπτωση του καταχρηστικού μετασχηματισμού (μετατροπής) και καταχρηστικής συγχώνευσης περιλαμβάνεται και η μετατροπή ή συγχώνευση απλών επιχειρήσεων που δεν αποτελούν εταιρίες αλλά ανήκουν σε άτομα, φυσικά πρόσωπα (ατομικές επιχειρήσεις), περιπτώσεις που ρητώς προβλέπει η φορολογική νομοθεσία μας (Ν.Δ. 1297/1972 και Ν 2166/24.8.1993), η οποία έμμεσα αναγνωρίζει έτσι το ενδεχόμενο μετατροπής ή συγχωνεύσεως των σε ή με εταιρίες που έχουν νομική προσωπικότητα.(προσωπικές, Ε.Π.Ε., Α.Ε).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:

Γιατί οι επιχειρήσεις μετασχηματίζονται; Ποια προβλήματα δημιουργούνται στους πιστωτές, στο προσωπικό και στους μετόχους και πώς τους εξασφαλίζει η νομοθεσία;

Οι επιχειρήσεις, λοιπόν, μετασχηματίζονται γιατί κατά αυτό τον τρόπο δημιουργούνται μεγαλύτερες και ισχυρότερες οικονομικές μονάδες, ικανές να αντέξουν στον εγχώριο και διεθνή ανταγωνισμό. Η ανάγκη αυτή έγινε απαιτητή ιδιαίτερος μετά την είσοδο της χώρας μας στην Ε.Ε και την ανάγκη για δημιουργία μιας ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς.

Σχετικά με τους πιστωτές, το προσωπικό και τους μετόχους η κείμενη νομοθεσία αναφέρει:

Προστασία Πιστωτών: βάσει του άρθρου 70, του Κ. Ν 2190/1920: **(1)** μέσα σε δέκα (10) μέρες από την ολοκλήρωση των διατυπώσεων δημοσιότητας που προβλέπονται από την παρ. 3 του άρθρου 69, με επιμέλεια των Διοικητικών Συμβουλίων των συγχωνευόμενων εταιρειών, περίληψη τους σχεδίου σύμβασης συγχώνευσης δημοσιεύεται σε μια ημερήσια οικονομική εφημερίδα και πληροί τις προϋποθέσεις της παρ. 2 του άρθρου 26.

(2) Μέσα σε ένα μήνα από τη δημοσίευση, οι πιστωτές των συγχωνευόμενων εταιρειών, των οποίων οι απαιτήσεις γεννήθηκαν πριν από αυτή και δεν είχαν καταστεί ληξιπρόθεσμες κατά το χρόνο της δημοσίευσης, έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν να λάβουν επαρκείς εγγυήσεις αν η οικονομική κατάσταση των συγχωνευόμενων εταιρειών καθιστά απαραίτητη την προστασία αυτή και εφόσον οι πιστωτές αυτοί δεν έχουν ήδη λάβει τέτοιες εγγυήσεις.

Οι εγγυήσεις που θα χορηγηθούν στους πιστωτές της απορροφώσας εταιρείας μπορεί να είναι διαφορετικές από αυτές που θα χορηγηθούν στους πιστωτές της ή των απορροφούμενων εταιρειών. Κάθε διαφορά που θα προκύψει από την εφαρμογή των προηγούμενων εδαφίων παρέχει το δικαίωμα στους ενδιαφερόμενους πιστωτές να προβάλλουν εγγράφως

αντιρρήσεις κατά την συγχώνευσης, οι οποίες κοινοποιούνται στις συγχωνευμένες εταιρείες μέσα στην ίδια μηνιαία προθεσμία που προβλέπει το πρώτο εδάφιο.

(3) Έπειτα από αιτήσεις της εταιρείας ή των εταιρειών που συγχωνεύονται, το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας οποιασδήποτε από τις αιτούσες εταιρείες, το οποίο στην περίπτωση αυτή δικάζει κατά τη διαδικασία των άρθρων 682 και επόμενα της Πολιτικής Δικονομίας, μπορεί να επιτρέψει τη συγχώνευση, παρά τις αντιρρήσεις πιστωτή ή πιστωτών από τους αναφερόμενους στην προηγούμενη παρ. 2, αν κρίνει ότι η οικονομική κατάσταση των συγχωνευόμενων εταιρειών ή οι εγγυήσεις που έχουν ήδη λάβει οι πιστωτές αυτοί ή τους προσφέρονται δεν δικαιολογούν τις αντιρρήσεις τους. Η αίτηση κοινοποιείται προς τον ή τους πιστωτές που έχουν αντίρρηση.

(4) Αν υπάρχουν ομολογιούχοι δανειστές, τουλάχιστον σε μια από τις συγχωνευόμενες εταιρείες, η απόφαση για συγχώνευση απαιτεί έγκριση των δανειστών αυτών. Η έγκριση παρέχεται με απόφαση που λαμβάνεται σε συγκροτούμενη μόνο για την παροχή της έγκρισης αυτής συνέλευση των ομολογιούχων δανειστών με τα ποσοστά απαρτίας και πλειοψηφίας που καθορίζονται από τα άρθρα 29 παρ. 1 και 2 και 31 παρ.1, α οποία υπολογίζονται στο σύνολο των ομολογιακών δανείων κάθε εταιρείας. Για τη σύγκληση αυτής της συνέλευσης, τη συμμετοχή σε αυτή, την παροχή των πληροφοριών, την αναβολή λήψης αποφάσεων, την ψηφοφορία, καθώς και την ακύρωση των αποφάσεων της εφαρμόζονται αναλόγως οι σχετικές διατάξεις για τη γενική Συνέλευση των μετόχων. Σε περίπτωση μη έγκρισης της απόφασης για συγχώνευση από την προηγούμενη ειδική συνέλευση των ομολογιούχων δανειστών, εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου.

(5) Στους κομιστές άλλων, εκτός μετοχών, τίτλων, από τους οποίους απορρέουν ειδικά δικαιώματα, παρέχονται από την απορροφούσα εταιρεία δικαιώματα, τουλάχιστον ισοδύναμα με εκείνα που είχαν στην απορροφούμενη εταιρεία εκτός εάν κάθε κομιστής ενέκρινε την τροποποίηση των δικαιωμάτων του.

Προστασία Προσωπικού: βάσει της εσωτερικής νομοθεσίας και ειδικότερα βάσει του Ν. 2112/1920 (άρθρο 6), αναφέρει ότι μεταβολή του προσώπου του εργοδότη, κατά οποιονδήποτε τρόπο και με οποιαδήποτε νομική μορφή, δεν επηρεάζει την εφαρμογή των υπέρ των υπάλληλων διατάξεων του νόμου.

Σκοπός των άνω διατάξεων είναι η εξασφάλιση της παρεχόμενης από το νομό προστασίας των μισθωτών και της απρόσκοπτης συνέχισης της συμβατικής σχέσεως κατά τρόπο ώστε από τη μεταβολή του φορέως της επιχειρήσεως να μην επέρχεται οποιαδήποτε επιζήμια συνέπεια στο μισθωτό.

Εάν, επομένως, κατά τη διάρκεια της συμβάσεως εργασίας επέλθει εναλλαγή ή υποκατάσταση στο πρόσωπο του εργοδότη με οποιαδήποτε μορφή, υπεισέρχεται αυτοδικαίως σε όλες εκ της συμβάσεως εργασίας υποχρεώσεις του προκατόχου του προς τους μισθωτούς, αρκεί η επιχείρηση να συνεχίζεται ως οικονομική μονάδα και να διατηρεί την ταυτότητά της υπό τον νέο φορέα με τον ίδιο ή διαφορετικό τίτλο ή μορφή, διότι τότε θεωρείται ότι συνεχίζεται με τους ίδιους όρους και συνθήκες ή σύμβαση εργασίας με το νέο εργοδότη¹⁷.

Βάσει με το Π.Δ. 178/2002 (ΦΕΚ 162 Α/12.7.2002), προσαρμόστηκε η Ελληνική νομοθεσία προς τις διατάξεις της Οδηγίας 98/50/Ε.Κ του Συμβουλίου της 29.7.1998 σχετικά με την προστασία των εργαζομένων σε μετασχηματισμούς επιχειρήσεων. Σημειώνεται ότι στην επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 5.3.1977 με αριθμό Ν. 61/26 είχε δημοσιευθεί αρχικά η Οδηγία 77/187 του Συμβουλίου της 14^{ης} Φεβρουαρίου 1977 περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών και κρατών μελών, σχετικά με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεως επιχειρήσεων, εγκαταστάσεως ή τμημάτων εγκαταστάσεων.

Προστασία Μετόχων: βάσει των διατάξεων του αρ. 2, παρ. 4, του Ν. 2166/1993, προβλέπεται ότι με αποφάσεις των εταιρειών ή των Γενικών Συνελεύσεων των μετόχων των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων μπορεί να καθορίζεται η σχέση συμμετοχής αυτών στο κεφάλαιο της εταιρείας.

Οι διατάξεις αυτές αναφέρονται στη σχέση ανταλλαγής των μεριδίων ή μετοχών με τα μερίδια της Ε.Π.Ε. ή τις μετοχές της ανώνυμης εταιρείας. Έτσι κατά την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 2166/1992, το έργο της ανεύρεσης της σχέσης συμμετοχής των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων στο κεφάλαιο της νέας εταιρείας ανήκει στις συνελεύσεις των εταιρειών ή των μετόχων χωρίς να υπάρχει υποχρέωση προσδιορισμού της σχέσης αυτής από την Επιτροπή του αρ. 9 του Ν. 2190/1920. Επίσης, δεν είναι απαραίτητο ο καθορισμός της σχέσης αυτής να γίνεται με βάση τις λογιστικές αξίες, αλλά έχουν την δυνατότητα οι συμβαλλόμενοι να βρουν τις πραγματικές αξίες, (Υπ. Οικονομικών 1039799/1994/πολ 1080).

Αντίστοιχα, βάσει τον Ν1297/1972, για να υπάρχει η απόλυτη οικονομική ισοδυναμία μεταξύ των μετοχών της απορροφούμενης ανώνυμης εταιρείας που ανταλλάσσονται με τις μετοχές της απορροφούσης ανώνυμης εταιρείας λαμβάνεται ως κριτήριο η εσωτερική αξία των μετοχών των δυο εταιρειών. Η σχέση αυτή ανταλλαγής, διασφαλίζει περισσότερο τους μετόχους για τελεί υπό την κρίση της Επιτροπή του αρ. 9. (Υπ. Εμπορίου Κ3-4234/10.6.1988).

---

¹⁷ Υπ. Εργασίας 2231/1992 Επιθεώρηση 1994 σελ 231 Α.Π. 988/1996 Δελτίο Συνδέσμου Α.Ε. και Ε.Π.Ε. σελ 464

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΩΝ

2.1 ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ.

Χωρίς την πρόβλεψη φορολογικών ελαφρύνσεων ο μετασχηματισμός θα ήταν ιδιαίτερα δαπανηρή διαδικασία και η όποια νομοθετική διευκόλυνσή της κατά τα άρθρα 66 επ., 68 επ., ή 81 επ. του Κ.Ν. 2190/1920, θα ήταν χωρίς αντίκρισμα. Έτσι λοιπόν φορολογικές διευκολύνσεις παρέχουν το Ν.Δ. 1297/1972, ο Ν 2166/1993, ο Ν 2386/1996, (ο οποίος ίσχυε έως 31.12.1998 και έκτοτε καταργήθηκε) και, ο Ν. 2578/1998 που ενσωματώνει στο Ελληνικό Δίκαιο τις διατάξεις ης Οδηγίας 90/434 Ε.Ο.Κ., L. 225, 20.8.90.

Οι φορολογικές ελαφρύνσεις συνίστανται συνοπτικά σε :

- (α) απαλλαγή της προκύπτουσας υπεραξίας από το φόρο εισοδήματος,
- (β) απαλλαγή από το φόρο μεταβίβαση ακινήτων,
- (γ) απαλλαγή από το φόρο εισοδήματος λοιπών περιουσιακών στοιχείων π.χ. μεταφορικά μέσα, συμμετοχές, χρεόγραφα κτλ.
- (δ) απαλλαγή όλων των συναφών προς το μετασχηματισμό πράξεων από κάθε τέλος, χαρτόσημο, φόρο ή δικαίωμα (κρίθηκε όμως ότι ως τρίτοι – από τα δικαιώματα των οποίων επέρχεται απαλλαγή – δεν νοούνται και οι συμβολαιογράφοι και άμισθοι υποθηκοφύλακες που παρέχουν υπηρεσίες σχετικές με τις πράξεις των συγχωνεύσεων, (ΑΠ 1258/1998. Ε.Εμπ.Δ 2000.88) και,
- (ε) απαλλαγή από κάθε φόρο τυχόν ήδη σχηματιζόμενων αφορολόγητων κρατήσεων ή αποθεματικών, που υφίστανται στις μετασχηματιζόμενες εταιρίες, υπό τον όρο ότι μετατρέπονται σε λογαριασμούς αποθεματικών στην προκύπτουσα από το μετασχηματισμό εταιρία.

Ειδικότερα με τον Ν. 2386/1996 και συγκεκριμένα στο αρ. 7, παρ. 2, προβλέπεται και μερική απαλλαγή των κερδών από το φόρο εισοδήματος. Η

ευνοϊκή φορολογική αντιμετώπιση στις περιπτώσεις συγχώνευσης και διάσπασης υποστυλώνεται από την καθιερωμένη από το άρθρο 68 και 81 Κ.Ν.2190/1920 οιοική καθολική διαδοχή που επιτρέπει τη μεταβίβαση όλων των περιουσιακών στοιχείων ενεργητικού κι παθητικού με μία πράξη.

Καταλήγουμε έτσι στο συμπέρασμα ότι οι πιο πάνω φορολογικού περιεχομένου νόμοι αντιμετωπίζουν το ίδιο ευνοϊκά τόσο τη γνήσια όσο και την καταχρηστική μετατροπή, συγχώνευση, διάσπαση καθώς και την απόσχιση κλάδου παρέχοντας σε όλες τις περιπτώσεις τις ίδιες ελαφρύνσεις.

2.2 ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ

2.2.1 Βάσει των νόμων 2190/1920 και 2166/1993

Σε περίπτωση μετασχηματισμού επιχείρησης ή εισφοράς κλάδου τα παρεχόμενα φορολογικά κίνητρα στις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις ή στην εισφέρουσα τον κλάδο (ή τμήμα) επιχείρησης με τους αναπτυξιακούς νόμους: Ν.Δ. 4002/1959, Ν. 289/1976, Ν. 1262/1982, Ν. 1828/199, Ν. 1882/1990 και 2601/1998 ισχύουν και επί των προκυπτουσών νέων εταιρειών καθώς και για την λειτουργούσα ανώνυμη εταιρεία, κατά το μέτρο που οι επιχειρήσεις αυτές δεν κάνουν χρήση των κινήτρων αυτών (άρθρο 3, παρ. 3, Ν. 2166/1993).

2.2.2 Βάσει του Ν.2190/1920 και του Ν.Δ. 1297/1972

Οι αφορολόγητες εκπτώσεις των αναπτυξιακών νόμων οι οποίες δεν μνημονεύονται στο άρθρο 10 του Ν.Δ. (π.χ. 1892/1990) ή οποιουδήποτε άλλου μελλοντικού αναπτυξιακού νόμου (π.χ. ν. 2601/1998) που είχαν σχηματισθεί από μετατραπείσες ή συγχωνευθείσες με τις διατάξεις του Ν.Δ. 1297/1972, δεν φορολογούνται εφόσον έχουν μεταφερθεί σε ειδικούς λογαριασμούς των εταιρειών που προέκυψαν από τη μετατροπή ή συγχώνευση (άρθρο 13, παρ. 14, Ν. 2459/1997).

Η νέα εταιρεία που προέκυψε ή θα προκύψει στο μέλλον από μετατροπή ή συγχώνευση άλλων επιχειρήσεων με τις διατάξεις του Ν.Δ. 1297/1972 δικαιούται να σχηματίζει τις αφορολόγητες εκπτώσεις των άνω αναπτυξιακών νόμων για την ακάλυπτη αξία των επενδύσεων που πραγματοποιήθηκαν από τις μετασχηματισθείσες επιχειρήσεις¹.

Το Υπ. Οικονομικών έχει δεχθεί ότι οι διατάξεις των άρθρων 7-10 του Ν.Δ. 1297/1972 εφαρμόζονται και επί εισφοράς κλάδου (Υπ. Οικονομικών 25/1973).

2.3 ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΣ ΤΩΝ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΩΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΝΟΜΩΝ

2.3.1 Βάσει των νόμων 2190/1920 και 2166/1993

Με τις διατάξεις της παρ.4 του άρθρου 3 του Ν. 2166/1993 προβλέπεται η μεταφορά και εμφάνιση των σχηματισθεισών, από τις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις, αφορολόγητων εκπτώσεων (ή αποθεματικών) αναπτυξιακών νόμων σε ειδικούς λογαριασμούς στην νέα εταιρία προκειμένου να μην υπαχθούν σε φορολογία κατά το χρόνο μετασχηματισμού.

2.3.2 Βάσει του Ν.2190/1920 και του Ν.Δ. 1297/1972

Με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 10 του Ν. Δ. 1297/1972 όπως τροποποιημένες με την παρ.18, του άρθρου 41, του Ν. 2648/1998 ισχύουν, οι αφορολόγητες κρατήσεις αναπτυξιακών νόμων που έχουν σχηματίσει οι μετατρεπόμενες ή συγχωνευόμενες επιχειρήσεις, εφόσον μεταφέρονται σε λογαριασμούς αποθεματικών στις προκύπτουσες από την μετατροπή ή συγχώνευση επιχειρήσεις δεν υπόκεινται σε φορολογία κατά τον χρόνο της μετατροπής ή συγχώνευσης.

---

¹ Υπ. Οικονομικών 1047166/πολ. 1142/1997 Λογιστής 1997 σελ. 921

Τα παρεχόμενα φορολογικά ευεργετήματα στις μετατρεπόμενες ή συγχωνευόμενες επιχειρήσεις, μεταφέρονται στη νέα επιχείρηση, κατά το μέτρο που οι εν λόγω επιχειρήσεις δεν έκανα χρήση αυτών πριν τη μετατροπή ή συγχώνευση. Για να συνεχιστή η έκπτωση της αξίας των παραγωγικών επενδύσεων που έχουν παρασχεθεί βάσει των σχετικών αναπτυξιακών νόμων από τα κέρδη της νέας εταιρείας, πρέπει να υφίστανται οι παρακάτω προϋποθέσεις:

(α) οι επενδύσεις των μετατρεπόμενων ή συγχωνευόμενων επιχειρήσεων να έχουν υπαχθεί νόμιμα σε έναν από τους αναπτυξιακούς νόμους.

(β) η ακάλυπτη αξία των επενδύσεων να οφείλεται σε έλλειψη επαρκών κερδών των μετατρεπομένων ή συγχωνευομένων επιχειρήσεων, διότι αν δεν έκαναν χρήση των κινήτρων μολονότι είχαν κέρδη, χάνουν το δικαίωμα χρήσης τους τόσο από πλευράς τους, όσο και από πλευράς της νέας εταιρείας.

(γ) κατά το χρόνο της μετατροπής ή συγχώνευσης πρέπει να ισχύει ο αντίστοιχος αναπτυξιακός νόμος στον οποίο υπάγεται μια επένδυση².

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 7 και 10 του Ν.Δ. 1297/1972, συνεπάγεται ότι και στις περιπτώσεις εισφοράς βιομηχανικού κλάδου, καθώς και λοιπών κλάδων, τα παρεχόμενα στον εισφερόμενο κλάδο φορολογικά ευεργετήματα των αναπτυξιακών νόμων και οι αφορολόγητες κρατήσεις, μεταφέρονται στην νέα εταιρεία, χωρίς να υπαχθούν κατά το χρόνο της εισφοράς σε φορολογία, με την προϋπόθεση ότι μεταφέρονται και εμφανίζονται αυτούσια σε λογαριασμούς αποθεματικών στα βιβλία της απορροφώσας ή συνιστώμενης νέας εταιρείας και χωρίς να επιτρέπεται κεφαλαιοποίησή τους κατά την εισφορά.

Σημειωτέον, ότι όταν εισφέρεται ολόκληρη η αξία του αποσπώμενου κλάδου, που αποτελείται από όλα τα περιουσιακά στοιχεία του, οι αφορολόγητες

---

² Ειδικότερα: αν η μετατρεπόμενη ή συγχωνευόμενη επιχείρηση έχει πραγματοποιήσει επενδύσεις βάσει του Ν.Δ. 4002/1952 μέχρι 31/12/1970, ημερομηνία που έπαυσε η ισχύς αυτού του νομοθετήματος και μέχρι το χρόνο μετατροπής της συγχώνευσης δεν έχει εκπεσθεί ολόκληρη η αξία της επένδυσης ελλείψει κερδών, το υπόλοιπο δύναται να εκπεσθεί από τα καθαρά κέρδη της νέας εταιρείας, εφόσον συντρέχουν και οι υπόλοιπες προϋποθέσεις του νόμου, μέχρι να καλυφθεί πλήρως, επειδή οι επενδύσεις που υπάγονται στο ως άνω νομοθέτημα, εκπίπτουν άνευ χρονικού περιορισμού. Βλ. Λεοντάρη, *οπ. π.* σελ. 290 – 291

κρατήσεις δεν φορολογούνται και αν ακόμα η εισφορά του κλάδου πραγματοποιηθεί μέσα σε 5 χρόνια από το χρόνο αγοράς ή απόκτησης των παγίων περιουσιακών στοιχείων.

2.4 Νέες επιχειρήσεις των οποίων οι επενδύσεις έχουν υπαχθεί στις διατάξεις του Ν.2601/1998 ³.

2.4.1 Βάσει των νόμων 2190/1920 και 2166/1993

Νέοι φορείς της παρ. 1 του άρθρου 2 του Ν.2601/1998 των οποίων οι επενδύσεις ή και προγράμματα χρηματοδοτικής μίσθωσης εξοπλισμού έχουν υπαχθεί στις ενισχύσεις της επιχορήγησης και επιδότησης τόκων ή και επιδότησης χρηματοδοτικής μίσθωσης σύμφωνα με τον κανόνα της παρ.2^α του ίδιου άρθρου δεν εμπίπτουν στις εξαιρέσεις της παρ. 3 του ίδιου επίσης άρθρου σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια υλοποίησης των επενδύσεων ή και προγραμμάτων τους αυτών και μέχρι συμπληρώσεως πενταετίας από την έκδοση της απόφασης πιστοποίησης έναρξης της παραγωγικής τους λειτουργίας, συγχωνευτούν ή απορροφηθούν από άλλη εταιρία ή ατομική επιχείρηση που αποτελεί παλιό φορέα της παρ. 1 του άρθρου 2 του Ν.2601/1998 ή απορροφήσουν άλλη εταιρεία ή ατομική επιχείρησης ή κλάδο αυτής που επίσης αποτελεί φορέα ή αποσπασθεί από αυτές κλάδος που έχει σύμφωνα με τα παραπάνω, ενισχυθεί, και ενσωματωθεί επίσης σε παλαιό φορέα, η απόφαση υπαγωγής τους στις ως άνω ενισχύσεις θεωρείται αυτοδικαίως ως ουδέποτε εκδοθείσα και η τυχόν καταβληθείσα επιχορήγηση και επιδότηση τόκων ή και επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης καθίσταται αμέσως απαιτητή στο σύνολο της (άρθρο 11, παρ.2 Ν2601/1998).

---

³ Γ. Αληφαντής, «Η Λογιστική και η φορολογική διαδικασία της συγχώνευσης με απορρόφηση Ανώνυμης Εταιρείας από Ανώνυμη Εταιρεία βάσει των διατάξεων του Ν. 2190/1920, του Ν. 2166/1993 και του Ν.Δ 1297/1972», « Λογιστής Ιανουαρίου, Φεβρουάριος 2002, σελ 18 και 170 επ.

2.4.2 Βάσει του Ν.2190/1920 και του Ν.Δ. 1297/1972

Ομοίως ισχύει όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, με το Ν. 2166/1993

2.5 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ:

2.5.1 Βάσει των νόμων 2190/1920 και 2166/1993

Α) Φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίου. Οι απαλλαγές που προβλέπονται από τις διατάξεις της παρ. 1, του άρθρου 3 του Ν. 2166/1993 και της παρ.1, του άρθρου 3, του Ν.Δ. 1297/1972 δεν περιλαμβάνουν το φόρο συγκέντρωσης κεφαλαίου ως προς το οποίο έχουν εφαρμογή οι διατάξεις των άρθρων 17-31 του Ν. 1676/1986. Η παρ. 41, του άρθρου 15, του Ν. 2166/1993 καταργείται (άρθρο 5, Ν. 2954/2001). Σύμφωνα με τα ανωτέρω, στους μετασχηματισμούς επιχειρήσεων (μετατροπές συγχωνεύσεις) που γίνονται κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Ν.Δ. 1297/1972 και του Ν. 2166/1993, θα επιβάλλεται φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίου μόνο εφόσον συντελείται συγκέντρωση κεφαλαίων, εφόσον δηλαδή λαμβάνει χώρα εισφορά περιουσιακού στοιχείου.

Τέτοια εισφορά έχουμε:

1) Εάν μετατρέπεται πρόσωπο που δεν ήταν υποκείμενο του φόρου συγκέντρωσης κεφαλαίων, κατά τα οριζόμενα στις διατάξεις των άρθρων 17 και 18 του Ν1676/1986, σε πρόσωπο υποκείμενο στο φόρο αυτό (π.χ. μετατροπή ατομικής επιχείρησης σε ΕΠΕ ή Α.Ε. ή μετατροπή προσώπου που ο σκοπός του δεν ήταν κερδοσκοπικός σε πρόσωπο κερδοσκοπικού).

Στην περίπτωση αυτή ο φόρος θα υπολογισθεί σε ολόκληρη την αξία της περιουσίας της ατομικής επιχείρησης που εισφέρεται, περιλαμβανομένων και των τυχόν νέων περιουσιακών στοιχείων που εισφέρονται όπως αυτή θα εκμηθεί. Αντίθετα εάν μετατρέπεται πρόσωπο που είναι υποκείμενο στο φόρο συγκέντρωσης κεφαλαίων σε άλλο πρόσωπο υποκείμενο στο φόρο αυτό (π.χ. μετατροπή Ο.Ε. σε ΕΠΕ ή Α.Ε.) θα επιβληθεί φόρος μόνο στο

επιπλέον κεφάλαιο που γίνεται με τυχόν νέες εισφορές. Αντίθετα δεν θα επιβληθεί φόρος στην τυχόν υπεραξία που θα προκύψει από την εκτίμηση της περιουσίας του προσώπου αυτού (του υποκείμενου στο φόρο).

2) Εάν συγχωνεύεται πρόσωπο που δεν ήταν υποκείμενο του φόρου συγκέντρωσης κεφαλαίων με πρόσωπο υποκείμενο στο φόρο (π.χ. συγχώνευση μιας ατομικής επιχείρηση με ΕΠΕ ή Α.Ε. ή συγχώνευση προσώπου που ο σκοπός δεν ήταν κερδοσκοπικός με πρόσωπο κερδοσκοπικό).

Στην περίπτωση αυτή ο φόρος θα υπολογισθεί σε ολόκληρη την αξία της περιουσίας του προσώπου αυτού που εισφέρεται, περιλαμβανομένων και των τυχόν νέων περιουσιακών στοιχείων όπως αυτή θα εκτιμηθεί καθώς και στην αξία των τυχόν νέων εισφορών από τα πρόσωπα που ήταν υποκείμενα στο φόρο. Αντίθετα δε θα επιβληθεί φόρος στην τυχόν υπεραξία που θα προκύψει από την εκτίμηση της περιουσίας των προσώπων αυτών (των υποκείμενων στο φόρο), αφού η κάλυψη δεν γίνεται με νέα εισφορά. Τέλος εάν συγχωνεύονται πρόσωπα υποκείμενα στο φόρο συγκέντρωσης κεφαλαίων, ο φόρος θα υπολογισθεί μόνο στο επιπλέον κεφάλαιο που γίνεται με τυχόν νέες εισφορές. Σημειώνεται ότι τα ανωτέρω ισχύουν ανεξάρτητα από τον τρόπο συγχώνευση (με απορρόφηση ή συγχώνευση με σύσταση νέας).

3) Εάν προκύπτει η διαφορά κεφαλαίου με κάθε είδους νέα εισφορά.

Εννοείται ότι δεν οφείλεται φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίων εάν το επιπλέον κεφάλαιο γίνεται με κεφαλαιοποίηση κερδών, αποθεματικών ή προβλέψεων. Ως νέα εισφορά θεωρείται και η διαφορά κεφαλαίου που προκύπτει για την απορροφώσα εταιρεία στην περίπτωση απόσχισης κλάδου ανώνυμης εταιρείας και απορρόφησής του από άλλη.

Διευκρινίζεται ότι με βάση όσα έχουν γίνει δεκτά με τις προαναφερόμενες αποφάσεις του Σ.τ.Ε. τα ανωτέρω ισχύουν όχι μόνο για τους μετασχηματισμούς που γίνονται με τις διατάξεις του Ν.Δ. 1297/1972 και του Ν. 2166/1993 αλλά και με βάση τις γενικές διατάξεις.

Η ισχύς των διατάξεων του άρθρου 5 του Ν. 2954/2001 ισχύει, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23 του Ν. 2954/2001, από τη δημοσίευση του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (2/22/2001). Επομένως αφορά μετασχηματισμούς επιχειρήσεων για τις οποίες η φορολογική υποχρέωση γεννάται από 2/11/2001 ⁴.

Β) Απαλλαγή από τα τέλη χαρτοσήμου. (άρθρο 3, παρ. 1, Ν. 2166/1993).

Η απαλλαγή αφορά κάθε τέλος χαρτοσήμου (αναλογικό ή πάγιο), που επιβάλλεται κατά περίπτωση για τις πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 3, παρ. 1, Ν.2166/1993. Ενδεικτικά: τα τέλη μεταβίβασης των περιουσιακών στοιχείων, της μεταγραφής των σχετικών πράξεων, της τυχόν αναδοχής χρέους που καταρτίζεται για την υλοποίηση του μετασχηματισμού, της κατά νόμο δημοσίευσης, κ.α.

Επίσης, η απαλλαγή περιλαμβάνει και το τέλος χαρτοσήμου, που προβλέπεται στις περιπτώσεις που θα εκδοθεί βεβαίωση συνέπεια υποβολής δήλωσης έναρξης δραστηριότητας από τις επιχειρήσεις που προήλθαν από το μετασχηματισμό, (αρ. 19, παρ. 6, Ν1882/1990).

Γ) Απαλλαγή από κάθε εισφορά ή δικαιώματα υπέρ οποιουδήποτε τρίτου. (άρθρο 3, παρ. 1, Ν.2166/1993).

Δ) Απαλλαγή από το φόρο μεταβιβάσεως ακινήτων. Η απαλλαγή από το φόρο μεταβιβάσεως ακινήτων παρέχεται σε όλα τα ακίνητα που ανήκουν κατά κυριότητα στις μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις, ανεξάρτητα αν αυτά χρησιμοποιούνται σε τρίτους κατά το χρονικό του μετασχηματισμού. (άρθρο 3, Ν. 2166/993).

Η εταιρεία που προέκυψε από μετασχηματισμό σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2166/1993, δύναται να εκμισθώσει το αυτοκίνητο που της εισφέρθηκε ή να

---

⁴ Υπ. Οικονομικών 1118094/πολ. 1388/2001

το εκποιήσει, χωρίς κανένα περιορισμό και χωρίς να δεσμεύεται ως προς τον τρόπο διάθεσης του προϊόντος της εκποίησης.

Για κάθε ακίνητο που πρόκειται να εισφερθεί, απαιτείται η μετασχηματιζόμενη επιχείρηση να υποβάλλει δήλωση φόρου μεταβίβασης, που θα επισυνάπτεται στο συμβόλαιο, στην οποία ως δηλωθείσα αξία θα αναγράφεται η λογιστική αξία που προκύπτει από το ειδικό κεφάλαιο της έκθεσης φορολογίας εισοδήματος των φοροτεχνικών ή των Εμπειρογνωμόνων του αρ. 9 του Ν. 2190/1920 ή του ορκωτού Ελεγκτή. Εάν συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις μετασχηματισμού, η ανωτέρω δηλωθείσα αξία θεωρείται ως ειλικρινής, χωρίς την καταβολή φόρου μεταβίβασης.

2.5.2 Βάσει του Ν.2190/1920 και του Ν.Δ. 1297/1972

Α) Φόρος συγκέντρωσης κεφαλαίου. Ισχύουν όσα αναφέρθηκαν πιο πάνω (άρθρο 5, Ν. 2954/2001, 2166/1993). Σημειώνεται ότι το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ως υπεραξία, για την επιβολή του άνω φόρου, το πέραν του κεφαλαίου που προέρχεται από συμπληρωματικές, σε χρήμα ή σε είδος, εισφορές⁵.

Β) Απαλλαγή από τα τέλη χαρτοσήμου. (άρθρο 3, παρ. 1, Ν.Δ. 1297/1972).

Γ) Απαλλαγή από κάθε εισφορά ή δικαιώματα υπέρ οποιουδήποτε τρίτου. (άρθρο 3, παρ. 1, Ν.Δ. 1297/1973).

Δ) Απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης ακινήτων. Η απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης ακινήτων παρέχεται σε όλα τα ακίνητα που ανήκουν κατά κυριότητα στην μετασχηματιζόμενη επιχείρηση ή είχαν εισφερθεί κατά χρήση οπότε στην περίπτωση αυτή πρέπει να είχαν χρησιμοποιηθεί για τις ανάγκες αυτής επί μια πενταετία πριν το μετασχηματισμό υπό την προϋπόθεση ότι θα

---

⁵ Σ.τ.Ε. 426/1994, 1885/1994 και 1986/1994

χρησιμοποιηθούν για τις ανάγκες της απορροφώσας ανώνυμης εταιρείας τουλάχιστον επί μια πενταετία από το χρόνο εισφοράς (άρθρο 3, παρ. 1, Ν.Δ. 1297/1972).

Κατά τη διάρκεια της πενταετίας επιτρέπεται όπως η απορροφώσα ανώνυμη εταιρεία, υπό την προϋπόθεση ότι δεν μεταβάλλεται το κύριο αντικείμενο των εργασιών της :

α) Εκμισθώνει τα ακίνητα

β) Εκποιεί τα συνέπεια εισφοράς αποκτώμενα ακίνητα, υπό την προϋπόθεση ότι το προϊόν της εκποίησης θα χρησιμοποιηθεί εντός προθεσμίας δυο ετών από της εκποίησης για την απόκτηση ακινήτων ή ετέρων καινούργιων παγίων περιουσιακών στοιχείων, ίσης τουλάχιστον αξίας, τα οποία θα εξυπηρετούν τις ανάγκες της επιχείρησης ή για εξόφληση οφειλών από δάνεια και πιστώσεις προς τραπεζικά ιδρύματα, φορολογικών υποχρεώσεων προς το Δημόσιο, ως και ασφαλιστικών υποχρεώσεων προς Ασφαλιστικά Ιδρύματα και Ταμεία, υφισταμένων κατά την εκποίηση των ακινήτων.

Η ανωτέρω απαλλαγή από το **Φ.Μ.Α.** περιλαμβάνει και την περίπτωση κατά την οποία, τα ακίνητα που είχαν εισφέρει κατά χρήση στη συγχωνευόμενη ή μετατρεπόμενη επιχείρηση και αποδεδειγμένα έχει διαρρεύσει, από την εισφορά της χρήσης τους μέχρι τη μετατροπή ή τη συγχώνευση, τουλάχιστον μια πενταετία, στη διάρκεια της οποίας προκύπτει αβίαστα ότι είχαν χρησιμοποιηθεί για να καλύψουν τις ανάγκες της επιχείρησης ⁶, από την προϋπόθεση ότι θα συνεχίσουν να χρησιμοποιούνται για μια τουλάχιστον ακόμη πενταετία για τις ανάγκες της συγχωνεύουσας ή συνιστώμενης Α.Ε. (αρ. 3, παρ. 1, εδ. 3, Ν.Δ. 1297/1972).

---

⁶ Βλ. Σ.Ε. 1389/1993 (τμ. Β') «Λογιστής», Μάρτιος 1994, σελ 418, όπου χρησιμοποίηση ακινήτου από την εισφέρουσα επιχείρηση αποτελεί η πραγματική χρησιμοποίηση αυτού για την εξυπηρέτηση των λειτουργικών της αναγκών και προκειμένου περί οικοπέδου, οι εργασίες ανοικοδόμησής του, μόνες, δεν συνιστούν χρησιμοποίηση αυτού για την εξυπηρέτηση λειτουργικών αναγκών επιχείρησης. Επίσης, έχει κριθεί, ότι δεν θεωρούνται ως χρησιμοποιημένα κατά το χρόνο του μετασχηματισμού ακίνητα, αυτά τα οποία η μετασχηματιζόμενη ή συγχωνευόμενη επιχείρηση έχει εκμισθώσει σε τρίτους, πριν από το μετασχηματισμό. Βλ. ειδικότερα Σ. Μουζούλα, «Η απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης ακινήτου σε περίπτωση εισφοράς του σε συγχωνεύουσα ή σε συν ιστώμενη με συγχώνευση εταιρεία, ΔΦΝ 1992, 904 επ.. Επίσης ΣτΠ 334/1994, όπου το ακίνητο πρέπει να εξακολουθήσει να χρησιμοποιείται για μια πενταετία από το χρόνο της συγχώνευσης για τις ανάγκες της συγχωνεύουσας εταιρείας και ως ανάγκες νοούνται εκείνες που απορρέουν από τον κατά το καταστατικό της εταιρείας σκοπό αυτής.

Από τις πιο πάνω διατάξεις του αρ. 3 του Ν.Δ. 1297/1972 προκύπτει ότι:

(α) προκειμένου να εφαρμοστεί η απαλλαγή από το Φ.Μ.Α., απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ύπαρξη επιχείρησης οποιασδήποτε μορφής και ότι τα ακίνητα που εισφέρονται στην εκ μετατροπής ή συγχώνευσης ιδρυόμενη Α.Ε., της ανήκουν κατά κυριότητα και χρησιμοποιούνται από αυτή κατά το χρόνο μετατροπής ή συγχώνευσης ⁷.

(β) η εισφορά της χρήσης ακινήτου σε εταιρεία που προέρχεται από μετατροπή ή συγχώνευση άλλων εταιρειών, αποδεικνύεται από το καταστατικό της εταιρείας, που μετατρέπεται ή συγχωνεύεται ή από μεταγενέστερη τροποποίησή του ⁸.

Σε περίπτωση εισφοράς ακινήτου από Α.Ε., η οποία συγχωνεύεται με άλλες εταιρείες με τη σύσταση νέας Α.Ε., οφείλεται φόρος μεταβίβαση, γιατί ναι μεν υφίσταται διαδοχή της νέας Α.Ε., πλην όμως δεν συνεχίζεται η νομική προσωπικότητα των συγχωνευθεισών Α.Ε. στην νέα εταιρεία. Αντιθέτως η νομική προσωπικότητα των εταιρειών αυτών λήγει με τη συγχώνευση. Αυτό προκύπτει από τις διατάξεις των αρ. 68 και 69 του Κ.Ν. 2190/1920 και του αρ. 1, παρ. 1, του Ν. 1587/1950 ⁹.

Για μετασχηματισμούς επιχειρήσεων βάσει του Ν. 1297/1972, η απαλλαγή από το φόρο μεταβίβασης των εισφερόμενων ακινήτων τελεί υπό την προϋπόθεση ότι τα εισφερόμενα ακίνητα θα χρησιμοποιηθούν για τις ανάγκες της μετασχηματιζόμενης επιχείρησης τουλάχιστον μια πενταετία από το μετασχηματισμό. Αν η Α.Ε. η οποία έχει τύχει απαλλαγής με βάση τις πιο πάνω διατάξεις για εισφορά ακινήτου, δεν χρησιμοποιήσει το ακίνητο αυτό επί μια τουλάχιστον πενταετία από τη συγχώνευση ή τη μετατροπή για τις ανάγκες της, αίρεται αυτοδικαίως η χορηγηθείσα απαλλαγή και ανακύπτει για

---

⁷ Βλ. υπ' αριθμ. Πρωτ. 1080231/815/B0013 την 10.10.1991 του Υπ. Οικονομικών (Δ/ση Φορολογίας Κεφαλαίου). Απαραίτητη προϋπόθεση για την απαλλαγή από το ΦΜΑ του εισφερόμενου ακινήτου σε Α.Ε. που προήλθε από μετατροπή ή συγχώνευση, αποτελεί η ύπαρξη συγκροτημένης οικονομικής μονάδας, δηλαδή επιχείρηση οργανωμένης (που είναι η μετατρεπόμενη ή συγχωνευμένη εταιρεία) από μετατροπή της οποίας προήλθε η συνιστώμενη κλπ. Α.Ε. και δεν αρκούν, ούτε συνιστούν άσκηση επιχείρησης ενέργειες, προπαρασκευαστικές της ίδρυσης Α.Ε.. (ΣτΕ 2196/1992, 1676/1991).

⁸ Βλ. την υπ' αριθμό 507/1981 του Ν.Σ.Κ. (τμ. Β'), η οποία δημοσιεύθηκε στο τεύχος της 1.1.1982 του «Δελτίου», με τίτλο «Η κατά χρήση εισφορά ακινήτων στη συγχωνεύομενη ή μετατρεπόμενη εταιρεία».

⁹ Βλ. Σ.τ.Ε. 1018-20/1994, «Λογιστής», Ιανουάριος 1995, σελ. 84

τη Α.Ε. η υποχρέωση να καταβάλλει όλους τους φόρους από τους οποίους έχει απαλλαγή.

2.6. ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ.

2.6.1 Βάσει των νόμων 2190/1920 και 2166/1993

Όπως προαναφέραμε με τη διαδικασία που προβλέπουν οι διατάξεις της παρ.1, του άρθρου 2, του ν. 2166/1993 για την εισφορά κλάδου δεν διενεργείται σε καμία περίπτωση εκτίμηση των εισφερόμενων περιουσιακών στοιχείων από την επιτροπή του αρ.9 του Ν.2190/1920 κι κατά συνέπεια δεν προκύπτει υπεραξία.

2.6.2 Βάσει του Ν.2190/1920 και του Ν.Δ. 1297/1972

Όπως προαναφέραμε με τις διατάξεις του άρθρου 8 του Ν.Δ. 1297/1972 προκύπτει ότι η αποτίμηση της αξίας των εισφερόμενων σε είδος περιουσιακών στοιχείων διενεργείται από την επιτροπή του αρ.9 του Ν. 2190/1920 η δε προκύπτουσα υπεραξία εμφανίζεται σε ειδικούς λογαριασμούς και φορολογείται κατά το χρόνο διαλύσεως της εταιρείας.

2.7 ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΖΟΜΕΝΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ.

2.7.1 Βάσει των νόμων 2190/1920 και 2166/1993

Κατά την μεταβίβαση αυτοκινήτων (Δ.Χ. ή Ι.Χ.) από την απορροφούμενη ανώνυμη εταιρεία στην απορροφώσα ανώνυμη εταιρεία δεν οφείλεται φόρος εισοδήματος κατά την μεταβίβαση αυτή (άρθρο 3, παρ. 1 Ν.Δ. 1297/1972)

2.7.2 Βάσει του Ν.2190/1920 και του Ν.Δ. 1297/1972

Κατά την μεταβίβαση αυτοκινήτων (Δ.Χ. ή Ι.Χ.) από την απορροφούμενη ανώνυμη εταιρεία στην απορροφώσα ανώνυμη εταιρεία δεν οφείλεται φόρος εισοδήματος κατά την μεταβίβαση αυτή ¹⁰.

Ο φόρος εισοδήματος για την υπεραξία των αυτοκινήτων βρίσκεται τεκμαρτώσ με τη μέθοδο του αρ.5, παρ. 2, του Ν.Δ. 1146/1972, η οποία αναφέρει ότι η αξία του οχήματος ως εμπορεύματος προκύπτει με την εφαρμογή των διατάξεων περί φορολογίας εισοδήματος από τον προϊστάμενο της Δ.Ο.Υ.. Έτσι, η τυχόν προκύπτουσα υπεραξία Δ.Χ. ή Ι.Χ. οχημάτων, ως προερχόμενη από πάγια περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης, δεν υπόκειται σε φορολογία εισοδήματος κατά το χρόνο της μετατροπής ή συγχώνευση, θα φορολογηθεί όμως κατά το χρόνο της διάλυσης της εταιρείας, που προέρχεται από μετατροπή ή συγχώνευση. Εξάλλου, η προερχόμενη από μετατροπή ή συγχώνευση Α.Ε. υποχρεούται να συντάξει απογραφή κατά το χρόνο σύστασης της, σύμφωνα με τις διατάξεις του αρ. 41, παρ. 1, του Κ.Ν. 2190/1920 και του αρ. 27, παρ. 2, του Κ.Β.Σ. κατά την οποία, τα πάγια στοιχεία αναγράφονται με την αξία που καθορίστηκε από την Εκτιμητική Επιτροπή ρου αρ. 9 του Κ.Ν. 2190/1920.

Επομένως, για τα αυτοκίνητα που τυχόν αγοράστηκαν από τη μετατροπή ή συγχώνευση επιχείρηση στο χρονικό διάστημα από τη σύνταξη της έκθεσης της επιτροπής του αρ. 9 και μέχρι το χρόνο σύστασης της Α.Ε., θα κατοχυρωθούν στην απογραφή έναρξης με την αξία κτήσεώς τους. Ως εκ τούτου δεν υπάρχει υποχρέωση καταβολής φόρου που οφείλεται με τις διατάξεις του αρ. 7, παρ.3, Ν. 1160/1981, καθόσον η υποχρέωση αναγραφής τους στην απογραφή έναρξης με την τιμή κτήσης, δεν καταλείπει ωφέλεια (υπεραξία) προς φορολόγηση ¹¹.

¹⁰ Υπ. Οικονομικών 1039799/πολ. 1080/1994.

¹¹ Έγγραφο με αρ. πρωτ. 1042801/1022/Β0012/24.3.1992 του Υπ. Οικονομικών προς τον Σύνδεσμο Α.Ε και ΕΠΕ

2.8 Φ.Π.Α.

2.8.1 Βάσει των νόμων 2190/1920 και 2166/1993

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 5 του Ν 1642/1986 όπως κωδικοποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 5 του Ν. 2859/2000 (περί Φ.Π.Α.) η μεταβίβαση αγαθών επιχείρησης ως συνόλου ή κλάδου ή μέρους αυτής από επαχθή ή χαριστική αιτία ή με τη μορφή εισφοράς σε υφιστάμενο ή συνιστώμενο νομικό πρόσωπο, δεν αποτελεί παράδοση, εφόσον αυτός που αποκτά το αγαθό συνεχίζει τις εργασίες του προκατόχου του π.χ. από την ανώνυμη εταιρεία Α εισφέρεται στην ανώνυμη εταιρεία Β ο κλάδος του βαφείου για τον οποίο λαμβάνει 2.000 μετοχές που αντιστοιχούν στην αξία του εισφερόμενου κλάδου. Για την εισφορά αυτή δεν οφείλεται Φ.Π.Α., με την απαραίτητη προϋπόθεση ότι:

α) ο μεταβιβαζόμενος κλάδος είναι λειτουργικά ανεξάρτητος και β) όλοι οι συμβαλλόμενοι, δηλαδή τόσο το πρόσωπο που μεταβιβάζει όσο και το πρόσωπο που αποκτά τα αγαθά, θα είναι υποκείμενοι στο Φ.Π.Α. και θα ενεργού με την ιδιότητα αυτή ¹²

2.8.2. Βάσει του Ν.2190/1920 και του Ν.Δ. 1297/1972

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 5 του Ν 1642/1986 όπως κωδικοποιήθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 5 του Ν. 2859/2000 (περί Φ.Π.Α.) η μεταβίβαση αγαθών επιχείρησης ως συνόλου ή κλάδου ή μέρους αυτής από επαχθή ή χαριστική αιτία ή με τη μορφή εισφοράς σε υφιστάμενο ή συνιστώμενο νομικό πρόσωπο, δεν αποτελεί παράδοση, εφόσον αυτός που αποκτά το αγαθό συνεχίζει τις εργασίες του προκατόχου του π.χ. από την ανώνυμη εταιρεία Α εισφέρεται στην ανώνυμη εταιρεία Β ο κλάδος του βαφείου για τον οποίο λαμβάνει 2.000 μετοχές που αντιστοιχούν στην αξία του εισφερόμενου κλάδου. Για την εισφορά αυτή δεν οφείλεται Φ.Π.Α., με την απαραίτητη προϋπόθεση ότι:

---

¹² Υπ. Οικονομικών 10/1987, Λογιστής 1987 σελ 1025

α) ο μεταβιβαζόμενος κλάδος είναι λειτουργικά ανεξάρτητος και β) όλοι οι συμβαλλόμενοι, δηλαδή τόσο το πρόσωπο που μεταβιβάζει όσο και το πρόσωπο που αποκτά τα αγαθά, θα είναι υποκείμενοι στο Φ.Π.Α. και θα ενεργού με την ιδιότητα αυτή ¹³.

2.9 ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΕΙΣΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

2.9.1 Βάσει των νόμων 2190/1920 και 2166/1993

Όταν μεταξύ των μεταξύ των εισφερόμενων περιουσιακών στοιχείων περιλαμβάνονται μετοχές ανώνυμης εταιρείας ή μη εισηγμένης στο Χρηματιστήριο, το έγγραφο για τη μεταβίβαση των άνω μετοχών θα κατατίθεται στην Δ.Ο.Υ. σε δύο αντίτυπα από τα οποία το ένα θα παραμένει στη Δ.Ο.Υ. και το άλλο μετά τη θεώρηση θα παραδίδεται στην επιχείρηση ¹⁴.

Θα φορολογείται αυτοτελώς με συντελεστή 5% η πραγματική αξία πώλησης μετοχών ή παραστατικών τίτλων μετοχών μη εισηγμένων στο Χ.Α.Α. ή σε αλλοδαπό χρηματιστήριο ή σε άλλο διεθνώς αναγνωρισμένο χρηματιστηρικό θεσμό που μεταβιβάζονται από ιδιώτες ή από νομικά πρόσωπα ημεδαπά ή αλλοδαπά ¹⁵.

Όμως, με τις διατάξεις του αρ. 3, παρ. 1, του Ν. 2166/1993, η μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων απαλλάσσεται από κάθε φόρο, οπότε και από τους πιο πάνω.

2.9.2 Βάσει του Ν.2190/1920 και του Ν.Δ. 1297/1972

Όταν μεταξύ των μεταξύ των εισφερόμενων περιουσιακών στοιχείων περιλαμβάνονται μετοχές ανώνυμης εταιρείας ή μη εισηγμένης στο Χρηματιστήριο, το έγγραφο για τη μεταβίβαση των άνω μετοχών θα

¹³ Υπ. Οικονομικών 10/1987, Λογιστής 1987 σελ 1025.

¹⁴ Υπ. Οικονομικών 1056431/πολ. 1169/1997.

¹⁵ παρ.2 που προστέθηκε στο αρ. 13 του Ν. 2238.1994 με το αρ. 33, του Ν. 2778/1999

κατατίθεται στην Δ.Ο.Υ. σε δύο αντίτυπα από τα οποία το ένα θα παραμένει στη Δ.Ο.Υ. και το άλλο μετά τη θεώρηση θα παραδίδεται στην επιχείρηση¹⁶.

Θα φορολογείται αυτοτελώς συντελεστή 5% η πραγματική αξία και ισχύει, ότι αναφέρθηκε και πιο πάνω. Όμως, με τις διατάξεις του αρ. 3, παρ. 1, του Ν. 2166/1993, η μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων απαλλάσσεται από κάθε φόρο, οπότε και από τους πιο πάνω.

2.10 ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ ΖΗΜΙΑΣ

2.10.1 Βάσει των νόμων 2190/1920 και 2166/1993

Με τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 9 του Ν. 992/2002 προβλέπεται ότι κατά το μετασχηματισμό επιχειρήσεων με βάση τις διατάξεις των άρθρων 1 έως 5 του ν. 2166/1993 ή της παρ. 5 του άρθρου 16 του Ν. 2515/1997 παρέχεται η δυνατότητα μεταφοράς της ζημίας της μετασχηματιζόμενης επιχείρησης στη νέα εταιρεία προκειμένου να συμψηφισθεί με τα φορολογητέα κέρδη της.

Πιο συγκεκριμένα: η μεταφερόμενη στον ισολογισμό της νέας εταιρείας ζημία, και κατά το ποσό που τυχόν δεν συμψηφίζεται με κέρδη υφιστάμενα κατά το μετασχηματισμό, συμψηφίζεται με τα προκύπτοντα κέρδη αυτής των επόμενων δύο (2) χρήσεων μόνο κατά το μέρος που αναγνωρίζεται φορολογικώς, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις περί φορολογίας εισοδήματος. Τα ανωτέρω δεν εφαρμόζονται σε περίπτωση διάσπασης ανωνύμων εταιρειών βάση του άρθρου 81, παρ. 1, του Ν. 2190/1920.

Ειδικότερα: με τις διατάξεις του αρ. 7, παρ. 9, του Ν. 2386/1996, τροποποιήθηκαν οι πιο πάνω διατάξεις του αρ. 2, παρ. 3. του Ν. 2166/1993, με αποτέλεσμα για το ποσό των ζημιών για ο ποσό των ζημιών δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του αρ. 1, παρ. 3, του Ν. 2238/1996, σχετικά με τις ζημιές της συγχωνευόμενης (απορροφώμενης) και όχι της συγχωνεύουσας

---

¹⁶ Υπ. Οικονομικών 1056431/πολ. 1169/1997

(απορροφώσας) εταιρείας. Στην περίπτωση της απορρόφησης μιας ανώνυμης εταιρείας από άλλη ανώνυμη εταιρεία, η απορροφώμενη κωλύεται να μεταφέρει και να συμψηφίσει με τα κέρδη της απορροφώσας εταιρείας, τις φορολογικά μεταφερέτες και συμψηφιστέες ζημιές της. Η απορροφώσα εταιρεία όμως δεν κωλύεται να συμψηφίσει τα κέρδη της προερχόμενης από το μετασχηματισμό εταιρείας, τις ίδιες αυτής ζημιές. Ως προς τις τελευταίες ισχύουν ακριβώς όσα και πριν την ισχύ του αρ. 7, παρ. 9, του Ν. 2238/1996, οι οποίες ζημιές μπορούν να συμψηφιστούν με τα ίδια αυτής κέρδη, θα ήταν δε παράλογο να ισχύει το αντίθετο.

Συνεπώς, με τις νέες διατάξεις καταργήθηκε το δικαίωμα μεταφοράς της φορολογικής ζημιάς της απορροφώμενης για συμψηφισμό με κέρδη επομένων χρήσεων της απορροφώσας εταιρείας. Η λογιστική ζημιά θα εμφανιστεί χωρίς δικαίωμα φορολογικού συμψηφισμού. Η αντιμετώπιση αυτή της φορολογικής ζημιάς που υφίσταται κατά το χρόνο της συγχώνευσης, έχει εφαρμογή και στην περίπτωση που η μετασχηματιζόμενη επιχείρηση έχει ζημιά φορολογικώς αναγνωριζόμενη, με συνέπεια η ζημιά αυτή να μην δύναται να συμψηφιστεί με κέρδη της προερχόμενης από το μετασχηματισμό εταιρείας. Το κώλυμα της μεταφοράς φορολογικής ζημιάς δεν αφορά μόνο την απορροφώμενη αλλά και την απορροφώσα εταιρεία που περιλαμβάνεται στον όρο «μετασχηματιζόμενες». Όμως, σκοπός της νομοθετικής επέμβασης που έγινε με το αρ. , παρ. 9, του Ν. 2386/1996, ήταν μόνο να απαγορευθεί ο συμψηφισμός της φορολογικής συγχωνευόμενης εταιρείας και, βεβαίως, δεν απαγορεύεται στην συγχωνεύουσα να συμψηφίσει προς τα ίδια αυτής φορολογητέα κέρδη την ίδια αυτής φορολογική ζημιά, ούτε τροποποιήθηκε το πρώτο εδάφιο της παρ. 3, του αρ. 2, του Ν. 2166/1993.

Επομένως, αν δεν επιτραπεί σε μια οικονομική μονάδα, η οποία έχει φορολογικές ζημιές να συμψηφίσει με τα φορολογητέα κέρδη της που προκύπτουν από το μετασχηματισμό τις ίδιες αυτής φορολογικές ζημιές, εμποδίζεται η απορρόφωση υγιούς επιχείρησης από φορολογικά ζημιόγono προς το σκοπό δημιουργίας ισχυρής οικονομικής μονάδας και κάτι τέτοιο συνιστά άνιση διακριτική μεταχείριση σε βάρος αυτής της εταιρείας γιατί τότε αυτή τίθεται σε χειρότερη μοίρα από εκείνη που θα ετίθετο αν δεν είχε προβεί

στη συγχώνευση, ούτε, βεβαίως, είναι δίκαιο μια εταιρεία να φορολογείται με βάση τις ζημιές της και όχι το (καθαρό) εισόδημά της, το οποίο και μόνο αποτελεί στοιχείο φοροδοτικής ικανότητας¹⁷.

Κίνητρα μετασχηματισμών με τους Ν. 2166/1993 και Ν.Δ. 1297/1972, καθώς και Ν. 2515/1997, εφόσον ο μετασχηματισμός ολοκληρώθηκε από 1.1.2002 έως 31.12.2004, (αρ. 9, Ν. 2992/2002).

2.10.2 Βάσει του Ν.2190/1920 και του Ν.Δ. 1297/1972

Η δυνατότητα μεταφοράς της φορολογικής ζημίας, δεν παρέχεται στις μετατρεπόμενες ή συγχωνευόμενες Επιχειρήσεις με βάση τις διατάξεις του Ν.Δ. 1297/1972 ¹⁸.

(α) Ανώνυμες εταιρείες με μετοχές μη εισηγμένες στο Χρηματιστήριο.

Στις άνω ανώνυμες εταιρείες που προέρχονται από συγχώνευση ή απορροφούν άλλες εταιρείες οποιαδήποτε νομικής μορφής με ίδια κεφάλαια (σε περίπτωση απορρόφηση) το 1/5 των ιδίων κεφαλαίων της απορροφώσας παρέχονται τα εξής φορολογικά κίνητρα:

(αα) Εφόσον οι μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις μετά την 31.12.1996 δεν έχουν καταστεί συνδεδεμένες επιχειρήσεις.

---

¹⁷ « Ο εκ μέρους της απορροφώσας εταιρείας συμψηφισμός των ζημιών με κέρδη της προερχόμενης από μετασχηματισμό εταιρείας», Κων/νου Γιανόπουλου, «Λογιστής» 2000, σελ. 1017 επ..

¹⁸ Σ.τ.Ε. 4344/1984, Λογιστής 1986 σελ. 839 και Σ.τ.Ε. 845/1984 Δ.Φ.Ν 1985 σελ.795

Ισολογισμοί μετά τον Μετασχηματισμό	Συντελεστής Φορολογίας Κερδών
Πρώτος	Ο ισχύων κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης μειωμένος κατά δέκα (10) ποσοστιαίες μονάδες
Δεύτερος	Ο ισχύων κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης μειωμένος κατά πέντε (5) ποσοστιαίες μονάδες

(αβ) Εφόσον οι μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις μέχρι 31.12.1996 έχουν καταστεί συνδεδεμένες επιχειρήσεις.

Ισολογισμοί μετά τον Μετασχηματισμό	Συντελεστής Φορολογίας Κερδών
Πρώτος Και Δεύτερος	Ο ισχύων κατά το χρόνο υποβολής της δήλωσης μειωμένος κατά πέντε (5) ποσοστιαίες μονάδες

(β) Ανώνυμες εταιρείες με μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

στις άνω ανώνυμες εταιρείες παρέχονται τα άνω φορολογικά κίνητρα εφόσον προέρχονται από συγχώνευση ή απορρόφηση:

(βα) Ανώνυμες εταιρείες με μετοχές μη εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών με ίδια κεφάλαια (σε περίπτωση απορρόφησης) το 1/5 των ιδίων κεφαλαίων της απορροφώσας.

(ββ) Ανώνυμες εταιρείες με μετοχές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών με ίδια κεφάλαια (σε περίπτωση απορρόφησης) το 1/10 των ιδίων κεφαλαίων της απορροφώσας.

γ) Υποκαταστήματα αλλοδαπών πιστωτικών ιδρυμάτων.

Τα ανωτέρω έχουν εφαρμογή και σε οποιαδήποτε περίπτωση μετασχηματισμού εγκατεστημένων στη χώρα μας υποκαταστημάτων αλλοδαπών πιστωτικών ιδρυμάτων σε ημεδαπή τραπεζική ανώνυμη εταιρεία ή και σε περίπτωση εισφοράς αυτών σε πιστωτικό ίδρυμα με έδρα χώρα μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης εφαρμόζονται και οι διατάξεις του άρθρου 3 του Ν. 2166/1993.

2.11 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ

2.11.1 Βάσει του νόμου 2166/1993

Τα πιο πάνω φορολογικά κίνητρα, οι απαλλαγές που προβλέπονται σύμφωνα με το Ν. 2166/1993, προέρχονται μόνο αν πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. Το κεφάλαιο της απορροφώσας ή της νέας εταιρείας πρέπει να έχει εξ ολοκλήρου καταβληθεί κατά το χρόνο της συγχώνευσης και να μην είναι μικρότερο του ποσού των €300.000, που ίσχυε αν η απορροφώσα ή νέα εταιρεία είναι ανώνυμη ή του ποσού των €146.736, αν είναι εταιρεία περιορισμένης ευθύνης¹⁹.

¹⁹ Το μετοχικό κεφάλαιο της Α.Ε. δεν μπορεί να είναι μικρότερο των τριακοσίων χιλιάδων ευρώ στις ακόλουθες περιπτώσεις:(κοινή απόφαση Υπ. Οικονομικών και Ανάπτυξης 1038678/πολ. 1106/2001), α) όταν προέρχεται από μετατροπή ή συγχώνευση επιχειρήσεων κατ' εφαρμογή των διατάξεων του Ν.Δ. 1297/1972, β) όταν απορροφά κλάδο ή τμήμα άλλης επιχείρησης, σύμφωνα με τις διατάξεις του αρ. 7, του Ν.Δ. 1297/1972, γ) των επωφελομένων από τη διάσπαση Α.Ε., εφόσον η διάσπαση γίνεται με τις διατάξεις του Π.Δ. 498/1987 και του Ν.Δ. 1297/1972, δ) όταν προέρχεται από το μετασχηματισμό επιχειρήσεων σύμφωνα με τις διατάξεις των περ. α έως στ της παρ. 1, του αρ. 1, του Ν2166.1993. Το ανώτατο όριο του κεφαλαίου της Ε.Π.Ε σε ευρώ καθορίστηκε με το αρ. 11, της παρ. 1^α, του Ν. 2948/2001.

2. Ίδιου ποσού πρέπει να είναι και το μετοχικό κεφάλαιο και να έχει εξ ολοκλήρου καταβληθεί, της απορροφώσας στην περίπτωση εισφοράς λειτουργούσα επιχείρηση ενός ή περισσότερων βιομηχανικών ή λοιπών κλάδων της μετά την εισφορά. Το κεφάλαιο της εισφέρουσας τον κλάδο ή τμήμα επιχείρησης, δεν θα είναι μικρότερο μετά την εισφορά του κλάδου ή του τμήματος του ελαχίστου που καθορίζει το αρ. 8. της παρ. 2 του Κ.Ν 2190/1920, δηλαδή των €60.000 αν πρόκειται για Α.Ε. και των €18.000, αν πρόκειται για Ε.Π.Ε, (αρ.4, παρ. 1, Ν. 3190/55 και αρ. 4, παρ. 1, Ν 2166/1993 αντίστοιχα).

3. Αξιοσημείωτο είναι, ότι σε περίπτωση συγχώνευσης Α.Ε. σε Α.Ε. , οι μετοχές που θα εκδοθούν δεν είναι υποχρεωτικά ονομαστικές και αμεταβίβαστες και μπορούν να μεταβιβαστούν χωρίς κανένα περιορισμό οποτεδήποτε μετά την ολοκλήρωση του μετασχηματισμού²⁰.

4. Οι ατομικές επιχειρήσεις, οι προσωπικές εταιρείες κτλ επιχειρήσεις που τηρούν υποχρεωτικά βιβλία Γ' Κατηγορίας Κ.Β.Σ., μπορούν να μετατραπούν ή να συγχωνευθούν με βάση τις ευεργετικές διατάξεις του Ν. 2166/1993 σε Α.Ε. ή Ε.Π.Ε, αλλά και να εισφέρουν κλάδο ή τμήμα τους σε Α.Ε²¹.

5. Διευκρινίζεται ότι η αποτίμηση της αξίας των συγχωνευόμενων ή μετατρεπόμενων επιχειρήσεων, δεν πρέπει να γίνει κατά ρητή διάταξη του αρ. 3, παρ. 2, του Ν. 2166/1993 από την επιτροπή του αρ. 9 του Κ.Ν.2190/1920, αλλά, όπως ήδη έχει αναφερθεί, η πιστοποίηση των λογιστικών αξιών των ισολογισμών μετασχηματισμού γίνεται είτε από τα φοροτεχνικά όργανα είτε από τους ορκωτούς Ελεγκτές είτε από τους εμπειρογνώμονες του αρ. 9 του Κ.Ν. 2190/1920.

6. Δεν πρέπει το κύριο αντικείμενο εργασιών των επιχειρήσεων να είναι η κατασκευή ή εκμετάλλευση πάσης φύσεως ακινήτων πλὴν των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων. Το Σ.τ.Ε. έκρινε ότι κρίσιμο για την εφαρμογή

---

²⁰ Υπ. Οικονομικών 1039799/1994, πολ. 10800.

²¹ Υπ. Οικονομικών Εγκ. 1039799/1994, πολ. 1080

της διάταξης αυτής είναι το αντικείμενο εργασιών όχι της συγχωνευθείσας αλλά της νέας επιχείρησης²².

2.11.2 Βάσει του νόμου 1297/1972

Αντίστοιχα, τα πιο πάνω φορολογικά κίνητρα, οι απαλλαγές που προβλέπονται σύμφωνα με το Ν. 1297/1972, προέρχονται μόνο αν πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- 1.** Το κεφάλαιο της απορροφώσας ή της νέας εταιρείας πρέπει να έχει εξ ολοκλήρου καταβληθεί κατά το χρόνο της συγχώνευσης και να μην είναι μικρότερο του ποσού των €300.000, που ίσχυε αν η απορροφώσα ή νέα εταιρεία είναι ανώνυμη ή του ποσού των €146.736, αν είναι εταιρεία περιορισμένης ευθύνης²³.
- 2.** Ίδιου ποσού πρέπει να είναι και το μετοχικό κεφάλαιο και να έχει εξ ολοκλήρου καταβληθεί, της απορροφώσας ή της νέας Α.Ε. στην περίπτωση εισφοράς από λειτουργούσα επιχείρηση ενός ή περισσοτέρων βιομηχανικών ή λοιπών κλάδων της μετά την εισφορά. Το κεφάλαιο της εισφέρουσας τον κλάδο ή τμήμα επιχείρησης, αν εμπίπτει στις διατάξεις του Ν.Δ. 1297/1972, δεν θα είναι μικρότερο μετά την εισφορά του κλάδου ή του τμήματος του ελαχίστου που καθορίζει το αρ. 4. του Ν.Δ. 1297/1972, δηλαδή των €300.000 αν πρόκειται για Α.Ε. και των €146.735, αν πρόκειται για Ε.Π.Ε, (αρ.7, παρ. 1 & 2, του Ν.Δ. 1297/1972).
- 3.** Στις περιπτώσεις μετατροπής ατομικής επιχείρησης ή προσωπικής εταιρείας ή Ε.Π.Ε σε Α.Ε. ή συγχώνευσης αυτών με Α.Ε., εκτός της περίπτωσης συγχώνευσης Α.Ε., οι μετοχές της Α.Ε., που αντιστοιχούν στην αξία του εισφερόμενου κεφαλαίου, θα είναι υποχρεωτικά ονομαστικές στο σύνολό τους

---

²² Σ.τ.Ε. 317/2000 Λογιστής, 2001, σελ.47

²³ Βλ. υποσημείωση 19.

και μη μεταβιβάσιμες κατά ποσοστό 75% του συνόλου τους για μια πενταετία από το χρόνο της μετατροπής ή συγχώνευσης²⁴.

4. Σχετικά με επιχείρηση, για τη λειτουργία της οποίας απαιτείται άδεια της Αρχής, για να ισχύουν οι απαλλαγές του Ν.Δ. 1297/1972, η επιχείρηση αυτή πρέπει να λειτουργούσε με βάση την απαιτούμενη διοικητική άδεια, διότι, δεν μπορεί να συναχθεί ότι η απαλλαγή χορηγείται επί μετατροπής ή συγχώνευσης παρανόμως λειτουργουσών επιχειρήσεων, αφού σχετική επίδειξη δεν παρέχεται από τις παρατεθείσες διατάξεις²⁵. Περαιτέρω η απορροφώσα ή νέα εταιρεία δεν πρέπει να διαλυθεί πριν από την πάροδο της πενταετίας από την ημερομηνία της συγχώνευσης, εκτός αν η διάλυση έχει ως σκοπό περαιτέρω συγχώνευση με άλλη επιχείρηση για την ίδρυση Α.Ε.

5. Σε περίπτωση συγχώνευσης ανωνύμων εταιρειών σε Α.Ε δεν είναι υποχρεωτικά ονομαστικές και αμεταβίβαστες οι μετοχές της²⁶. Συνεπώς, η συγχωνεύουσα Α.Ε. δεν υποχρεούται να προβεί σε αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου μέσω εκδόσεως ονομαστικών μετοχών προκειμένου να υπαχθεί στα απαλλακτικές διατάξεις του Ν.Δ. 1297/1972, διότι η διάταξη της περ. β' του αρ. 4 του παραπάνω νομοθετήματος δεν της επιβάλλει τέτοια υποχρέωση. Επίσης, τα ως άνω εφαρμόζονται στην περίπτωση συγχωνεύσεως ανωνύμων εταιρειών σε Α.Ε.²⁷. έτσι, δεν επιβάλλεται πρόστιμο εάν πριν τη πάροδο της πενταετίας η συγχωνεύουσα εταιρεία επιτρέψει τη μεταβίβαση των μετοχών της σε ποσοστό ανώτερο από 25% και επομένως για το λόγο αυτό δε στερείται τη χορηγηθείσα σχετική φορολογική απαλλαγή²⁸.

6. Οι ατομικές επιχειρήσεις, οι προσωπικές εταιρείες κτλ επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Α' ή Β' Κατηγορίας του Κ.Β.Σ., μπορούν να μετατραπούν ή να

---

²⁴ Όπως αντικαταστάθηκε με το αρ. 11, παρ. 11 του Ν 2579.98.

²⁵ Σ.τ.Ε 1271/1992 τμ. Β'

²⁶ Σ.τ.Ε 3549/1994

²⁷ Σ.τ.Ε 60/1994, τμ Β'

²⁸ Σ.τ.Ε 3264/1991, τμ. Β'

συγχωνευθούν με βάση τις ευεργετικές διατάξεις του Ν.Δ. 1297/1972 σε Α.Ε. ή Ε.Π.Ε, αλλά και να εισφέρουν κλάδο ή τμήμα τους σε Α.Ε.²⁹.

7. Η αποτίμηση της αξίας των συγχωνευόμενων ή μετατρεπόμενων επιχειρήσεων πρέπει να έχει γίνει κατά ρητή διάταξη του αρ. 8, του Ν.Δ. 1297/1972 από την επιτροπή του αρ. 9, του Κ.Ν. 2190/1920.

8. Δεν πρέπει το κύριο αντικείμενο εργασιών των επιχειρήσεων να είναι η κατασκευή ή εκμετάλλευση πάσης φύσεως ακινήτων πλὴν των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων. Το Σ.τ.Ε. έκρινε ότι κρίσιμο για την εφαρμογή της διάταξης αυτής είναι το αντικείμενο εργασιών όχι της συγχωνευθείσας αλλά της νέας επιχείρησης³⁰.

2.12 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ: ΚΕΡΔΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΦΟΡΩΝ

Από τον ισολογισμό της εταιρείας «Α» που παρατίθεται πιο κάτω, και κατόπιν προσωπικής επικοινωνίας με τον Οικονομικό Διευθυντή και τον Υπεύθυνο Λογιστηρίου της, για την άδεια αξιοποίησης των στοιχείων της και για πληροφορίες σχετικά με τους εκτιμώμενους συντελεστές υπεραξίας, έγινε η κάτωθι μελέτη:

---

²⁹ Υπ. Οικονομικών Εγκ. 1039799/1994, πολ. 1080.

³⁰ Σ.τ.Ε. 317/2000 Λογιστής, 2001, σελ.47

	Αναπ. Αξία	Υπεραξία
ΠΑΓΙΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ		
II. Ενσωμ. Ακινήτ.		
1. Γήπεδα – Οικόπεδα	293.307,21	14.665,36
3. Κτίρια & Τεχνικά Έργα.	3.816.351,03	190.817,55
4. Μηχ/τα-Τεχν.Εγκ/σεις –Λοιπός Μηχ.Εξοπ.	10.156.150,05	710.930,50
5. Μεταφορικά Μέσα	758.213,80	(37.910,69)
6. Έπιπλα & λοιπός Εξοπ.	235.920,08	-
7. Ακινήτοποιήσεις υπό Εκτέλεση & Προκαταβ.	1.607.365,40	-
		878.502,52 (1)

Άρα **ο φόρος μεταβίβασης** υπολογίζεται ως εξής:

$$\text{Γήπεδα –Οικόπεδα} : 293.307,25 + 14.665,36 = 307.972,61$$

$$\text{Κτίρια & Τεχν. Έργα} : 3.816.351,03 + 190.817,55 = 4.007.168,58$$

Οπότε έχουμε:

$$€ 307.972,61 + € 4.007.168,58 = € 4.315.141,19$$

$$\text{Φόρος Μεταβίβασης} : 4.315.141,19 * 12\% = 517.816,94$$

Όμως, στο Ενεργητικό της η εταιρεία έχει και «**Συμμετοχές σε Συνδεδεμένες Επιχειρήσεις**» και στο Πιστοποιητικό Ελέγχου Ορκωτού Λογιστή αναφέρεται ότι:

« Το προσάρτημα περιλαμβάνει τις πληροφορίες που προβλέπονται από την παρ. 1, τον αρ. 43^α του Κ.Ν. 2190/1920. Από τον παραπάνω έλεγχο προέκυψε ότι οι συμμετοχές σε

συνδεδεμένες επιχειρήσεις αντιπροσωπεύουν την αξία κτίσεως των μετοχών (2) κυρίως ανωνύμων εταιρειών μη εισηγμένων στο Χρηματιστήριο και οι οποίες δεν ελέγχονται από Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές. Οι μετοχές αυτές αποτιμώνται στην αξία κτίσεως. Η πραγματική αξία της μιας εταιρείας, σύμφωνα με την εκτίμηση της επιτροπής του αρ. 9, του Κ.Ν. 2190/1920, ανέρχεται την 31/12/2002 στο ποσό των Ευρώ 2.844 χιλιάδες έναντι αξίας κτίσεως Ευρώ 1.458 χιλιάδες. Η Εσωτερική Λογιστική Αξία της άλλης εταιρείας υπολείπεται κατά ποσό ευρώ 528 χιλιάδες της αξίας κτίσεως».

Βάσει λοιπόν, του πιστοποιητικού ελέγχου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή και των στοιχείων του ενεργητικού του ισολογισμού έχουμε:

	Αξία κτίσεως	Τρέχουσα αξία	Υπεραξία Α/ Υποτίμηση Β
Συμμετοχές			
Α' Εταιρεία	1.458.000,00	2.844.000,00	1.386.000,00
Β' Εταιρεία	650.000,00	122.000,00	(528.000,00)
	<u>2.108.527,28</u>		<u>858.000,00(2)</u>

Άρα από τα σύνολα (1) και (2) έχουμε μια **υπεραξία** :

$$€ 878.502,52 + € 858.000,00 = € 1.728.000,00 \text{ (A)}$$

Όμως στον ισολογισμό **Δ: ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ, ΙΙ. Απαιτήσεις**, υπάρχουν:

	Αποσβέσεις	Αναπόσβεστη Αξία
II. Απαιτήσεις		
3. Γραμμάτια σε καθυστέρηση		5.047,69
10 . Επισφαλείς –Επίδ.Πελάτες και Χρεώστες	140.916,42	
Μείον: Προβλέψεις	(53.780,40)	<u>87.046,02</u>
		<u>92.093,71(3)</u>

Έχουμε λοιπόν,

Πρόβλεψη για αποζημίωση πελατών: (€ 92.093,71), (3)

Επίσης, υπάρχει σημείωμα που αναφέρει ότι :

«1. Η εταιρεία βασιζόμενη στην υπ. Αρ. 205/1988 γνωμοδότηση της ολομέλειας των Νομικών Συμβούλων Διοικήσεως, δεν σχημάτισε πρόβλεψη, όπως και στις προηγούμενες χρήσεις, για αποζημίωση του προσωπικού της, λόγω εξόδου από την υπηρεσία. Αν σχηματιζόταν τέτοια πρόβλεψη για το σύνολο του προσωπικού της αυτή θα ανερχόταν στο ποσό των ευρώ 504.000,00 περίπου, εκ των οποίων το ποσό των ευρώ 10.000,00 αφορούν την παρούσα χρήση»

Οπότε έχουμε και:

Πρόβλεψη για αποζημίωση προσωπικού: (€ 504.000,00), (4)

Αθροίζοντας τα σύνολα (3) και (4) των προβλέψεων για αποζημίωση των πελατών και αποζημίωσης του προσωπικού έχουμε :

$$(\text{€ } 92.093,71) + (\text{€ } 504.000,00) = (\text{€ } 596.093,71), (\text{B})$$

Άρα από τα (A) και (B) σύνολα έχουμε μια υπεραξία

$$€ 1.728.000,00 + (€ 596.093,71) = € 1.131.960,29$$

Πάνω σε αυτήν την υπεραξία υπολογίζουμε το **Φόρο Εισοδήματος** και έχουμε:

Φόρος Εισοδήματος: $1.131.960,29 * 35\% = 396.186,10$
--

Από το πιο πάνω παράδειγμα, συμπεραίνουμε ότι, όποιοι και από τους δυο νόμους ακολουθήσει η εταιρεία, το κέρδος που έχει είναι:

Από το ΦΟΡΟ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ:

$$\text{ΚΕΡΔΟΣ: } € 517.816,94$$

Και από το ΦΟΡΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ:

$$\text{ΚΕΡΔΟΣ: } € 396.186,10$$

Άρα βάσει του Ν.Δ. 1297/1972, λογιστικοποιείται η υπεραξία της επιχείρησης η οποία προκύπτει ως τελικό άθροισμα υπερτιμημένων ή υποτιμημένων περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης.

Στην περίπτωση που η μετασχηματισμένη επιχείρηση έχει υποτιμημένα περιουσιακά στοιχεία, της δίδεται η δυνατότητα να εμφανίσει αυτά στις πραγματικές τρέχουσες αξίες με ισόποση αύξηση των Ιδίων Κεφαλαίων της.

Το κίνητρο στην περίπτωση αυτή είναι ότι, οι υπεραξίες αυτές, δεν φορολογούνται στις φορολογίες εισοδήματος και κεφαλαίου. Η ωφέλεια που έχει η επιχείρηση προκύπτει από τον μαθηματικό τύπο:

$$\text{Ωφέλεια} = (\text{Υπεραξία Ακινήτων} * 12\%) + (\text{Υπεραξία Επιχείρησης} * 35\%)$$

Το μόνο πρόβλημα που ανακύπτει από την χρήση του Ν.Δ. 1297/1972, είναι οι χρονοβόρες διαδικασίες που απαιτούνται για το μετασχηματισμό, λόγω της

εκτίμησης από τους Εμπειρογνώμονες της Επιτροπής του αρ. 9 του Κ.Ν. 2190/1920.

Στο ίδιο ακριβώς όφελος θα καταλήξουμε και με τη χρήση των Ν. 2166/1993. Όμως, η διαδικασία βάσει των διατάξεων του νόμου αυτού είναι πολύ πιο σύντομη, γιατί ο εγκεκριμένος νόμος είναι ευέλικτος και βοηθά ώστε ο μετασχηματισμός να ολοκληρωθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Το μόνο πρόβλημα που προκύπτει είναι το γεγονός ότι η μετασχηματιζόμενη επιχείρηση αποτυπώνει την οικονομική της κατάσταση με βάσει τις λογιστικές αξίες των βιβλίων και όχι τις τρέχουσες πραγματικές.

2.13 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ: ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ & ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ Ν.Δ. 1297/1972 Ή ΤΟΥ Ν.2166/1993.

2.13.1 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΥΟ ΝΟΜΩΝ

1. Τα φορολογικά κίνητρα των αναπτυξιακών νόμων μεταφέρονται στις νέες σχηματιζόμενες επιχειρήσεις, ενώ τα αφορολόγητα αποθεματικών των αναπτυξιακών νόμων εμφανίζονται ιδιαίτερω στα Ίδια Κεφάλαια των νέων επιχειρήσεων.
2. Η μη χρηματικές αυξήσεις του κεφαλαίου των νέων επιχειρήσεων εξαιρούνται του Φ.Σ.Κ.
3. Οι μετασχηματισμοί απαλλάσσονται των τελών χαρτοσήμου, καθώς επίσης και από κάθε εισφορά ή δικαίωμα υπέρ οποιουδήποτε τρίτου.
4. Απαλλάσσονται από τη φορολογία εισοδήματος της οποιασδήποτε υπεραξίας, (αυτοκινήτων, μετοχών, κ.τ.λ.)
5. Οι νέες επιχειρήσεις έχουν για δυο (2) συνεχόμενες χρήσεις μείωση της φορολογίας εισοδήματος, με ορισμένες προϋποθέσεις μέχρι δέκα (10), ποσοστιαίες μονάδες.

2.13.2 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ – ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ Ν.Δ. 1297/1972

α) Πλεονεκτήματα:

1. Γίνεται αποτίμηση της περιουσίας της μετασχηματιζόμενης επιχείρησης και δημιουργείται υπεραξία των παγίων περιουσιακών στοιχείων της από την επιτροπή του αρ. 9, του Κ.Ν. 2190/1920, με βάση τα στοιχεία του τελευταίου ισολογισμού.

2. Δίνεται η δυνατότητα κεφαλαιοποίησης μέρους των Ιδίων Κεφαλαίων της μετασχηματιζόμενης επιχείρηση με αποτέλεσμα τον περιορισμό των εξόδων σύστασης της νέας εταιρείας.

3. Η σχέση ανταλλαγής μετοχών ελέγχεται και εγκρίνεται από την Επιτροπή του αρ. 9, του Κ.Ν. 2190/1920.

4. Μια νεοϊδρυόμενη επιχείρηση μπορεί να λάβει μέρος σε μετασχηματισμούς του Ν.Δ. 1297/1972.

β) Μειονεκτήματα:

1. Υποχρεωτική ύπαρξη ονομαστικών μετοχών και μη μεταβιβάσιμων κατά ποσοστό 75% του συνόλου των επί μια πενταετία από την ημερομηνία συγχώνευσης ή μετατροπής.

2. Απαλλαγή με προϋποθέσεις από το φόρο μεταβίβασης ακινήτων.

3. Δεν μεταφέρεται η φορολογική ζημία των μετασχηματιζόμενων επιχειρήσεων.

4. Χρονοβόρες διαδικασίες μετασχηματισμού λόγω αποτίμησης από την επιτροπή του αρ. 9

2.13.3 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ – ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ Ν. 2166/1993

α) Πλεονεκτήματα:

1. Γίνεται η μεταβίβαση ακινήτων που μπορούν να χρησιμοποιηθούν ή όχι από τη μετασχηματιζόμενη επιχείρηση χωρίς να υπάρξει καταβολή φόρου μεταβίβασης.

2. Οι μετοχές της μεταβιβαζόμενης επιχείρησης μπορεί να είναι όλες ή μερικές ανώνυμες και εξ' ολοκλήρου μεταβιβάσιμες, εκτός αν υπάρχει υποχρέωση ονομαστικοποίησής τους από τις διατάξεις του αρ. 24, του Ν. 2214/1994.
3. Μεταφέρονται οι υφιστάμενες φορολογικές ζημιές στην νέα εταιρεία για συμψηφισμό.
4. Γρήγορες και ευέλικτες διαδικασίες μετασχηματισμού .

β) Μειονεκτήματα:

1. Η σχέση ανταλλαγής των μετοχών δεν ελέγχεται από την επιτροπή του αρ. 9 του Κ.Ν 2190/1920.
2. Δεν γίνεται εκτίμηση της περιουσίας της μετασχηματιζόμενης επιχείρησης.
3. Μια νεοϊδρυθείσα επιχείρηση δεν μπορεί να λάβει μέρος σε μετασχηματισμούς του Ν. 2166/1993.

2.13.4 ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ ΛΟΙΠΟΝ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ;

Η πολιτεία για να διευκολύνει την δημιουργία μεγάλων και λειτουργικών οικονομικών μονάδων – επιχειρήσεων, με τους νόμους που εισήγαγα κατά καιρούς, τις βοηθάει με τα φορολογικά κίνητρα που απορρέουν από αυτούς, να μετατραπούν και να συγχωνευθούν με όσο το δυνατόν πιο ανέξοδο τρόπο. Δηλαδή να έχουν όφελος με τη μη καταβολή φόρων και τελών.

Οι νόμοι οι οποίοι εισάγουν φορολογικά κίνητρα τροποποιούν την κείμενη νομοθεσία για τις εταιρείες, μόνο για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι συναλλασσόμενοι θέλουν να υπαχθούν στις διατάξεις και διαδικασίες που εισάγουν οι δυο νόμοι: το Ν.Δ.1297/1972 και ο Ν. 2166/1993. Εάν δεν

θελήσουν να υπαχθούν, η εταιρεία που θα συσταθεί δεν θα είναι άκυρη, αλλά θα αίρονται όλες οι φορολογικές απαλλαγές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

3.1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΒΑΣΕΙ Ν. 2515/1997

Με τις διατάξεις του άρθρου 16 του Ν. 2515/1997 ρυθμίζεται το ζήτημα της συγχώνευσης των τραπεζικών ανώνυμων εταιρειών κατά το οποίο η συγχώνευση συντελείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 68 – 80 του Κ.Ν. 2190/1920 εκτός αν ορίζεται διαφορετικά, (σχετικές είναι οι διατάξεις των παρ. 13 και του άρθρου 16 του Ν. 2515/1997). Οι διατάξεις του άρθρου 16 του Ν. 2515/1997 δεν εφαρμόζονται στα πιστωτικά ιδρύματα που μνημονεύονται στο άρθρο 3, παρ. 2 του Ν 2076/1992, δηλαδή στην Τράπεζα της Ελλάδος, στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, κ.λ.π. Όμως η περ. 3 της παρ. 28 του άρθρου 16 αναφέρει ότι κατ' απόκλιση των οριζομένων στην παρ. 3 του άνω άρθρου 16, οι διατάξεις της παραγράφου 18 του ίδιου άρθρου εφαρμόζονται στην Ε.Τ.Β.Α., στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων καθώς και σε πιστωτικά ιδρύματα, που λειτουργούν με τη μορφή αμιγούς πιστωτικού συνεταιρισμού.

Για τις συγχωνεύσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων ο Ν. 2515/1997 εισάγει δυο διαφορετικές διαδικασίες : η πρώτη η οποία προσομοιάζει με την διαδικασία του Ν.Δ. 1297/1972, απαιτεί εκτίμηση των συγχωνευόμενων περιουσιακών στοιχείων από την επιτροπή εμπειρογνομόνων του άρθρου 9 του Κ.Ν. 2190/1920.

Η δεύτερη, η οποία προσομοιάζει με την διαδικασία του Ν. 2166/1993, δεν απαιτεί εκτίμηση των συγχωνευμένων περιουσιακών στοιχείων, αλλά γίνεται ενοποίηση των στοιχείων του ενεργητικού και παθητικού των υπό συγχώνευση πιστωτικών ιδρυμάτων, όπως αυτά εμφανίζονται σε ισολογισμούς τους, που συντάσσονται για το σκοπό αυτό και μεταφέρονται

ως στοιχεία του ισολογισμού του πιστωτικού ιδρύματος, απορροφώντας ή νέου. Η ημερομηνία των ισολογισμών αυτών είναι κοινή και μπορεί να ανατρέχει μέχρι και στη ληκτική ημερομηνία της τελευταίας κλεισμένης χρήσης. Η τελευταία αυτή δυνατότητα που παρέχει ο Ν. 2515/1997 είναι και μια ουσιαστική διαφορά με το Ν. 2166/1993, όπου ο ισολογισμός μετασχηματισμού συντάσσεται μετά τη λήψη απόφασης των αρμοδίων οργάνων για το μετασχηματισμό¹.

Στην περίπτωση αυτή η διενέργεια του ελέγχου για τη διαπίστωση της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων των πιστωτικών ιδρυμάτων που συμμετέχουν στην συγχώνευση πραγματοποιείται από έναν τουλάχιστον ορκωτό ελεγκτή, που ορίζεται για το σκοπό αυτό από κάθε πιστωτικό ίδρυμα που συμμετέχει στη συγχώνευση και συντάσσει προς το σκοπό αυτό σχετική έκθεση.

Στις εκθέσεις των ορκωτών ελεγκτών περιλαμβάνεται δήλωση ότι έγινε έλεγχος του σχεδίου συμβάσεως συγχώνευσης, καθώς και διατύπωση γνώμης για το αν η σχέση ανταλλαγής των μετοχών είναι δίκαιη και λογική. Στις ίδιες εκθέσεις πρέπει να περιλαμβάνονται τουλάχιστον οι πιο κάτω πληροφορίες:

- (α) η μέθοδος ή οι μέθοδοι που υιοθετήθηκαν για τον καθορισμό της προτεινόμενης σχέσης ανταλλαγής των μετοχών και
- (β) δήλωση για το αν η μέθοδος ή οι μέθοδοι που υιοθετήθηκαν είναι κατάλληλες για την ή τις συγκεκριμένες περιπτώσεις, τις αξίες που προέκυψαν από την εφαρμογή κάθε μεθόδου και γνώμης για τη βαρύτητα που αποδόθηκε σε ορισμένες μεθόδους για των προσδιορισμό των αξιών αυτών. Στην έκθεση επίσης αναφέρονται τυχόν δυσκολίες που προέκυψαν κατά την εκτίμηση της κατά τα ανωτέρω σχέσης ανταλλαγής.

Ως μετοχικό κεφάλαιο του πιστωτικού ιδρύματος που προέρχεται από τη συγχώνευση θεωρείται το άθροισμα των μετοχικών κεφαλαίων των υπό συγχώνευση πιστωτικών ιδρυμάτων.

---

¹ Υπ. Οικονομικών 1039799/πολ 1080/1994.

Όλες οι πράξεις που διενεργούνται από τα συγχωνευόμενα πιστωτικά ιδρύματα μετά την ημερομηνία των ισολογισμών συγχώνευσης θεωρούνται ότι διενεργήθηκαν για λογαριασμό του προερχόμενου από τη συγχώνευση πιστωτικού ιδρύματος και τα ποσά αυτά μεταφέρονται σε συγκεντρωτική εγγραφή στα βιβλία αυτού.

Εφόσον μεταξύ των στοιχείων του παθητικού των υπό συγχώνευση πιστωτικών ιδρυμάτων υφίσταται υπόλοιπο ζημιών τρέχουσας ή προηγούμενων χρήσεων, το υπόλοιπο αυτό εμφανίζεται σε ιδιαίτερο λογαριασμό στον ισολογισμό του προερχόμενου από τη συγχώνευση πιστωτικού ιδρύματος. Για το ποσό αυτό των ζημιών δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 4 του Ν. 2238/1994, δηλαδή βάσει της διατάξης αυτής οι φορολογικές ζημιές απορροφούμενου πιστωτικού ιδρύματος δε μεταφέρονται σε νέο νομικό πρόσωπο.

Στη μεταβίβαση από πιστωτικό ίδρυμα κλάδου, μέρους ή τμήματος τη επιχείρησής του ή υποκαταστήματός του προς άλλο πιστωτικό ίδρυμα έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 5 και της παρ. 4 του άρθρου 8 του Ν 16452/1986, όπως αυτός ισχύει.

3.2 ΜΟΡΦΕΣ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

Όπως και στους άλλους τομείς εξαγορών και συγχωνεύσεων έτσι και στο τραπεζικό χώρο η σχετική συναλλαγή μπορεί να πάρει της μορφές είτε:

(α) της Εξαγοράς μετοχών και της συνακόλουθης απόκτησης του ελέγχου του νομικού προσώπου, φορέα της σχετικής επιχείρησης, είτε

(β) της Εξαγοράς απευθείας των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης, δηλαδή του πιστωτικού ιδρύματος, που μπορεί να πάρει τη μορφή είτε της αγοράς καταστημάτων είτε της αγοράς εξειδικευμένου χαρτοφυλακίου.

3.2.1 ΕΞΑΓΟΡΑ ΜΕΤΟΧΩΝ

Αποτελεί απλό και εύκολο τρόπο, ο οποίος έχει ως συνέπεια τη μεταβίβαση του φορέα της επιχείρησης με το σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων της. Για τη μεταβίβαση της κυριότητας των μετοχών αρκεί η ολοκλήρωση των σχετικών διατυπώσεων της νομοθεσίας περί ανωνύμων εταιρειών, και εφόσον οι μετοχές είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο, της χρηματιστηριακής νομοθεσίας. Ακόμη, θα πρέπει να γίνει σχετική ανακοίνωση στην Τράπεζα της Ελλάδος και δικαιολογία των χρηματικών πόρων του αγοραστή. Τέλος και εφόσον ο αγοραστής είναι επίσης πιστωτικό ίδρυμα, θα πρέπει να εξετασθεί το μερίδιο αγοράς που κατέχει ο αγοραστής και η πωλούμενη επιχείρηση για να ερευνηθεί μήπως η συναλλαγή εμπίπτει στις διατάξεις για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων επιχειρήσεων είτε σε εθνικό επίπεδο, είτε σε κοινοτικό.

Τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του τύπου αυτού εξαγοράς, συνδέονται άρρηκτα με το χαρακτήρα του ως συνέχισης του νομικού προσώπου που είναι ο φορέας της επιχείρησης.

(α) Πλεονεκτήματα:

- Συνέχιση της άδειας λειτουργίας χωρίς την ανάγκη νέας, πράγμα που μπορεί να έχει ιδιαίτερη σημασία για εξωκοινοτικό επενδυτή που έτσι αποκτά το λεγόμενο «κοινοτικό τραπεζικό διαβατήριο», για τη διενέργεια τραπεζικών συναλλαγών σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Συνέχιση των μισθώσεων και διατήρησης των μισθωτικών δικαιωμάτων για τα διάφορα τραπεζικά καταστήματα του δικτύου που εξαγοράζεται και της σχετικής προστασίας της νομοθεσίας για τις εμπορικές μισθώσεις.
- Συνέχιση των καταθέσεων και άλλων υποχρεώσεων του φορέα, δηλαδή, εγγυητικών επιστολών, ενέγγυων πιστώσεων, πράξεων επί συναλλάγματος και παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων.

(β) Μειονεκτήματα:

- Συνέχιση των υποχρεώσεων του φορέα που εξαγοράζεται και ιδιαίτερα των φορολογικών υποχρεώσεων από χρήσεις που δεν έχουν ελεγχθεί. Το στοιχείο αυτό είναι σοβαρότατο εν όψει και του γεγονότος ότι το δικαίωμα του Δημοσίου για τη διενέργεια φορολογικού ελέγχου παρελθουσών χρήσεων και την επιβολή συμπληρωματικών φόρων μπορεί στην πράξη να είναι απαράγραπτο.
- Συνέχιση των υφιστάμενων εργασιακών σχέσεων, τόσο αναφορικά με τον αριθμό του απασχολούμενου προσωπικού, όσο και με την τυχόν ύπαρξη συλλογικών συμβάσεων ή κανονισμού εργασίας με απαράδεκτους για τον εργοδότη όρους.
- Συνέχιση των εκκρεμών δικών, τόσο για τις περιπτώσεις ευθύνης του φορέα όσο και για εκείνες που αφορούν την είσπραξη επισφαλειών.

3.2.2 ΕΞΑΓΟΡΑ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Η εξαγορά ειδικού χαρτοφυλακίου (π.χ. στεγαστικών δανείων), δεν παρουσιάζει καταρχήν ιδιαίτερα προβλήματα. Η σχετική μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων γίνεται με τη μορφή εκχώρηση η οποία συντάσσεται πλέον ατελώς, ακόμα και όταν υπάρχουν εμπράγματα εξασφαλίσεις, οπότε η σχετική σύμβαση πρέπει να περιβληθεί τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου. Σε κάθε περίπτωση η εκχώρηση πρέπει να κοινοποιείται στον κάθε οφειλέτη με δικαστικό επιμελητή και να σημειωθεί στο αντίστοιχο υποθηκοφυλακείο. Θα πρέπει να τονισθεί ότι μια τέτοια μεταβίβαση χαρτοφυλακίου είναι δυνατή, χωρίς προβλήματα, μόνο όταν αντικείμενό της είναι στοιχεία του ενεργητικού, δηλαδή απαιτήσεως. Προκειμένου περί υποχρεώσεων ή ολόκληρων συμβατικών σχέσεων που αποτελούν πλέγμα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, η μεταβίβασή τους δεν μπορεί να γίνει μονομερώς αλλά απαιτείται και η συμφωνία του αντίστοιχου κάθε φορά

δανειστή, δηλαδή του καταθέτη, του λήπτη της εγγυητικής επιστολής ή της ενέγγυας πίστωσης κτλ.

Η εξαγορά καταστημάτων θα πρέπει να αντιμετωπισθεί από σειρά διαφορετικών απόψεων η κάθε μια από τις οποίες παρουσιάζει και ξεχωριστά προβλήματα:

(1) τη συμβατική, δηλαδή τη μορφή σύμβασης που θα πάρει η σχετική συμφωνία και ο τρόπος με τον οποίο θα μεταβιβασθούν τα διάφορα περιουσιακά στοιχεία του καταστήματος που μεταβιβάζεται: δάνεια, καταθέσεις, εγγυητικές ή πιστωτικές επιστολές κτλ

(2) τη διοικητική, δηλαδή την ενδεχόμενη ανάγκη άδειας της Τράπεζας της Ελλάδος,

(3) τη φορολογική, και ειδικότερα τόσο εκείνη των φόρων συναλλαγών, όπως Φ.Π.Α. και τέλη χαρτοσήμου, όσο και του φόρου εισοδήματος,

(4) την ευθύνη για τις υποχρεώσεις του καταστήματος που μεταβιβάζεται,

(5) τις εργασιακές σχέσεις με το προσωπικό του καταστήματος που μεταβιβάζεται.

3.3 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΝΟΜΟΥ 2515/1997

Σύμφωνα με τα άρθρα 16 του Ν. 2515/1997, τα φορολογικά κίνητρα που παρέχονται για τη συγχώνευση των πιστωτικών ιδρυμάτων είναι τα εξής:

α) Η σύμβαση συγχώνευσης, το καταστατικό, η εισφορά και μεταβίβαση των περιουσιακών στοιχείων των συγχωνευόμενων πιστωτικών ιδρυμάτων, κάθε σχετική πράξη ή συμφωνία που αφορά την εισφορά ή μεταβίβαση στοιχείων ενεργητικού ή παθητικού ή άλλων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, καθώς και κάθε εμπράγματος, ενοχικού ή άλλου δικαιώματος, οι μετοχές που θα εκδοθούν, οι αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων των συγχωνευόμενων πιστωτικών ιδρυμάτων, η σχέση συμμετοχής στο κεφάλαιο του νέου πιστωτικού ιδρύματος, καθώς και κάθε άλλη συμφωνία ή πράξη που απαιτείται για τη συγχώνευση, τη σύσταση και το καταστατικό του νέου

πιστωτικού ιδρύματος, η δημοσίευση αυτών στο τεύχος Ανωνύμων Εταιρειών και Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης της Εφημερίδας της Κυβέρνησης και η μεταγραφή στα βιβλία μεταγραφών εμπράγματων δικαιωμάτων απαλλάσσονται παντός φόρου, τέλους χαρτοσήμου ή άλλου τέλους εισφοράς ή δικαιώματος υπέρ του δημοσίου ή οποιουδήποτε τρίτου, συμπεριλαμβανομένων των αμοιβών, των παγίων και αναλογιών δικαιωμάτων, επιδομάτων ή άλλων τελών υπέρ υποθηκοφυλακείων. Ειδικά:

α1) για το φόρο συγκέντρωσης κεφαλαίου εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν. 1676/1986 και της παρ. 41 του άρθρου 15 του Ν. 2166.1993 και

α2) για το φόρο προστιθέμενης αξίας εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 5 του Ν. 1642/1986, όπως ισχύει.

β) Τα δικαιώματα του συμβολαιογράφου για τη σύμβαση της συγχώνευσης και το καταστατικό του τυχόν συνιστώμενου με την συγχώνευση νέου πιστωτικού ιδρύματος ή την τυχόν συνέπεια της συγχώνευσης τροποποίηση του καταστατικού του απορροφώντος πιστωτικού ιδρύματος ορίζοντας σε πάγιο ποσό Ευρώ 14.675 και δεν οφείλονται αναλογικά δικαιώματα.

γ) Ουδεμία φορολογική υποχρέωση δημιουργείται για το νέο πιστωτικό ίδρυμα που συνιστάται με την συγχώνευσης ή για το απορροφόν και το απορροφώμενο πιστωτικό ίδρυμα, καθώς και για τους μετόχους τους, συνεπεία της συγχώνευσης, ιδίως για τις τυχόν εμφανιζόμενες υπεραξίες που προκύπτουν από τη συγχώνευση με εξαίρεση το φόρο συγκέντρωσης κεφαλαίων, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 18, του Ν. 1676/1986.

δ) Ειδικά αφορολόγητα αποθεματικά εκ των μη διανεμομένων κερδών ή άλλα αφορολόγητα αποθεματικά, ή αφορολόγητες κρατήσεις επί των κερδών που υφίστανται στα συγχωνευόμενα πιστωτικά ιδρύματα, δεν υπόκεινται σε φορολόγηση κατά το χρόνο της συγχώνευσης, εφόσον μεταφέρονται και εμφανίζονται αυτούσια σε αντίστοιχούς ειδικούς λογαριασμούς του απορροφώντος ή του νέου πιστωτικού ιδρύματος. Τα οριζόμενα στο προηγούμενο εδάφιο ισχύουν και στην περίπτωση κατά την οποία η συγχώνευση διενεργείται κατά την παρ. 4, του άρθρου 16, του Ν 2515/1997 .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4.1 Η ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΟΔΗΓΙΑ 434/1990 ΓΙΑ ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΝ, ΔΙΑΣΠΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ

Η ανάγκη προσέγγισης της οικονομικής πολιτικής των κρατών – μελών, που συνδέεται στενά με την συνολική φορολογική πολιτική δημιούργησαν την ανάγκη για την προσέγγιση των νομοθεσιών στον τομέα των άμεσων φόρων, παρά τα σοβαρά προβλήματα που συναντά αυτή η προσπάθεια. Για πρώτη φορά με την Οδηγία 90/434/ΕΟΚ την 23^η Ιουλίου 1990 θεσπίστηκε κοινό φορολογικό καθεστώς για τις συγχωνεύσεις, τις διασπάσεις, τις εισφορές ενεργητικού και την ανταλλαγή μετοχών που αφορούν εταιρείες διαφορετικών κρατών – μελών ¹.

Οι συγχωνεύσεις, διασπάσεις, εισφορές ενεργητικού και ανταλλαγές μετοχών που αφορούν εταιρείες ευρισκόμενες σε διαφορετικά κράτη – μέλη είναι αναγκαίες για να δημιουργηθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση συνθήκες ανάλογες με τις επικρατούσες σε μια ενιαία εσωτερική αγορά για να εξασφαλιστεί έτσι η δημιουργία και η ομαλή λειτουργία της Κοινής Αγοράς.

Η Οδηγία 90/434/ΕΟΚ, εφαρμόζεται αδιακρίτως σε όλες τις πράξεις συγχώνευσης, διάσπασης, εισφοράς ενεργητικού και ανταλλαγής μετοχών, ανεξαρτήτως του λόγου για τον οποίο πραγματοποιούνται και του αν ο λόγος αυτός έχει δημοσιονομικό, οικονομικό ή καθαρά φορολογικό χαρακτήρα. Οι σχεδιαζόμενες πράξεις εξετάζονται συνολικά, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, από τις αρμόδιες εθνικές αρχές, προκειμένου να εξακριβώνουν αν οι σχεδιαζόμενες πράξεις έχουν ως κύριο στόχο ή έναν από τους κύριους

---

¹ Μέχρι τότε στη διαδικασία εναρμόνισης, οι μόνες νομοθετικές ρυθμίσεις περιέχονται στο ψήφισμα του Συμβουλίου της 10.2.1975 για τη λήψη μέτρων για την καταπολέμηση της Διεθνούς Φοροδιαφυγής και φόρο αποφυγής, καθώς και την Οδηγία 77/799/ΕΟΚ για την αμοιβαία συνδρομή των φορολογικών αρχών των κρατών – μελών στο τομέα των άμεσων και των έμμεσων φόρων. Κ. Φινοκαλιώτη, Φορολογικό Δίκαιο, 1998, σ. 169 επ., Κ. Φινοκαλιώτη, Η εναρμόνιση της φορολογίας εισοδήματος .... σ. 155, 193 επ.

στόχους, την φοροδιαφυγή ή την φοροαποφυγή. Κατά το άρθρο 11, παρ. 1, στοιχείο α' της Οδηγίας 90/434, τα κράτη – μέλη μπορούν να προβλέψουν ότι το γεγονός ότι η σχεδιαζόμενη πράξη δεν πραγματοποιείται για «οικονομικά βάσιμους λόγους»² συνιστά τεκμήριο φοροδιαφυγής ή φοροαποφυγής.

Ο σκοπός της Οδηγίας 90/434 συνίσταται στη θέσπιση φορολογικών κανόνων ουδέτερων από άποψη ανταγωνισμού και στην αποτροπή του ενδεχομένου να εμποδιστούν οι σχεδιαζόμενες πράξεις από ειδικούς περιορισμούς, μειονεκτήματα ή στρεβλώσεις, που απορρέουν από τις φορολογικές διατάξεις των κρατών – μελών. Όσον αφορά την «ανταλλαγή μετοχών»³ σύμφωνα με τα περισσότερα φορολογικά συστήματα, στο πλαίσιο των διαθέσεων μετοχών και εισφορών ενεργητικού από μια εταιρεία σε άλλη, φορολογούνται τα κέρδη που προκύπτουν από τον μεταβιβάζοντα μέτοχο ή εταιρεία. Σε εθνικό επίπεδο, χορηγείται γενικώς απαλλαγή από τον φόρο όταν η σχετική συναλλαγή συνδέεται με συνένωση (συγχώνευση) ή πράξη αναδιάρθρωσης. Όμως η χορηγούμενη απαλλαγή ποικίλει μεταξύ των κρατών – μελών και πριν από την έκδοση της οδηγίας δεν κάλυπτε όλες τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Κατά το κοινό φορολογικό σύστημα που θεσπίζεται, πρέπει να αποφεύγεται η φορολογία σε περίπτωση συγχώνευσης, διάσπασης, εισφοράς ενεργητικού ή ανταλλαγής μετοχών, ενώ παράλληλα θα διασφαλίζονται τα δημοσιονομικά συμφέροντα του κράτους της εισφέρουσας ή εξαγορασθείσας εταιρείας. Ο διπτός αυτός σκοπός επιτυγχάνεται κατ' ουσίαν με το να απαιτείται από τα κράτη μέλη να αναβάλλουν τη φορολόγηση των κερδών που προκύπτουν από τη διάθεση στοιχείων ενεργητικού ή μετοχών στο πλαίσιο τέτοιου είδους συναλλαγών, ενώ θα τους παρέχεται η δυνατότητα να εισπράττουν τον μη άμεσα καταβληθέντα φόρο κατά τον χρόνο όπου η λήπτρια εταιρεία θα διαθέτει με της σειρά της τα στοιχεία ενεργητικού ή κατά το χρόνο όπου οι μέτοχοι θα διαθέτουν τις νέες εξ ανταλλαγής ληφθείσες μετοχές.

Η οδηγία 90/434, όπως και οι σχετικές διατάξεις του Ν.2166/1993, εφαρμόζεται στις σχεδιαζόμενες από τις επιχειρήσεις πράξεις ανεξάρτητα από

---

² Η έννοια «οικονομικά βάσιμος λόγος» είναι ευρύτερη από την επιδίωξη ενός καθαρά φορολογικού πλεονεκτήματος όπως είναι ο οριζόντιος συμψηφισμός των ζημιών.

³ Άρθρο 2 στοιχείο δ' 90/434 Οδηγία, Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα F.G. Jacobs στην υπόθεση C-28/95, Leur - Bloem

το αντικείμενο των εργασιών τους. Για την εφαρμογή, δεν απαιτείται η πλήρωση ορισμένων προϋποθέσεων, όπως η ονομαστικοποίηση και το αμεταβίβαστο για ορισμένο χρονικό διάστημα των μετοχών που αντιστοιχούν στο εισφερόμενο από την μετατρεπόμενη ή απορροφώμενη επιχείρηση, η μη διάλυση της απορροφώσας ή της νέας εταιρείας πριν περάσει ορισμένο χρονικό διάστημα από την ημερομηνία της συγχώνευσης κλπ.. Τόσο η οδηγία, όσο και οι σχετικές διατάξεις του Ν.2166/1993 δεν απαιτούν όπως οι μετασχηματιζόμενες επιχειρήσεις έχουν, μετά το μετασχηματισμό τους, ελάχιστο όριο καταβεβλημένου κεφαλαίου, μεγαλύτερο από εκείνο που προβλέπεται από τη νομοθεσία.

Η οδηγία εφαρμόζεται στις συγχωνεύσεις, διασπάσεις, εισφορές ενεργητικού και ανταλλαγές μετοχών στις οποίες εμπλέκονται επιχειρήσεις δύο ή περισσότερων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χωρίς να τίθεται βέβαια περιορισμός ως προς το κράτος μέλος στο οποίο θα έχει την κατοικία της η απορροφώσα ή η νέα εταιρεία. Ο Ν.2166/1993 επεκτείνει για πρώτη φορά το πεδίο εφαρμογής των σχετικών διατάξεων για τις συγχωνεύσεις και σε αλλοδαπές επιχειρήσεις και κατά τούτο προσεγγίζει την οδηγία. Οι περιορισμοί όμως που θέτει, δηλαδή οι αλλοδαπές επιχειρήσεις να είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα και η απορροφώσα ή η νέα εταιρεία να βρίσκεται επίσης στην Ελλάδα περιορίζει σημαντικά την εφαρμογή των πιο πάνω ρυθμίσεων.

Κατά συνεπεία, ύστερα από τα ανωτέρω, δεν μπορεί, βέβαια, κάποιος να ισχυριστεί ότι η οδηγία προσαρμόστηκε στην εσωτερική μας νομοθεσία με το Ν.2166/1993, χωρίς κανένα περιορισμό σε όλες τις επιχειρήσεις των κρατών μελών της Ε.Ε, για να χορηγούνται οι προβλεπόμενες φορολογικές ελαφρύνσεις και σε συγχωνεύσεις μεταξύ διαφορετικών κρατών μελών. Επίσης, θα πρέπει να αρθούν οι προϋποθέσεις τήρησης βιβλίων Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ. και της σύνταξης ενός τουλάχιστον ισολογισμού που να καλύπτει χρονική περίοδο 12μηνιαία ή μεγαλύτερη (αν και αυτό δεν έχει σημασία για την οδηγία) και να προβλεφθεί ώστε οι φορολογικές ελαφρύνσεις και απαλλαγές να ισχύουν και στην περίπτωση της ανταλλαγής μετοχών κατά την

έννοια του άρθρου 2 στοιχείο d της οδηγίας και γενικότερα να προσαρμοστεί η εσωτερική μας νομοθεσία ως προς όλες τις λεπτομέρειες της οδηγίας.

4.2 Ν. 2578/1998: «ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΝ, ΔΙΑΣΠΑΣΕΩΝ, ΕΙΣΦΟΡΑΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗΣ ΤΙΤΛΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε.»

Τα άρθρα 1-7 του Ν. 2578/1998 αφορούν διατάξεις με τις οποίες εναρμονίζεται η ελληνική νομοθεσία με την 90/434 ΕΟΚ οδηγία του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (L 225/20.8.1990) σχετικά με το κοινό φορολογικό καθεστώς για τις συγχωνεύσεις, διασπάσεις, εισφορές ενεργητικού και ανταλλαγές τίτλων που αφορούν εταιρείες διαφορετικών κρατών – μελών.

Οι φορολογικές διατάξεις των άρθρων 3-7 του νόμου εφαρμόζονται στις εξής περιπτώσεις:

- Για συγκεκριμένες νομικές πράξεις, όπως αυτές αναλυτικά περιγράφονται ανωτέρω (βλ. πρώτο κεφάλαιο)
- Για μεταβιβάσεις συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων που αφορούν στοιχεία ενεργητικού και παθητικού, τα οποία πρέπει να βρίσκονται στην Ελλάδα, ή να δημιουργούν μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα, ή να δημιουργούν μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα της λήπτριας εταιρείας ή να προσαρτώνται σε υφιστάμενη ήδη μόνιμη εγκατάσταση αυτής στην Ελλάδα, ή να συμβάλλουν στη διαμόρφωση φορολογητέων αποτελεσμάτων, για την επιβολή φόρου εισοδήματος στην Ελλάδα.
- Οι νομικές πράξεις και μεταβιβάσεις περιουσιακών στοιχείων να λαμβάνουν χώρα μεταξύ εταιρειών διαφορετικών κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ανήκουν δηλαδή, σε δυο διαφορετικά κράτη-μέλη της Ε.Ε., έχουν κάποια από τις νομικές μορφές που απαριθμούνται στο Παράρτημα Α' (για την Ελλάδα μόνο οι Ανώνυμες

Εταιρείες), που υπόκεινται σε κάποιον από τους αναφερόμενους στο Παράρτημα Β' φόρους (για την Ελλάδα είναι ο φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων κερδοσκοπικού χαρακτήρα), χωρίς δυνατότητα επιλογής ή απαλλαγής από αυτόν και που έχουν φορολογική κατοικία τους σε κράτος - μέλος της Ε.Ε., το οποίο καθορίζεται από τη φορολογική νομοθεσία του οικείου Κράτους – Μέλους, στο οποίο επικαλούνται οι εταιρείες ότι είναι κάτοικοι αλλά και σύμφωνα με σύμβαση περί αποφυγής διπλής φορολογίας που έχει συναφθεί με τρίτο κράτος δεν θεωρείται η φορολογική κατοικία τους ότι είναι εκτός Ε.Ε.

Όμως, στον παρόντα νόμο δεν ορίζεται η έννοια της μόνιμης εγκατάστασης αλλά ούτε με βάση ποια νομοθεσία θα καθοριστεί αυτή. Βέβαια, η ελληνική νομοθεσία (άρθρο 100 παρ. 1 Ν. 2238/1994) όσο και οι διακρατικές συμβάσεις για την αποφυγή διπλής φορολογίας καθορίζουν την έννοια της μόνιμης εγκατάστασης. Πλην όμως, οι άνω διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας δεν επαρκούν, κατά τη γνώμη μας ⁴, για την εφαρμογή του Ν. 2578/1998.

Από τις ανωτέρω νομικές πράξεις που πρέπει να λαμβάνονται χώρα, μεταξύ ελληνικών ανωνύμων εταιρειών και αλλοδαπών εταιρειών, η συγχώνευση επιχειρήσεων συμπίπτει εννοιολογικά με αυτή που προβλέπεται από τις διατάξεις του κ.ν. 2190 περί Ανωνύμων Εταιρειών. Ομοίως υπάρχει εννοιολογική σύμπτωση στο κ.ν. 2190/1920 και στον Ν. 2578/1998 και στην περίπτωση της διάσπασης ανωνύμων εταιρειών. Όμως το νομικό πλαίσιο του κ.ν. 2190/1920 που διέπει τις συγχωνεύσεις και διασπάσεις εταιρειών ρυθμίζει τη διαδικασία των νομικών αυτών πράξεων μόνο ελληνικών ανωνύμων εταιρειών. Συνεπώς οι φορολογικές συνέπειες που πηγάζουν από πράξεις συγχωνεύσεων και διασπάσεων εταιρειών διαφορετικών κρατών και οι οποίες ρυθμίζονται με τον Ν. 2578/1998, επί του παρόντος τουλάχιστον, θεωρητική μόνο σημασία έχουν, καθόσον δεν υπάρχει νομοθετικό πλαίσιο με βάση το οποίο να προβλέπεται η πραγματοποίηση τέτοιων πράξεων στην Ελλάδα.

---

⁴ Σύμφωνα για το σχετικό θέμα με την άποψη του Τιμολ. Λιζάρδου, ΔΦΝ 1998, σ. 1882.

Κατά τη γνώμη μας, επειδή πρώτον δεν καθορίζεται στο Ν. 2578/1998 η έννοια της μόνιμης εγκατάστασης, όπως αναφέρουμε αμέσως παραπάνω και δεύτερον το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο του εμπορικού δικαίου διέπει τις συγχωνεύσεις και διασπάσεις των ελληνικών ανωνύμων εταιρειών και όχι των εταιρειών των άλλων κρατών της Ε.Ε. οι εταιρικοί τύποι των οποίων μετασχηματίζονται με το Ν. 2578/1998.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Συνοψίζοντας, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ότι οι Ελληνικές Κυβερνήσεις τα τελευταία τριάντα χρόνια, χορήγησαν εναλλακτικά δυο σειρές φορολογικών κινήτρων με το Ν.Δ.1297/1972 και το Ν. 2166/1993. Από το 1993, τα δυο αυτά νομοθετήματα συνυπάρχουν και από τις δημοσιεύσεις στις οικονομικές εφημερίδες των «ανακοινώσεων» των εταιρειών που μετασχηματίζονται, διαπιστώνουμε ότι περίπου το 95% των μετασχηματισμών αυτών πραγματοποιούνται με το Ν. 2166/1993. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι μια πράξει μετασχηματισμού βάσει του Νόμου αυτού, χρειάζεται κατά μέσο όρο 5 έως 6 μήνες, ενώ αντίθετα με το Ν.Δ. 12297/1972, λόγω των ελεγκτικών εργασιών της Επιτροπής του αρ. 9, του Κ.Ν. 2190/1920, απαιτείται μεγαλύτερο διάστημα.

Βάσει το Ν. 2166/1993, εντοπίζεται ένα σοβαρό μειονέκτημα: το γεγονός ότι οι μετασχηματισμοί πραγματοποιούνται με τις λογιστικές αξίες και όχι με τις πραγματικές δηλαδή όχι με εκτίμηση της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων ου αρ. 9, όπως γίνεται στο Ν.Δ. 1297/1972. Το μειονέκτημα αυτό έχει επισημανθεί και από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Όμως, από άποψη φορολογικών κινήτρων, ο Ν. 2166/1993, παρέχει καλύτερες φορολογικές διευκολύνσεις, ιδιαίτερες στις μεταβιβάσεις ακινήτων αλλά και στον τύπο μετοχών (ονομαστικές ή ανώνυμες), που θα έχουν οι μέτοχοι της νεοϊδρυθείσας από μετασχηματισμό επιχείρησης, σε σύγκριση με το Ν.Δ. 1297/1972.

Το Ν.Δ. 1297/1972, έχει σαν κύριο χαρακτηριστικό την εκτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των μετασχηματιζόμενων εταιρειών από την Επιτροπή του αρ. 9. Διαδικασία που συμβαδίζει από την Κοινοτική Οδηγία 90/434 και από το νομοθετικό πλαίσιο της Ε.Ε σχετικά με τους μετασχηματισμούς εταιρειών.

Διαπιστώνουμε λοιπόν, ότι αν βρεθεί τρόπος ώστε να συντομεύσει ο χρόνος παράδοσης των εκθέσεων των Εμπειρογνωμόνων της Επιτροπής του αρ. 9, του Κ.Ν. 2190/1920 και βελτιωθούν κάποια φορολογικά κίνητρα, το Ν.Δ. 1297/1972, θα είναι ένα εύχρηστο και σύγχρονο νομοθέτημα που θα συμφωνεί με τις ευρωπαϊκές οδηγίες για τους μετασχηματισμούς Ελληνικών επιχειρήσεων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Με τις διατάξεις της φορολογίας εισοδήματος, φορολογείται αυτοτελώς λογιζόμενο ως εισόδημα, με συντελεστή 20%, κάθε κέρδος ή ωφέλεια, που προέρχεται από τη μεταβίβαση ολόκληρης επιχείρησης ή μεριδίων ή μερίδων και ποσοστών συμμετοχής της, με τα άυλα στοιχεία αυτής, όπως αέρας, επωνυμία, σήμα, προνόμια κ.λ.π. (αρ. 13, παρ. α, υποπερ. αα Ν. 2238/1994)

Οι παραπάνω διατάξεις έχουν εφαρμογή κατ' αρχήν στην μεταβίβαση ολόκληρης επιχείρησης, μερίδας ή μεριδίων με τα άυλα στοιχεία αυτής που γίνεται με αντάλλαγμα, διότι μόνο στις μεταβιβάσεις αυτού του είδους είναι δυνατό να προκύψει περιουσιακή επαύξηση για τον μεταβιβάζοντα¹.

Δεν συντρέχει θέμα εφαρμογής των διατάξεων αυτών στις περιπτώσεις εκμίσθωσης ή παραχώρησης της τήρησης καταστήματος, ακόμα και αν προηγούμενα λειτουργούσε σ' αυτό επιχείρηση με το ίδιο αντικείμενο εργασιών, εφόσον δεν διαπιστώνεται ότι ο ιδιοκτήτης του δεν εισέπραττε επιπλέον ποσό, πέρα από τα συμφωνηθέντα μισθώματα που θα αναγράφονται στο συμβόλαιο με το μισθωτή¹

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΦΟΡΟΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ (Φ.Π.Α.)

Δεν θεωρείται ως παράδοση αγαθών η μεταβίβαση αγαθών επιχείρησης ως συνόλου, κλάδου ή μέρους αυτής από επαχθή αιτία ή με τη μορφή εισφοράς σε υφιστάμενο ή συνιστώμενο νομικό πρόσωπο. Στην περίπτωση αυτή το

---

¹ Υπ. Οικονομικών 1056246/πολ 1196/200, Λογιστής 2000 σελ. 1176

πρόσωπο που αποκτά τα αγαθά θεωρείται, για την εφαρμογή του νόμου αυτού (δηλαδή του Ν. 1642/1986) ότι υπεισέρχεται ως διάδοχος στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του προσώπου που μεταβιβάζει. Η διάταξη αυτή δεν έχει εφαρμογή αν το πρόσωπο που μεταβιβάζει ή το πρόσωπο που αποκτά τα αγαθά ενεργεί πράξεις για τις οποίες δεν παρέχεται δικαίωμα έκπτωσης του φόρου (άρθρο 5 παρ. 4 Ν. 1842/1986). Στην έννοια της μεταβίβασης επιχείρησης περιλαμβάνεται η πώληση ολόκληρης επιχείρησης, μέρους ή κλάδου αυτής, ο μετασχηματισμός επιχείρησης (συγχώνευση δι' απορροφήσεως ή σύσταση νέας εταιρείας), η εισφορά επιχείρησης, μέρους ή κλάδου στο κεφάλαιο της εταιρείας υπό την απαραίτητη προϋπόθεση ότι ο μεταβιβαζόμενος κλάδος είναι λειτουργικά ανεξάρτητος²

Το πρόσωπο που αποκτά την επιχείρηση θεωρείται ότι διαδέχεται τον μεταβιβάζοντα τόσο στα δικαιώματα, όσο και στις υποχρεώσεις. Ο μεταβιβάζων, για τον μέχρι τη μεταβίβαση χρόνο, υποχρεούται να εκπληρώσει όλες τις υποχρεώσεις του (π.χ. υποβολή δήλωσης, καταβολή φόρου) σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. γ του άρθρου 45 του Ν. 1642/1986, αλλά παράλληλα δικαιούται να ασκήσει αντίστοιχα όσα δικαιώματα του αναγνωρίζονται (π.χ. έκπτωση φόρου εισροών). Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις κατά το μέρος που δεν ασκήθηκαν ή δεν εκπληρώθηκαν και ανεξάρτητα από τον λόγο στον οποίο οφείλεται η παράλειψη αυτή, αποτελούν δικαιώματα ή υποχρεώσεις, κατά περίπτωση, του προσώπου που αποκτά την επιχείρηση².

ΧΑΡΤΟΣΗΜΟ

Οι διατάξεις της φορολογίας χαρτοσήμου εφαρμόζονται και μετά την 1.1.1987, δηλαδή μετά την εφαρμογή του καθεστώτος του Φ.Π.Α., όταν γίνεται μεταβίβαση επιχείρησης ως συνόλου, κλάδου ή μέρους αυτής από επαχθή ή χαριστική αιτία, εφόσον αυτός που αποκτά τα περιουσιακά αγαθά συνεχίζει τις

---

² Υπ. Οικονομικών 10/1987 «Λογιστής» 1987, σελ. 1024-1025

εργασίες του προκατόχου του. Στην περίπτωση αυτή οφείλεται τέλος 2% συν εισφορά υπέρ Ο.Γ.Α. 20% στο ποσό που το ενεργητικό υπερβαίνει το πραγματικό παθητικό, δηλαδή στη μεταβιβαζόμενη καθαρή θέση. Εάν, όμως, το τίμημα είναι μεγαλύτερο της καθαρής θέσης, τότε το τέλος χαρτοσήμου υπολογίζεται επί του καταβαλλόμενου τμήματος³. Αντίθετα, δεν οφείλεται τέλος χαρτοσήμου, όταν γίνεται μεταβίβαση επιχείρησης ως συνόλου, κλάδου ή μέρους αυτής από επαχθή ή χαριστική αιτία, εφόσον αυτός που αποκτά τα περιουσιακά στοιχεία δεν συνεχίζει τις εργασίες του προκατόχου του⁴.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΕΙΩΣΗΣ ΤΟΥ ΤΙΜΗΜΑΤΟΣ ΟΤΑΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ ΕΛΑΤΤΩΜΑ Ή ΛΕΙΠΕΙ Η ΣΥΜΦΩΝΗΘΕΙΣΑ ΙΔΙΟΤΗΤΑ – Εφ. Θεσ/νίκης 2955/1997

Επειδή, από το συνδυασμό των διατάξεων των **άρθρων 361, 479 και 513 Α.Κ. συνάγεται** ότι, με βάση την αρχή της ελευθερίας των συμβάσεων, οι συμβαλλόμενοι μπορούν να συμφωνήσουν την πώληση επιχείρησης. **Ως επιχείρηση νοείται**, κατά τις γενικές αρχές του δικαίου των συναλλαγών, το σύνολο πραγμάτων, δικαιωμάτων, άυλων αγαθών ή πραγματικών καταστάσεων (όπως πελατεία, φήμη, πίστη στις συναλλαγές κ.λ.π.), όπου έχουν οργανωθεί σε οικονομική ενότητα από τον επιχειρηματία. Με τη λέξη «**αέρας**» **επιχείρησης**, που χρησιμοποιείται στις συναλλαγές είναι δυνατόν να υπολαμβάνεται και στοιχείο μόνο της επιχείρησης (**Α.Π. 1505/1992** Ελλ. Δνη 35.418). Τούτο μπορεί να συμβαίνει σε περίπτωση πωλήσεως καταστήματος, οπότε, αν εκτός από το τίμημα γίνεται λόγος ότι πωλείται από τον πωλητή και ο «αέρας», μπορεί να νοείται ότι παρέχεται στον αγοραστή η δυνατότητα χρησιμοποίησεως του καταστήματος για ενέργεια σ' αυτό εμπορικών πράξεων ίδιας φύσης και μορφής με αυτές που μέχρι τώρα

³ Άρθρο 15^α, παρ. 1^α Κ.Τ.Κ., άρθρο 7 παρ. 1 Ν.Δ. 3842/1958, Υπ. Οικονομικών Σ. 605/πολ. 44/1987 «Λογιστής» 1987, σελ. 466, Μελέτη Π. Ρέππα, «Λογιστής» 1998 σελ. 920

⁴ Υπ. Οικονομικών Σ. 605/πολ. 44/1987, όπ.π. σελ. 463

ασκούσε ο πωλητής, οπότε, χωρίς να μεταβιβάζεται ολόκληρη η επιχείρηση ως σύνολο, παραχωρείται στον αγοραστή με ειδικό αντάλλαγμα σημαντικό της στοιχείο (φήμη, πελατεία). Απ' όλα τα ανωτέρω αναφερόμενα σαφώς προκύπτει, ότι ο γνωστός από τις συναλλαγές «αέρας» αναφέρεται, κατά τα συναλλακτικά ήθη, στην αξία που έχει η επιχείρηση ως σύνολο πραγμάτων, δικαιωμάτων, άυλων αγαθών ή άλλων πραγματικών καταστάσεων (πελατεία, φήμη, πίστη στις συναλλαγές), που έχουν οργανωθεί σε οικονομική ενότητα, από την οποία και μπορεί να ωφεληθεί άλλος, ο οποίος, θα ασκήσει την ίδια χρήση (βλέπε σχετ. **Α.Π. 1505/1992** ο.π.). Περαιτέρω, **κατά την έννοια** των διατάξεων των άρθρων **540 και 541 Α.Κ.** αν υπάρχει πραγματικό ελάττωμα ή λείπει η συμφωνηθείσα ιδιότητα του πωλούμενου, έχει, μεταξύ των άλλων, ο αγοραστής το δικαίωμα να ζητήσει τη μείωση του τιμήματος. Με την αξίωσή του αυτή ο αγοραστής διώκει την ελάττωση του τιμήματος που συμφωνήθηκε, με την επιστροφή μέρους, που καταβλήθηκε, ή με την άφεση μέρους του οφειλόμενου ακόμη, κατά το ποσό το οποίο το πωληθέν είναι μικρότερης αξίας. Για να διαφυλάσσεται δε η περί του τιμήματος συμβατική βούληση, η μείωση της αξίας του πράγματος από την ανωτέρω αιτία υπολογίζεται με βάση την αναλογία που υπάρχει κατά το χρόνο μεταστάσεως του κινδύνου, μεταξύ της αγοραίας τιμής ελαττωματικού και μη πράγματος, οπότε προς αυτήν ποσοστό αφαιρείται από το συμφωνηθέν τίμημα (**Α.Π. 642/1992** Ελλ. Δνη 35. 1365. **Α.Π. 127/1991** ΝοΒ 40.865. **Εφ. Αθ. 1308/1987** Ελλ. Δνη 29.524)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΝΕΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΣΤΟΥΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.

Σημαντικά κίνητρα, ιδίως φορολογικού χαρακτήρα, για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των Ελληνικών επιχειρήσεων και κατ' επέκταση την ανάπτυξη της οικονομίας, περιλαμβάνει το σχέδιο νόμου για την «Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και άλλες διατάξεις» που δόθηκε στη δημοσιότητα των Σεπτεμβρίου του 2001, πλην όμως μέχρι την 31^η Ιανουαρίου 2002 το πιο

πάνω σχέδιο νόμου δεν είχε δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης. Η Κυβέρνηση, όπως τόνισε ο τότε Υπουργός Εθνικής Οικονομίας, εκτός από την ενίσχυση της κοινωνικής πολιτικής, έχει ως στόχο με το εν λόγω σχέδιο νόμου να συμβάλλει στη δημιουργία ισχυρότερων επιχειρηματικών ομάδων ικανών να επιβιώσουν στο έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον της Ευρωζώνης, ενώ εμμέσως πλην σαφώς δημιουργεί τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την τόνωση της Χρηματιστηριακής Αγοράς. Στο πλαίσιο αυτό το σχέδιο που κατατέθηκε στη Βουλή, περιλαμβάνει για τις συγχωνεύσεις των επιχειρήσεων τα εξής φορολογικά κίνητρα:

(1) Μείωση του συντελεστή φορολόγησης των ανώνυμων εταιρειών οι οποίες προχωρούν σε συγχώνευση με κάποια άλλη (ανεξάρτητα του εάν είναι εισηγμένες ή μη στο Χ.Α.Α), κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες για τα κέρδη του πρώτου μετά την ολοκλήρωση του μετασχηματισμού ισολογισμού και κατά 5 μονάδες για τα κέρδη του δεύτερου ισολογισμού. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι να έχει ο μετασχηματισμός ολοκληρωθεί από τη δημοσίευση του νόμου μέχρι την 31 Δεκεμβρίου 2004. έτσι, οι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο επιχειρήσεις που θα προχωρήσουν φέτος) ⁵ σε συγχώνευση και θα παρουσιάσουν κοινό ισολογισμό στις 31.12.2001 ⁶ θα φορολογηθούν το 2002 με συντελεστή 25% (από 35% που είναι σήμερα) και με συντελεστή 30% το 2003

(2) Πρόσθετη έκπτωση από τα καθαρά κέρδη των ημεδαπών ανωνύμων εταιρειών και εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, που θα προέλθουν από μετατροπή ή συγχώνευση, των εργοδοτικών εισφορών που θα καταβάλλουν για νέο προσωπικό το οποίο θα προσλάβουν. Η έκπτωση θα γίνεται για δυο χρόνια από την πρόσληψη του κάθε εργαζομένου.

(3) Δημιουργία ειδικού αφορολόγητου αποθεματικού επενδύσεων του άρθρου 22 του Ν. 1828/1989 από τα καθαρά κέρδη, με σκοπό την πραγματοποίηση νέων παραγωγικών επενδύσεων, των ανωνύμων εταιρειών και εταιρειών

---

⁵ Οι ημερομηνίες αναφέρονται στο αρχικό κείμενο του σχεδίου νόμου

⁶ Ομοίως, βλ. 5

περιορισμένης ευθύνης που θα προέλθουν από μετασχηματισμό άλλων επιχειρήσεων.

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γ. Σ. Αληφαντής, *Λογιστικές εργασίες τέλους χρήσεως 2004*, 6^η Έκδοση, Εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα 2004

Γ.Σ. Αληφαντής, *Χρηματοοικονομική Λογιστική*, Τόμοι Α, Εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα 2003

Ευάγγελος Περάκης, *Το Δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας – Μετασχηματισμοί Εταιρειών*, Τόμος 8^{ος}, Β' Έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη 2001

Μιλτιάδης Κ. Λεοντάρης, *Μετατροπή, Συγχώνευση, Διάσπαση Εταιρειών*, Εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα 1994

Ελευθέριος Φ. Λεβάντης, *Ανώνυμες Εταιρείες*, Τόμος Γ, 9^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα 1995

Χρήστος Ν. Τότσης, *Κώδικας Φορολογικών Κινήτρων*, 7^η Έκδοση, Εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα 1996

Τιμολέων Ν. Λιζάρδος, *Φορολογική Μεταχείριση των Εταιρειών Διαφορετικών Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Δελτίο Φορολογικής Νομοθεσίας, Τόμος 52

Σπήλιος Αντ. Μούζουλας, *Κοινοτική Οδηγία για το Φορολογικό Καθεστώς των Συγχωνεύσεων, Διασπάσεων, Εισφορών Ενεργητικού και Ανταλλαγών Μετοχών Εταιρειών*, Δελτίο Φορολογικής Νομοθεσίας, Τόμος 45

